

31 СНЕЖНЯ 2008 г.
СЕРАДА
№ 245 (26358)

Кошт 500 рублёў
ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 Г.

ЗВЯЗДА

БАГАТЫ РОД — БАГАТЫ ГОД!

Фота Анастасія КЛЕЩУЧКА

У Смальявіцкім раёне Мінскай вобласці ў 2008 годзе нарадзілася больш за 450 немаўлят. І гэта не ўлічваючы нова-народжаных прамысловага горада Жодзіна. Мамы з калыскамі — не з'ява, а звычайны сюжэт на вуліцах райцэнтра.

ДАРАГІЯ СУАЙЧЫННІКІ!

Віншую вас з 90-й гадавінай утварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Для нас гэта падзея мае лёсавызначальнае значэнне. Яна змяніла ход нацыянальнай гісторыі, паклала пачатак слаўнаму летапісу ўласна беларускай дзяржаўнасці і важнаму этапу яе рэальнага станаўлення, дала магчымасць кансалідаваць нацыю, развіваць сваю самабытную культуру.

Створаная па волі народа, а не літасцю іншаземных акупантаў, новая самастойная рэспубліка падваргалася самым бязлітасным выпрабаванням грамадзянскай вайны, знешняй агрэсіі і ўсеагульнай разрухі. Але яна не здаляся! Стойка і мужна пераадолявала ўсе нягоды, аб'яднаўшы свае намаганні з брацкімі народамі і стаўшы адным з заснавальнікаў Савецкага Саюза — вялікай дзяржавы, якая вызваліла чалавечтва ад фашысцкага рабства. Яскравым сведчаннем прызнання сусветнай супольнасцю ўкладу БССР у агульную Перамогу стаў яе ўдзел у заснаванні Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Уражальныя поспехі ў прамысловасці і аграрнай сферы, абнаўленні гарадоў і вёсак, развіццё навукі і культуры, правядзенні міралюбівай палітыкі, дасягнутыя ў савецкі перыяд, былі і застаюцца надзейнай базай для забеспячэння рэальнага суверенітэту дзяржавы. Менавіта ў гэтыя гады быў закладзены фундамент, на якім і сёння трывала стаіць Рэспубліка Беларусь.

Адзначаючы слаўную дату і аддаючы даніну глыбокай павягі гістарычнай памяці народа, мы заўсёды будзем удзячныя тым, хто абараняў і ўздымаў з руін нашу Айчыну. Іх ратныя і працоўныя подзвігі натхняюць нас на пабудову моцнай і квітнеючай Беларусі.

У гэты знамянальны дзень жадаю вам, дарагія суайчыннікі, здароўя, аптымізму, добрабыту і новых здзяйсненняў у імя любімай Радзімы.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

МІНІМАЛЬНАЯ «ПЛАНКА» ЗАРОБКАЎ УЗРАСЦЕ НА 10 ПРАЦЭНТАЎ

З 1 студзеня памер мінімальнай зарплаты ў Беларусі павялічыцца з 208 800 да 229 700 рублёў і складзе 102,7 працэнта ад бюджэту пражыткавага мінімуму.

Адначасова вызначаны новы памер мінімальнай гадзіннай зарплаты — 1360 рублёў. Дарэчы, як адзначыў у гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» начальнік аддзела рэгламентацыі і нармавання працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Віктар Сідаровіч, з 1 студзеня ніводны работнік, які працуе ў поўным рэжыме і выконвае нормы, не можа атрымаваць менш за 229 700 рублёў. Прычым гэта патрабаванне датычыцца ўсіх суб'ектаў гаспадарання незалежна ад формы іх уласнасці.

Сяргей ГРЫБ.

СТЫПЕНДЫ ПАВЯЛІЧВАЮЦА

У Беларусі з 1 снежня павялічаны памер усіх відаў дзяржаўных стыпендыяў навучэнскай моладзі. Адпаведны ўказ № 711 Аляксандр Лукашэнка падпісаў 29 снежня.

Так, вучэбныя стыпендыі для студэнтаў ВНУ складуць ад Br97,6 тыс. да Br156,3 тыс., для навучэнцаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне сярэдняй спецыяльнай адукацыі, — ад Br82 тыс. да Br131,1 тыс., для навучэнцаў прафесійна-тэхнічных устаноў адукацыі — ад Br52,8 тыс. да Br84,4 тыс. Дакумент уступае ў сілу з дня афіцыйнага апублікавання.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Беларусі накіраваў у парламент праект закона аб амністыі

Прэзідэнт Беларусі накіраваў на разгляд у парламент праект закона «Аб амністыі ў сувязі з 65-годдзем вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў».

У беларускім грамадстве напярэдадні юбілею Перамогі актыўна абмяркоўваюцца пытанні, звязаныя з праяўленнем дзяржавай акта гуманізму ў выглядзе амністыі асуджаных. Законы аб амністыі выступаюць у якасці інструмента публічнай дапамогі асуджаным, якія сталі на шлях выпраўлення. У нашай рэспубліцы ўжо стала добрай традыцыяй ініцыяванне такіх законаў кіраўніком дзяржавы.

Падчас нядаўняга інтэрв'ю Аляксандра Лукашэнка кіраўнікам вядучых беларускіх сродкаў масавай інфармацыі ўзнімаўся пытанне аб правядзенні ў Беларусі амністыі. У сувязі з гэтым кіраўнік дзяржавы пацвердзіў, што гэта пытанне ўсебакова прапрацоўваецца, з улікам інтарэсаў грамадзян і дзяржавы, для прыняцця ўзважанага заканадаўчага рашэння.

У выніку падрыхтаваны законапраект прадугледжвае правядзенне ў 2009 годзе амністыі, што прымеркавана да 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Паводле папярэдніх разлікаў Міністэрства ўнутраных спраў, у выніку плануемай амністыі з папраўчых устаноў закрытага тыпу могуць быць вызвалены амаль 2495 чалавек, з папраўчых устаноў адкрытага тыпу — 1849. Як мяркуецца, агульная сума эканоміі фінансавых сродкаў рэспубліканскага бюджэту складзе Br2 млрд.

У адпаведнасці з праектам закона традыцыйна будучы вызвалены ад крываўнай адказнасці льготныя катэгорыі асобаў (у тым ліку няпоўнагадовыя, цяжарныя жанчыны, жанчыны, якія маюць няпоўнагадовых дзяцей, і адзінокія

мужчыны, пенсіянеры, інваліды, хворыя на актыўную форму туберкулёзу, ВІЧ-інфіцыраваныя, ветэраны баювых дзеянняў, удзельнікі ліквідацыі наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, асобы, якія атрымалі раненні пры выкананні абавязкаў у перыяд праходжання службы), якія ўчынілі злачыныствы, што не ўяўляюць вялікай грамадскай небяспекі (да 2 гадоў пазбаўлення волі) і менш цяжкія злачыныствы (да 6 гадоў пазбаўлення волі)...

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
(Больш падрабязна ў наступным нумары.)

Надыход Новага года падобны на прыход у свет дзіцяці: нясе надзеі, ахінае радасцю і яднае людзей. Не дзіўна, што самыя першыя дні года кожны з нас імкнецца правесці сярод самых блізкіх, павіншаваць родных, узгадаць традыцыі, якія існавалі ў яго родзе. Але ёсць адзін момант, які сапраўды нагадвае нараджэнне цуду: сабраўшыся ля святочнага стала і адлічваючы імгненні да пачатку Новага года, уся наша краіна становіцца адной сям'ёй. Адзін род, другі і яшчэ шмат... Усе злучаюцца ў магутную плынь — беларускі народ, які жыве пад дахам адной хаты, назва якой — «Краіна Беларусь». Трэба было чакаць, што за Годам дзіцяці, Годам маці і здароўя прыйдзе Год роднай зямлі. На гэтай зямлі ў кожнай сям'і ёсць свае адметнасці і агульныя для ўсіх каштоўнасці. Хто з нас, грамадзян гэтай краіны, не зразумее сэнсу радкоў Коласа, напісаных на роднай мове: «Мой родны кут, як ты мне мілы!...»? З разуменнем нараджаецца жаданне ствараць славу Роднай зямлі ў тым часе, які дадзены нам Лёсам.

Ёсць нагода!

ЭСТАФЕТУ ДАБРЫНІ І ЛЮБОВІ, ЯК ЗАЎЖДЫ, ПАДТРЫМЛІВАЕ ПОШТА

Факт: аб'ём нашай, рэдакцыйнай карэспандэнцыі напрыканцы года павялічваецца прыкладна ў тры разы. Што прыемна — за кошт віншаванняў. Як напісала адна з падпісчыц: «Рука ўжо не слухаецца, гэта — 70-е»...

Значыць, як мінімум, 70 яе віншаванняў, сотні — нашых і тысячы тысяч вашых у перадсвяточныя дні апрацоўвае (хай даруецца гэта прызічнае слова) беларуская пошта. З нагоды — некалькі пытанняў да генеральнага дырэктара прадпрыемства РУП «Белпошта» Аляксандра ЧАРНЯКА.

— Аляксандра Іванаўна, паштавікі, як ніхто іншы, відаць, адчуваюць, якія святы ў нас самыя любімыя?

— З вопыту свайго ведаем: паток карэспандэнцыі перад Новым годам і Калядамі павялічваецца прыкладна ў тры разы. Гэта, зразумела ж, пісьмы, паштоўкі, пасылкі і бандэролі, грашовыя пераводы — цэлая эстафета дабрыві і любові... Ад сэрца да сэрца...

Што, магчыма, цікава, сёлета гэты вал карэспандэнцыі пайшоў крыху не так, як заўсёды. У папярэднія гады самімі працаёмкімі для пошты, самымі, скажам так, гарачымі былі апошнія дні снежня. Сёлета істотны аб'ём віншаванняў прыйшоўся менавіта на каталіцкія Каляды, на іх перададзены.

— Прадпрыемства было да яго гатовае — як і ў папярэднія гады, узбуйніліся дадатковыя персанал?

— Гэта ўжо за правіла: перад святамі мы з задавальненнем запрашаем «вярнуцца ў строй», у свае калектывы нашых ветэранаў. У выніку і ім добра (ёсць магчымасць, так бы моўіць, успомніць маладосць, паказаць сябе, папрацаваць, што немалаважна — атрымаць дадатковыя грошы), і прадпрыемству, бо кваліфікавана (я падкрэсліваю гэтае слова) выконваецца істотны аб'ём працы...

— Працы, ведаю, досыць складанай, бо мала таго, што пошта аказвае цяпер каля 40 відаў паслуг, «працэсы» гэтыя поўнаасцю аўтаматызаваныя?

— Пераход на новыя тэхналогіі быў вельмі няпростым. Шчыра скажу: мы баяліся, што людзі, асабліва сталага веку, не справяцца, пачнуць звальняцца — мы страцім кадры. Боязь гэта была недарэчнай — заявы на звальненне сапраўды паступалі. Але, дзякаваць Богу, ад адзінак, якія, можна сказаць, нават не паспрабавалі асвойваць новую тэхніку. Проста пабаяліся, не паверылі ва ўласныя сілы. Той жа, хто паверыў...

Мы штогод праводзім конкурсы прафесійнага майстэрства — начальнікаў гарадскіх і вясковых аддзяленняў паштовай сувязі, аператараў, і кожны раз яны дэманструюць настолькі высокі ўзровень, што хочацца, як кажуць, зняць капялюш. Паштавікі Беларусі заўсёды мелі добрую рэпутацыю (звычайна — у свеце). І ма-

Фота Анатоля КІШЧУКА

юць яе, нягледзячы ні на што. Вось і гэты далёка не просты год мы завяршаем з нядрэннымі паказчыкамі. Што асабіста мне найбольш прыемна — мы выканалі праграму па росце заробатнай платы. Хоць ён, гэты рост, і мог быць большым...

— Аляксандра Іванаўна, як жанчына жанчыне: нават павінен!

— Згодна, мы будзем над гэтым працаваць. Мы рабілі і будзем рабіць усё, што ад нас залежыць.

— Тады вернемся да таго, што ўжо зроблена... Сёлета навагодні паштоўкі мала таго, што прадаваліся нядзе з лістапада, — беларускамоўныя, скажам так, былі трохі ніжэйшымі коштам. У выніку ў многіх гарадах і вёсках яны раскупляліся, як кажуць, з лёту...

— Нічога дзіўнага ў гэтым няма: яны зроблены ў Беларусі, для беларусаў, з любоўю. Усе дызайн-праекты папярэдне ўважліва разглядаліся — адбіраліся самыя цікавыя.

Гэта датычыцца не толькі паштовак: за мінулы год выпушчана ў абарачэнне 55 марак, 8 мастацкіх канвертаў, 15 найменняў маркіраваных паштовых набораў, праведзена 39 спецыяльных гашэнняў.

— Тады — ці не плануе беларуская пошта зрабіць яшчэ адзін крок — выпускаць паштоўкі, скажам так, для гультаёў — з гатовымі вершаванымі радкамі, з прыгожымі пажаданнямі? У іх «вытворчасці» чытачы, супрацоўнікі «Звязды» маглі б дапамагчы.

— Гэта цікавая прапанова. Я асабіста «за». Давайце паспрабуем... Нездзе чытала, што наша, беларуская мова можа найбольш дасканала перадаць усе эмоцыі, усе адценні пачуццяў.

— Зноў жа, карыстаючыся выпадкам, не магу не падзяліцца набалелым: у вельмі многіх аграгарадках, у вёсках цяпер красуюцца шылды кштальту «Комплексны прыёмны пункт», «Кафе», «Продукты», — аддзяленні пашто-

вай сувязі, дзякаваць Богу ці вам, імі і застаюцца; сярод вашых паслуг ёсць пеліст, па дарогах курсуюць аўтамабілі «Тэрміновая (а не «Срочная...») пошта»...

— Дастаўка карэспандэнцыі ад дзвярэй да дзвярэй — гэта адносна новая наша паслуга. Але ў Мінску, у іншых буйных гарадах яна добра прыжылася. Дарэчы, перад святам нашы аўтамабілі могуць аператыўна, «сіламі» сваіх Дзядоў Маразоў даставіць усе віншаванні.

— Ён, гэты «белпоштаўскі» Дзед, падрытваеў сёлета і каля 50 тысяч адмысловых падарункаў?

— З іх дапамогай мы паспрабавалі далучыць дзяцей да свайго прыемных святочных клопатаў. Там, у пакунках былі прысмакі — 12 шакаладак, але з іх абгортак лёгка складалася навагодняе віншаванне, там — набор карткаразмалёвак, якія (фламастары дадаюцца) гэтак жа лёгка пераўтвараліся ў сапраўдныя віншавальныя паштоўкі (іх можна перадаць далей), там мяккая цацка — сімвал Новага года... Прыемна, што падарункі ад нашага Дзёда Мароза будуць радаваць дзяцей, іх бацькоў і бабулек-дзядоў не толькі ў нашай краіне, але і далёка за межамі.

— Аляксандра Іванаўна, калі каратка, якім быў гэты, адыходзячы, год для вашага прадпрыемства, чаго чакае кліентам пошты ў Новым годзе?

— Розным — са сваімі здабыткамі і стратамі, са сваімі клопатамі і праблемамі.

А чаго чакае? Хочацца верыць — стабільнай працы. Мы па-ранейшаму будзем трымаць курс на аўтаматызацыю, будзем укараняць новыя тэхналогіі і паслугі, развіваць старыя, пашыраць спіс краінаў па грашовых пераводах, абнаўляць аўтамобільны парк, рамантаваць нашы памяшканні. Іншымі словамі, працаваць на свайго кліента, і ні ў якім разе не адставаць ад яго запатрабаванняў... А яны ў апошні час імкліва растуць: згадзіцеся, зусім нядаўна, здаецца, мы ганарыліся тым, што кліент, пакінуўшы на пошце сваё адпраўленне, можа самастойна прасачыць яго шлях... Сёння гэта справа звыклая: ледзь не ў кожным доме камп'ютар, інтэрнэт. А той, хто іх не мае, ведаючы код адпраўлення, можа звярнуцца ў нашу даведку (тэл. 154... — Аўт.). Там у нас працуюць вельмі кваліфікаваныя людзі — выслухаюць, дапамогуць.

— Такіх кваліфікаваных, як правіла, вельмі ўважлівых, добразычлівых, цярплівых на вашым прадпрыемстве каля 27 тысяч чалавек. Пераважна — жанчын. Чаго пажадаеце ім у новым годзе?

— Стабільнасці — на працы і дома, душэўнай раўнавагі, дабрабыту. А галоўнае, каб людзі не гублялі надзею на тое, што заўтра будзе лепей.

Таго ж, карыстаючыся магчымасцю жадаю ўсім нашым дзелаваем партнёрам, усім кліентам. А гэта значыць — абсалютнай большасці жыхароў краіны. Хай для кожнага новы год не будзе горшым і... карацейшым за стары!

— Дзякуй.

Валянціна ДОУНАР.

ВЯЛІКАЯ РАДНЯ

Мне яшчэ ні разу не ўдавалася выбрацца ў выхадны ў цэнтр горада або на які-небудзь рынак, каб не сустрэць каго са знаёмых. Ці, напрыклад, прысці ў тэатр або на канцэрт, каб у перапынку хто не тузануў па-свойску за рукаво і не павітаўся. Вось тыдні з тры таму з Лёнем Юнчыкам з суседняга паверха нашага Дома друку ў філармоніі сустрэліся. Я да гэтай пары не перастаю здзіўляцца: уяўляецца, двухмільённы горад, жывём мы тут усяго нейкіх гадоў 25, а адчуванне такое, што тут добрая палова сваіх, знаёмых.

Нядаўна еду цымянай снежаньскай раницай на працу са свайго Уручча, у метро народ у няшмат, удалося сесці, а вось да канца прачнуцца — не ўдалося. Здаецца, толькі прыкрыла павекі, так хораша, а нехта тузае за рукаво. Што, хіба хто знаёмы захацеў павітацца? Ну не за-аразз...Ускідаю галаву — незнаёмае дзяўчо далікатна, але настойліва тармосіць, усміхаецца: вы ж заўсёды тут выходзіце! Вой, ледзь не праехала! Дзякуюць пільнай дзючыне, разам выходзім — вясёлы гурт студэнтаў бяжыць у сваю палітэchnічную акадэмію, яны тут кожную раницу бягуць: стройнічкія, худзенькія ў сваіх шчыльненькіх джынсіках. Іншы раз іду ў натоўпе і думаю: ну зусім дзеці, ці снедаюць хоць па раницах? Аказваецца, і я для іх — не натоўп!

Думаецца, толькі ў Мінску такія неспадзяванкі? Едзем нека з чалавекам па ледзь прыкметнай лясной дарожцы ў лагойскім гушчары ў самы разгар грыбнага сезона. Насустрэч — ватага грыбнікоў, па ўсім відаць, збіліся з дарогі. Тым не менш іх упэўнена вядзе моцны такі чалавек, надта ж падобны на Алеся Карлюкевіча, тады рэдактара «Чырвонкі». Пад'язджаем — ён і ёсць! Прыехалі з вялікай кампаніяй на аўтобусе ды згубіліся. Селі да нас, пагойсалі па пералесках — знайшлі той аўтобус! Праўда, назавура глушыльнік адарваўся. Але што той глушыльнік у параўнанні з радасцю ад сустрэчы з харошым, сваім чалавекам ды яшчэ ў чужым лесе!

Літаральна днямі звоніць бацька, расказвае, што быў доктар з суседняй вёскі і медыястра Люба пры ім. Ніхто іх не выклікаў! Прыехалі, памералі ціск, зрабілі кардыяграму, яшчэ нешта вымяралі і правяралі. Чакай, кажу, якая кардыяграма, хто табе яе дома зробіць, трэба ў райцэнтр ехаць. Ды гэта, кажа мой тата, дзякуючы шведскаму паслу Эрыксану. Прыязджаў на святкаванне 300-годдзя бітвы пад Лясной, усіх зачароваў талкавай размовай і беларускай гаворкай, падарыў нашай маленечкай бальнічцы мабільны медыцынскі цэнтр. Дыспансэрэзацыю можна ледзь не на ўласнай печы праходзіць! (Тата любіць чытаць газеты і ведае безліч складаных словаў з нашага ўжытку.) І наш цудоўны малады доктар з медыястрой Любай тут жа пусцілі той дарунак у справу. А гэта ох як патрэбна нашай немаладой вёсцы, дзе нават школу (маю школу, калісьці на 340 вучняў!) разбурылі за непатрэбнасцю. Чужы так не зробіць, не адчуе, які падарунак найбольш чаканы і карысны.

Божухна, дзе тая Швецыя, а дзе мая слаўгарадская вёска... Але зноў цяплее ў сэрцы: свае! Ну ваявалі некалі (як у нас дагэтуль кажуць, за дзедам-шведам), але даўно зразумелі: калі мы, людзі, не будзем адчуваць сваёй еднасці, роднасці — прапаздём...

І, ведаеце, такое адчуванне нашай знітананасці ўзнікае амаль што ўсюды, дзе бываеш. Вось Егіпет, Афрыка, безліч мінарэтаў, рэзка арабская мова, вострыя пахі ўсходняй кухні. Буйная кайрская клініка і доктар Мухамед, наш перакладчык. Мы пытаемся пра яго заняткаў, пра інтарэсы, погляды на жыццё, заробкі... Вельмі абаяльны доктар усміхаецца: самае маё вялікае багацце — дзве маленькія дачкі. Разумніцы, прыгажунькі, мой скарб, маё шчасце. Яны не былі б такімі, калі б не Беларусь. Доктар вучыўся ў нас і павёз у сваю Афрыку нашу медыястру. З таго часу адчувае жывы інтарэс і адказнасць за ўсё, што ў нас адбываецца. Так што і ў Афрыцы мы не адзінокія!

Мы жывем у одуванчыке... Гэта мой любімы Ігар Шклярэўскі, былы магільёўскі дзетдомавец, сёння знакаміты маскоўскі паэт. Знарок не прамаўляе гэтую прасценную фразу па-беларуску, каб не губляць рытміку. Зразумела ж усё і так. Тры словы — і магутны вобраз: які крохкі наш свет, як лёгка ўсё парушыць, знішчыць, калі паводзіць сябе неабачліва і эгаістычна. Калі не бачыць у на сябе падобных істот людзей, у якіх з табою аднолькавая мэта: захаваць і абараніць сваю сям'ю, свой дом, сваю планету. Памятаеце: Зямля — дом, які ты пакідаеш і ў які вяртаешся. Гэта мой любімы Эзюперы. Нашто ж на зямлі Сваркі і звадкі, боль і горыч, Калі ўсе мы разам ляжым Да зор? Гэта наш непаўторны Багдановіч.

Дык са святам нас! З нашым любімым сямейным святам, якога чакаем цэлы год, каб загадаць запаветнае жаданне. Не думаю, што нашы жаданні вельмі адрозніваюцца ў гэты момант: Здароўе, Каханне, Дзеці, Бацькі, Сям'я, Дом... Усё астатняе, хутчэй за ўсё, проста вытворныя ад гэтых назойнікаў. Няхай ва ўсіх збудзецца!

Людміла ВЕРАСНЁВА.

СА «ЗВЯЗДОЙ» — У НОВЫМ ГОДЗЕ!

Заканчваецца падпіска на I паўгоддзе і I квартал 2009 года

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)

Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяцы	на 6 месяцаў
63850 (індывідуальны)	10120	30360	60720
63145 (індывідуальны льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	9570	28710	57420
63858 (ведамасны)	16170	48510	97020
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	14740	44220	88440

Курсы замежных валют, устаноўлены НБ РБ з 31.12.2008 г. (для блн разлікаў)

1 долар ЗША	2 200,00	Цэнтрабанк РФ
1 еўра	3 077,14	USD
1 латвійскі лат	4 354,28	10 UAH
1 літоўскі літ	890,98	1000 BYR
1 чэшская крона	116,43	EUR
1 польскі злоты	749,88	Курс у гандлёвых кампаніях (на 30.12.2008 г.)
1 расійскі рубель	76,89	USD
1 украінская грыўня	273,29	USD

Падпішыцеся на часопіс «Гэты Бухгалтэр, ГБ» на 2009 год у рэдакцыі па самай выгаднай цане. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

ААТ «Агенцтва Уладзіміра Граўцова» УНП 100024047
Ліцэнзія Міністэрства № 02140/0172806выд. 03.05.2004 да 02.05.2009

У СВЯЗІ СА СВАТАМІ НАСТУПНЫ НУМАР ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА» ВЫЙДЗЕ 6 СТУДЗЕНЯ 2009 ГОДА.

КУП «Мінский областной центр учета недвижимости»

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенных в доход государства объектов недвижимости, расположенных по адресу: г. Копыль, ул. Тимковичская, в том числе: здание цеха ЖБИ (1181,7 кв.м) с мостовым краном КМ-5, компрессорная (78,8 кв.м) и котельная (82 кв.м). Начальная цена снижена на 10 % и составляет 339 717 220 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звязда» от 19.04.2008 г. Аукцион состоится **20.01.2009 г.** в 15.00 по адресу: г. Копыль, пл. Ленина, 6 (актовый зал). Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **19.01.2009 г.** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактные телефоны
(8017) 2246134, (80177) 739327.
Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «Мінский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015.

КУП «Мінский областной центр учета недвижимости»

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже аптечного киоска (павильона из металлоконструкций), находящегося по адресу: г. Молодечно, ул. Тавлая, 9. Начальная цена снижена на 50 % — 6 772 500 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звязда» от 30.07.2008 г. Аукцион состоится **20.01.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326. Заявления на участие и необходимые документы принимаются до 17.00 **19.01.2009 г.** по указанному адресу.

Контактный телефон (8017) 2246134
Сайт в интернете: www.rlt.by

КУП «Мінский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015.

Жанна і Сяргей пазнаёміліся ў навагоднюю ноч, калі ў адной кампаніі сустраліся аднаго і закахаліся 1 студзеня. Таму што на вуліцы Цяхціна, дзе адбывалася гістарычнае для будучых сужэнцаў застолле, нечакана знікла электрычнасць. Новы год сустрэлі ў поцемках, а потым маладыя людзі за сталом не затрымаліся і ўсе разам з Жаннай рушылі на працу.

— Я кірую нашым сельскім Домам культуры і таму штогод у навагоднюю ноч павінна быць на працоўным месцы, — патлумачыла яна. — Паводле няпісаных вясковых правілаў, каля гадзіны ўначы павінна пацацца святочная дыскатэка каля галоўнай ёлкі.

— Я Жанну адразу заўважыў: сімпатычная дзяўчына, вясёлая, яркая, не падобная на ўсіх іншых, — узгадвае Сяргей. — І праз два месяцы мы згулялі вяселле! Больш за 15 гадоў мы разам, і не шкадуем!

Маладым людзям тады хапіла няшмат часу, каб разабрацца ў пачуццях і зразумець, што не трэба чакаць наступнага Новага года. Аднак сустрэча 1994-га ўсё ж такі не выдалася спакойнай: 1 студзеня нарадзіўся першынец Плева-

ЛЕПШЫЯ ПАДАРУНКІ — ДЗЕЦІ

хавых — сын Максім.

Калі шчыра, яны і не меркавалі пра такі навагодні падарунак. Жанна і Сяргей хацелі сустрэць свой першы Новы год разам, і на свята з'ехаўся на той жа гасцей. Абодва паходзяць са шматдзетных сем'яў, маюць багата сваякоў і любяць прымаць гасцей: маўляў, для ўсіх знойдзецца чарка, бульба з салатам ды добрае слова.

— Але я насуперак усім планам трапіла ў бялыніцкую бальніцу, — расказала Жанна. — **Пакуль усе святкавалі, вы ў пакутах раджалі дзіця. Не крыўда было?**

— Абсалютна не. А Новы год я сустрэла, праўда — без шампанскага, перад тэлевізарам у радзільным аддзяленні. Схваткі яшчэ толькі пачыналіся...

— **І што запомнілася з тэлевізійнай перадачы?**
— Нічога! (Смяецца.) Толь-

кі памятаю, што быў канцэрт. Ды на вуліцы вяселліліся людзі. А я думала толькі пра тое, каб хутчэй усе здарылася. Мне было цікава, што Максім нарадзіўся ў першы дзень новага года!

Дачка Плевавых Насця з'явілася на свет у першы дзень новага стагоддзя — 1 студзеня 2000 года! Праўда, на гэты раз вопытнай маці, якая не вельмі спяшалася ў бальніцу, удалося сустрэць Новы год у кампаніі сваякоў і сяброў. Аднак і тут без прыгодаў не абшлось. Пасля сімвалічных 12 гадзін, смачнай ввечэры і глытка шампанскага ў сітуацыю давялося ўмяшацца мясцовай службе МНС у сувязі з вялікім снегападам і мяцеліцай. Тэлефоны ў Цяхціне не працавалі, і выратавальнікі выклікалі парадзісе «хуткую дапамогу».

— Так, гэта было б добра! Але гэта толькі шчаслівы выпадак! Хоць з сімвалічнымі датамі ў нашай сям'і нешта такое атрымліваецца. Дачка Ксюша, якой ў наступным годзе споўніцца 2 гады, ледзь не «трапіла» ў дзень нараджэння маці ў сакавіку!

Малодшую Ксюшу ў сям'і называюць лялькай і мамчынай дачкой. На руках Жанны бландзінка ў ружовым (нарадзілася ў год ружовага Парася) выглядае са спальні. Настрой у малой не самы лепшы: успышкі фотакамеры ёй не даспадобы і на ўсякі выпадак яна не сыходзіць з рук Жанны.

— Хоць Максім і Насця нарадзіліся ў адзін дзень і па гадзінцы Казярогі, але яны зусім розныя па характарах, — сцвярджае маці. — Максім — спартыўны чалавек. Будзе такім

жа надзейным мужчынам, як яго бацька. А Насця — агонь, пацанка, адважная вершніца. Наш конь Орлік — яе галоўнае захапленне.

— Увогуле нам падабаецца, што двое нашых дзяцей нарадзіліся 1 студзеня, — падсумоўвае Сяргей. — Гэта незвычайна і вельмі радасна!

Чараду навагодніх святаў Плевавы пачалі яшчэ 20 снежня. У гэты дзень сям'я адзначае дзень нараджэння бацькі. Праўда, у Сяргея, які працуе лесніком, у перанавагоднія дні шмат службовых клопатаў: абараняць лес ад самавольных масавых высечак ялін.

У Цяхціне жывуць праваслаўныя людзі, але Плевавы 25 снежня зноў святкуюць: на гэты раз дзень нараджэння маці Сяргея і выказваюць за адным разам павагу да католікаў Беларусі і ўсяго свету.

Сваякі, якія прыязджаюць у Цяхцін 31 снежня, на наступны дзень лагічна працягваюць святкаваць дні нараджэння навагодніх дзяцей Плевавых.

— Гэта добра, калі свята па-двоенае! — лічаць бацькі.

Праўда, Максіму 1 студзеня споўніцца ўжо 15 гадоў, таму хатні дзіцячы салодкі стол яму ўжо не вельмі цікавы. Сёлета хлопеч плануюць запрасіць у госці ўсіх 16 сваіх аднакласнікаў і арганізаваць дастойную культурную праграму. Максім просіць у маці зрабіць у зімовым лесе шашлык.

Навагодні пікнік у лесе — гэта «фірменнае» свята Плевавых. Аднойчы, калі з неба «кіношна» паваліў вялікімі камякамі снег, яны адзначалі Новы год пад вільзінай ялінай, нібыта пад парасонам. Вогнішча, простая ежа, шампанскае, вясёлыя гульні — як у казцы. І размовы: як прайшоў год і якія планы на наступны.

— Хоць і казалі, што высакосны 2008 год будзе цяжкім, але нічога дрэннага з намі не здарылася, нас абмінулі хваробы, а ўдача і шчасце завіталі да нас, — кажа Жанна. — Няхай і наступны год будзе спакойным і ўсе нашы жаданні спраўдзяцца.

Плевавы атрымалі льготны

кредыт і будуць дом. За восеньскіх месяцаў яны ўзвялі будыніну, але ў наступным годзе яшчэ будзе багата працы. Сяргей, праўда, трохі хвалюецца за крэдыт у сувязі з крызісам, але ж мае ўнутраную ўпэўненасць — усё будзе ў парадку!

Аграгарадок Цяхцін яны лічаць добрым месцам для жыцця: пабудавалі шмат новых домаў, ёсць дзіцячы садок і школа, у моцнай сельскай гаспадарцы працаваў сучасны крухмальны завод, новым дарогам могуць пазаздросціць гараджане, крамы радуць разнастайнасцю тавараў. Плевавы спадзяюцца, што ў будучыні ў Цяхціне пабудуюць новы Дом культуры — вялікі і ўтульны, а таксама адкрыюць цырульню. Тутэйшым абяцаюць, што ў будучыні ў аграгарадку з'явіцца нават свой спартыўны комплекс з басейнам!

Максім старанна вывучае спіс самых запатрабаваных прафесій: праз два гады яму давядзецца зрабіць выбар. Цяпер ён вагаецца паміж юрыстам і праграмістам і хоча, калі зусім шчыра, паспытаць жыццё ў вялікім горадзе.

А Насця з'ездзіла на аздараўленне ў Амерыку і зрабіла для сябе выснову: «Дома ў Цяхціне лепей!». За акіянам ёй спадабаўся запарк і басейн, а больш нічога цікавага, па словах дзяўчынкі, там няма. На памяць пра далёкую краіну прывезла калядную скульптуру для дома і саду — аленяня з белага дроту і лямпачкак. Гэта будзе «моднай фішкай» навагодняга свята-2009!

— Мы жадаем усім людзям у новым годзе самага галоўнага ў жыцці — здароўя, — кажуць Плевавы. — А ўсё астатняе — у нашых руках!

Ілона ІВАНОВА.

Бялыніцкі раён.

НАВАГОДНІЯ НЯВЕСТЫ

У вёсцы Усполле Мсціслаўскага раёна на адной вуліцы месцяцца насупраць крама і школа. Тут працуюць дзве жанчыны — гандлярка і настаўніца, якія ў розныя гады ў Ходасаўскім сельсавеце бралі шлюб у апошні дзень года — 31 снежня.

Ірына

Яна — энергічная загадчыца крамы. Ён — інтэлігентны дырэктар школы. У яе — яркая прычоска, адкрытая ўсмешка і смелы погляд. Ён, падаецца, ніколі не павышае голас. Спакой і агонь.

— Супрацьлегласці прыцягваюцца, гэта закон прыроды, — тлумачыць Аляксандр Іванавіч. — Розныя людзі, як правіла, утвараюць моцныя сем'і. Гэта і правільна: калі ўсе аднолькавыя — нецікава.

Ірына Аляксандраўна называе гісторыю знаёмства з будучым мужам «казкай». Яны сыхліся ў сталым узросце: каб пазнаёміць дваіх добрых людзей, сябры арганізавалі вялізны пікнік. І хоць галоўная гераіня адразу сказала, што «гэта не маё», час паказаў, што сябры добра ведалі, што рабілі.

Аднойчы пасля ветлівага тэлефанавання новага знаёмага рашучага жанчына села за руль аўтамабіля і прыехала на іншы край Мсціслаўскага раёна. У хаце, дзе жыў мужчына з сына-школьнікам, яна найперш навяла парадак, потым нагатавала ежу. Тыя пышныя бліны з мачанкай Аляксандр Іванавіч і Алёша (які цяпер ужо заканчвае Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт) памятаюць дасюль і лічаць фірменную страву Ірыны Аляксандраўны за лепшы ласунак.

— Наша сумеснае жыццё пачалося з восеньскіх клопатаў, — узгадвае жанчына. — Спачат-

ку збірала іх у школу, потым займалася агародам. Вольнага часу нестала, але напрыканцы года Аляксандр Іванавіч сказаў, што трэба не цягнуцца да наступнага тысячагоддзя і зарэгістраваць шлюб. А ў мяне ў краме пераднавагодні гандаль! Праўда, тут я ўзгадала, што 2000 год — высакосны, людзі асцерагаюцца жаніцца. Таму 31 снежня 1999 года мы прыехалі ў сельсавет і сталі мужам і жонкай!

Вяселле ў Новы год — гэта было незвычайна і нечакана. Цырымонія прайшла ўрачыста, маладыя запрасілі сяброў і сваякоў да застолля. І вяселле, якое плаўна перайшло ў сустрэчу Новага года, доўжылася да раніцы.

— Усё ў мяне атрымалася да шчасця, — усміхаецца Ірына Аляксандраўна. — Мой муж — добры чалавек. Ветлівы і спагадлівы, ён ніколі не кажа словаў, пра якія потым можа пашкадаваць. Такіх, як ён — адзін на мільён. Гэта чалавек будучыні.

— Бягучы дні і гады, час ляціць хутка, — кажа Аляксандр Іванавіч. — Але нашы пачуцці захоўваюцца, і мы з жонкай кахаем адно аднаго, як і дзевяць гадоў таму.

Штогод сужэнцы Сапегіны адзначаюць «два свята ў адным». Ад 21 гадзіны яны ўзгадваюць пра чарговую гадавіну вяселля: Аляксандр Іванавіч звычайна дорыць каханай жонцы новы парфум. Толькі а палове 12-ай праводзяць стары год і потым — шампанскае за Новы год, здароўе, душэўную цеплыню і дабрабыт людзей.

Сёлета, калі ўсе гавораць пра крызіс, Ірына Аляксандраўна да традыцыйных пажаданняў дадае: «Усім працы і грошай, каб прыходзілі да нас у краму».

Навагодні гандаль у краме Усполля разгарнуўся трады-

цыйна: падарункі з цукеркамі, садавіна, селядцы і каўбасы, віно і шампанскае — хапае ўсяго! Дарчы, у маладосці Ірына Аляксандраўна атрымала адукацыйна-рабочыя культуры, але не пабаялася асвоіць новую прафесію гандляркі. Не таму, што надакучыла культурнае жыццё — свой баян і сцэну яна заўсёды любіла, а таму, што ў 1980-я гады вясковая крама — гэта было — ого! — вельмі прэстыжна. І неўзабаве новая праца аказалася яе жыццёвым прызначэннем. Па словах Сапегінай, працаваць сёння стала цяжэй з-за канкурэнцыі камерсантаў, але яна паранейшаму вельмі любіць прадаваць лобы тавар.

— Усё ў нас добра, — запэўніла Ірына Аляксандраўна. — Новы год прыносіць узрашны настрой. Вакол прыгажосць — ёлкі, агні, гірлянды. Усё блішчыць, і жыццё паляпшаецца.

Марына

Класічная рамантычная гісторыя: першае каханне завяршылася шчаслівым шлюбам. Праўда, знаёмства Марыны і Сяргея і рэгістрацыю шлюбам 31 снежня 2003 года падзяліла дзесяцігоддзе.

Яны убачылі адно аднаго на вясковай дыскатэцы ў Ходасах. Яна — старэйшая школьніца, ён — толькі што вярнуўся з арміі. Звычайная справа: патанчылі, ён яе праводзіў, сталі сустрэцца. Калі Марыне прапанавалі ў школе ехаць у Магілёў і вучыцца на настаўніцу, Сяргей перажываў, ці не сустрэнецца ёй там гарадскі хлопец. Аднак вернае дзівіцца, што выхадныя дні прыязджала ў Ходасы і, паводле «генеральнага плана», на 5-м курсе пайшла замуж за свайго першага каханага.

Дасюль Марына памятае, як на зімовай сесіі пераблыталі яе

дзявочае і новае прозвішчы: выкладчыкі пыталіся, адкуль узялася «новенькая» Стальмахова, а потым адзін, самы строгі, прыняў экзамен «аўтаматам» як падарунак да вяселля.

Марына і Сяргей падалі дакументы ў сельскі Савет на пачатку снежня 2003 года, каб на ўсякі выпадак пажаніцца не ў высакосным годзе. Вяскоўцы, нават не самыя прымхлівыя, імкнуцца нічога не рабіць насуперак народным традыцыям. Маладыя далічылі дні на афармленне дакументаў і атрымалася 31 снежня. «Задавоўвае?» — «Так!»

Будучыя муж і жонка, калі шчыра, задумалі сціпую рэгістрацыю шлюбам: ціхенька распісацца і толькі потым абвясціць. Аднак пра вялікі сакрэт прагаварылася сястра нявесты, і бацькі ўчынілі дачцэ такі скандал, што на ўласны сцэнар вяселля давялося забываць. Урэшце атрымалася ўзорнае вяселле: шмат гасцей і падарункаў.

— Напэўна, застолле працягвалася на навагодняй дыскатэцы ў клубе?

— Так. Я прыйшла туды ў вольнае і ўсе меркавалі, што гэта такі карнавальны касцюм. А калі казалі, што выйшла сёння замуж, усе смяяліся. Дума-лі, што жартуюць...

Шлюбам Марыны і Сяргея споўнілася сёлета пяць гадоў. Марына працуе ў Успольскай школе, выкладае гісторыю і нямецкую мову. Мэтавае накіраванне са школы стала ўдачай і лёсам. «Я тут на сваім месцы!» — кажа яна пра школу. Муж працуе ў лясніцтве. Іх маленькай дачушцы Валерыі 3 гады, яна атрымала ў спадчыну ад бацькі ўпартае характар, малую песцяць сваякі, а маці не сталмалеца захапленне палеаналогіі і музычна-мі» пальчыкамі і далонямі.

Цяпер Марына штодня распавядае дачцэ пра Дзёда Мароза і, калі шчыра, сама верыць у навагодні чуд. Асабліва калі ўвечары ідзе снег і пахне мандарынамі, хатнім сімвалам Новага года.

Стальмаховы таксама, як і Сапегіны, у ноч з 31 снежня на 1 студзеня адзначаюць адразу два свята — Новы год і гадавіну вяселля. Аднак парадак іншы: спачатку грамадскае, потым асабістае. Найперш яны са сваякамі і сябрамі сустрэкаюць Новы год, а потым — толькі ўдваіх за начной ввечэрай — святкуюць утварэнне сваёй сям'і.

Марына кажа, што заканчэнне года заўсёды звязанае для яе з прыемнымі падзеямі: заканчваецца школьнае чвэрць, на працы выдаюць заробкі, з'яўляецца адчуванне свята і свабоды.

— Проста працінецца раніцай і самі стварыце сабе добры настрой, — раіць маладая жанчына. — Паглядзіце ў люстэрка і скажыце, што вы прыгожая і чароўная. Усміхніцеся мужу. Паміліўце адно аднаго, каб было цяплей і ўтульна ў гэтым свеце. І пра дзетак не забывайцеся, таму што малыя, калі ўсё добра ў сям'і, штодня дораць нам свята. І сям'я — гэта галоўнае ў жыцці чалавека. Калі ў доме ўсё добра, то Бог з ім, гэтым крызісам. Мы якнебудзь абдыземся.

Эпілог

У Ходасаўскім сельскім Савеце шлюбам шмат гадоў рэгіструе сакратар Людміла Васільеўна Сурава. Яе працоўнае месца побач са стэндам, дзе ў шчаслівы момант адлюстраваны маладыя і сталыя пары.

— За гады маёй працы 31 снежня я зарэгістравала дзве гэтыя пары, — пацвярджае Людміла Васільеўна. — І тут не трэба звачаць на перадсвяточныя клопаты, гэта мая праца. Няхай людзі жэняцца і шчасліва жывуць разам.

Вопытная сакратар не бацьчыць сувязі паміж датамі вяселляў і сямейным шчасцем. Проста, запэўнівае яна, у Ходасах мала разводаў: у тутэйшых людзей прынята сур'ёзна падыходзіць да шлюбам.

Сумяшчэнне вяселля з іншым значным святам Людміла Васільеўна лічыць добрай ідэяй: ва ўсякім разе, сужэнцы ніколі не забудуцца на гадавіну вяселля. Сама жанчына пайшла замуж 7 лістапада.

— Я зычу на Новы год усім людзям ўзаемаразумення — гэта важна паміж роднымі людзьмі, здароўя — бо гэтага не будзеш за грошы і, безумоўна, каханна ў сваёй сям'і, — падсумавала Марына Стальмахова.

Ілона ІВАНОВА,

Мсціслаўскі раён.

Леанід ЗАІКА: «У СВАТОЧНУЮ НОЧ СЯДУ ЗА ФАРТЭПІЯНА...»

На традыцыйнае пытанне, з якім настроем вы сустракаеце Новы год, ён адказаў нечакана бадзёра: «З задавальненнем і аптымізмам». І гэтым моцна здзівіў. Апошнім часам Л. Заіка, вядомы незалежны беларускі эканаміст, старшыня Савета аналітычнага цэнтру «Стратэгія», на старонках нашай газеты абмяркоўваў надзённыя, але малапрыемныя тэмы, у прыватнасці, перспектывы рэальнага сектара эканомікі нашай краіны ва ўмовах сусветнага фінансавага крызісу. І вось такі нечаканы аптымізм.

— Леанід Фёдаравіч, дык чаму і чым вы асабіста задаволены?

— У першую чаргу тым, што ў бацькоўскім доме збяруцца ўсе мае блізкія сваякі. Асабліва я рады таму, што ў Мінск прыехалі мае два браты і сястра. Жыццё некалі раскідала нас па працягах былога Савецкага Саюза. І сустрэцца ўсім разам зрэдку выпадае. А вось сёлета пад Новы год сваякі завіталі ў Мінск. Для мяне гэта і вялікая радасць і, не пабаюся здацца занадта ўзнёслым, шчасце таксама.

Увогуле я жыву паводле правіла: дзякуй Богу і лёсу, што ён даў мне яшчэ адзін год жыцця, дзякуй усім тым, хто гэты год быў побач са мной. Ведаеце, з узростам пачынаеш больш цаніць тую дабрыву, якую табе дораць родныя, сваякі, сябры, знаёмыя. Між іншым, нядаўна было праведзена сацыялагічнае апытанне на тэму вечных чалавечых каштоўнасцяў. Большасць рэспандэнтаў дабрыву вылучылі як непраходзячую каштоўнасць. Так што я не адзіны ў сваіх прыярытэтах. Раю і вашым чытачам праяўляць дабрыву і спагадлівасць да тых, хто будзе на Новы год і ды ўвесь наступны 2009 год побач з імі.

— З гэтай нагоды ў святочную ноч чарка і скварка, як кажуць у народзе, толькі збліжаюць людзей. Чым будзеце частаваць дарагіх гасцей?

— Меню нашага застолля, прызнаюся, кампетэнцыя жаночай паловы, але ўпэўнены, што бедным наш стол не будзе. Як, дарэчы, і стол сотняў тысяч беларускіх сем'яў. Думаю, што пры жаданні ў пераважнай большасці нашых суайчыннікаў ёсць магчымасць сустрэць Новы год весела і са смакам. Не магу ўстрымацца ад спасылкі на статыстыку — такая вось прафесійная звычайна падмацоўваць думкі і тэзісы лічбамі і фактамі. Дык вось, сёлета дынаміка росту пакупаў на харчаванне была вышэйшай за тэмпы росту валавога ўнутранага прадукту. Прычым насельніцтва паступова прывыкайвалася да якаснай і больш дарагой ежы, імпартажных прысмакаў напрыклад, морапрадуктаў, агародніны і садавіны. Увогуле беларусы сталі больш разборлівымі ў харчаванні і ў гэтым мы ўсе хутка пераканамся за навагоднім сталом.

Сярод напоўў я аддаю перавагу шампанскаму і якаснаму віну. Ад моцных напоўў ужо амаль адмовіўся. Але для гасцей яны будуюць на сталае. Між іншым, кінуў і паліць, чаго жадаю ўсім чытачам «Звязды».

— Ці прадбачыцца ў вашай кампаніі, акрамя прагляду паміж тостамі тэлевізійных канцэртных праграм, нешта асаблівае, уласцівае менавіта вашаму дому?

— Не ведаю, што вы разумееце як «нешта асаблівае», але ў святочную ноч я абавязкова сяду за фартэпіяна і выканаю творы сваіх любімых кампазітараў. І не толькі класіку. Я таксама ўзгадаю маладосць, калі быў гітарыстам мінскага біт-гурта «Паліне». З тых часоў я люблю выконваць на фартэпіяна любімыя мелодыі легендарных Бітлз, Ролінг

Стоўнз і іншых класікаў сусветнай папулярнай музыкі.

— Значыць, возьмеце ў рукі і гітару?

— Упэўнены, хоць усё будзе залежаць ад настрою — як майго, так і маіх гасцей. Але агульная песня за навагоднім сталом — ведаеце, гэта так па-хатняму. Спяём аба-взякова.

— Што значыць для вас музыка ў святочную ноч?

— Вельмі многае і не толькі ў час святаў. Яна для мяне — суцэльны сусвет, крыніца радасці і натхнення. Я ўдзячны лёсу, што ў свой час закончыў музычную школу, здольны іграць на некалькіх інструментах. Увогуле лічу, што чалавек, які не навучыўся ці якога не навучылі граць на музычным інструменце, вельмі многае страціў у жыцці. Чаму? Мне гэта словамі нават цяжка растлумачыць.

— Але асалоду ад музыкі можна атрымаваць, слухаючы яе прафесійнае выкананне. Ці так?

— І так, і не так. Гэта ўсё ж розныя рэчы.

— Зразумела, што на фоне ўпрыгожаных ялін, святочных рознакаляровых лямпачак і дэкарацый, спажывецкай мітусні ў крамах і на кірмашах, прыўзнятага настрою, які заўсёды ахоплівае нас напярэдадні 31 снежня, нейк не хочацца заводзіць размову вакол крызісу. Але што рабіць, калі яго пачатак увойдзе ў гісторыю, бадай, як галоўная падзея 2008 года на планеце? І сапраўды, ці так страшны чорт, як малююць яго асобныя вашы калегі-эканамісты?

— Звычайна напярэдадні Новага года ўзрастае попыт на ўсялякія прагнозы, прадказанні і таму падобнае, але ўстрымаюся ад спробаў зазірнуць у будучыню. Я сёння хачу быць арыгінальным і таму толькі адзначу, што наша беларуская перспектыва ў 2009 годзе не такая ўжо і змрочная, як часам яе прагназуюць.

— Леанід Фёдаравіч, тым не менш папрашу вас не ўхіляцца поўнасьцю ад размовы на самую надзённую размову тэму, няхай яна і не з'явіцца.

— Ну калі вы настойваеце... Дык што, ёсць і станоўчыя моманты ў такой з'яве, як крызіс?

— Вядома. Як і ў кожнай неадназначнай з'яве. Напрыклад, стануць больш таннымі (прыкладна на 30 працэнтаў) кватэры, легкавыя машыны, таксама істотна патаннеюць многія міжнародных алімпіяд і канферэнцый. Грашовымі прэміямі таксама адзначаны 16 пераможцаў V Міжнароднай алімпіяды па эканамічных, фінансавых дысцыплінах і пытаннях кіравання, 25 студэнтаў — пераможцаў Рэспубліканскай студэнцкай алімпіяды па матэматыцы 2008 года, 72 навучэнцы — пераможцы рэспубліканскіх конкурсаў прафесійнага майстэрства. Аказана фінансавая падтрымка 7 інтэлектуальным і творчым аб'яднанням навучэнцаў... Падтрымана прапанова аб узнагароджанні заахвочвальнымі прэміямі 109 педагогічных, навуковых работнікаў і іншых асобаў, якія ўнеслі асаблівы ўклад у развіццё здольнасцяў адораных навучэнцаў і студэнтаў...

вырабы бытавой складанай тэхнікі — тэлевізары, халадзільнікі і інш. Бо на многія з гэтых тавараў цэны штучна завышаныя, яны пачнуць зніжацца ўжо ў наступным годзе. У прыватнасці, на замежныя тавары так званых брэндаў, калі іх вытворцы «накручвалі» цэны толькі з-за сусветнай вядомасці пэўнай гандлёвай маркі. Ды і мабільныя тэлефоны таксама не павінны каштаваць столькі, колькі яны каштуюць сёння: пад сотню і больш долараў. Іх нармальны кошт — 15-20 долараў. Бо гэта зусім не складаная вытворчасць.

Змест і галоўнае значэнне крызісу ў тым, што кожны атрымае сваё: мы — больш танныя цэны, а тыя, хто рабіў вялікія грошы (нярэдка без асаблівых падстаў для гэтага), выдатна зарабілі на кан'юнктуры попыты і росце цэнаў на тыя ж энерганосьбіты, пазбавяцца пэўнай часткі звышдаходаў. Суроа, але справядліва.

Ну, не павінны быць такія касмічныя цэны на жыллё, як у нас. Адзін з маіх братоў жыве ў Калінінградзе. Марак, капітан далёкага плавання. Нядаўна хадзіў у Аўстралію, дзе быў моцна здзіўлены цэнамі на нерухомасць. Там небагі дом, зразумела, з усімі выгодамі, на беразе акіяна па цене супастаўляльны з мінскай двухпакаёўкай у мікрараёне старой забудовы. Дарэчы, шведскі сябар брата, таксама марскі капітан, набыў сабе такі дом у Аўстраліі, маўляў, каб было дзе бавіць час пасля выхаду на пенсію. Ды і мой цяпер зараз задумаўся, ці не пайсці па прыкладу шведа.

— Значыць, крызіс не сапсаваў вам перадавагодні настрой?

— Скажам так: не ў той ступені, каб быць змрочным напярэдадні сустрэчы Новага года. Ды і чытачам «Звязды» параіў бы не бачыць у крызісе толькі негатыву. У свеце ўсё адносна, і абсалютнай стабільнасці не было, няма і не будзе ніколі і ні ў чым. Як за пахмурнымі халоднымі днямі прыходзіць цёплае і сонечнае надвор'е, так і ў эканоміцы пасля крызісу наступляць гады ўздыму і развіцця.

Гутарыў Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Сямейная справа

У ЗША каля 85 працэнтаў ад усяго бізнэсу належыць сямейным карпарацыям. А ці ёсць сямейны бізнэс у Беларусі? Зразумела, ёсць, у чым можна пераканацца ў асноўным на рынках. Адна сямейная пара з Гродзенскага раёна працуе так: — асноўныя клопаты па даходзе за пчалыком, а жонка гандлюе ў абласным цэнтры мёдам і іншымі прадуктамі пчалярства. Сямейная справа, як правіла, і на прысядзібных участках, у фермерскіх гаспадарках, у агратурызме...

Ды і не толькі ў малага, сярэдняга, але і ў буйнога бізнэсу ў нашай краіне таксама ёсць, аказваецца, сямейнае аблічча. І ў чым жа яго асаблівасці і мэты? У чым сакрэты паспяховасці? Адказы на гэтыя пытанні карэспандэнт «Звязды» паспрабаваў атрымаць у будаўніча-мэблевым аб'яднанні «ЗОВ» — у холдынгу, дзе сёння ажно 27 прадпрыемстваў рознага профілю, каля 1800 супрацоўнікаў і прыкладна 30 тысяч квадратных метраў вытворчых плошчаў.

З генеральным дырэктарам аб'яднання, Ганаровым грамадзянінам г. Гродна Уладзімірам Зухавіцкім мы сустрэліся ў яго офісе. Спачатку накіраваліся на галоўнае прадпрыемства холдынгу — сумеснае таварыства з абмежаванай адказнасцю «ЗОВ-ЛенЕўрамэбля», якім кіруе Олег Зухавіцкі, сын Уладзіміра Львовіча. Мэбля вырабляецца толькі па індывідуальных замовах (як кажуць, лубы капрыз за вашы грошы) і добра вядомая не толькі ў Беларусі, але і ў Расіі, Казахстане, Украіне, краінах Прыбалтыкі, ЗША, Ізраілі. Вытворчасць, якая ўзнікла на месцы непerspектыўнага даўгабуду, цяпер аснашчана камп'ютарызаванымі аўтаматычнымі лініямі і самымі сучаснымі тэхналогіямі. У тым ліку і па энергазберажэнні — на ацяпленне выкарыстоўваюць не прыродны газ, а ўласныя адходы.

Нягледзячы на афіцыйны, а на некаторых прадпрыемствах і вымушаны выхадны, стаянка каля мэблевай вытворчасці была запоўненая

«УСЁ, ШТО СТВОРАНА НАМІ, ЗАСТАНЕЦЦА ДЗЕЦЬЯМ»

Штрыхі да партрэта фірмы, дзе імкнуцца быць адной вялікай сям'ёй

асабістымі аўтамабілямі супрацоўнікаў «ЗОВа». А значыць, працавалі ў звычайным рэжыме.

— Спатрэбіцца — і ў навагоднюю ноч працаваць будзем, — кажа Олег Зухавіцкі.

— Але ж сёння толькі і размоў, што пра глабальны крызіс...

— Сітуацыя цяпер сапраўды вельмі складаная, ды і ў наступным годзе ў фінансавым плане нічога добрага не прадбачыцца. Аднак і ў крызіс трэба працаваць, а не сядзець у будзе і чакаць, што будзе. Я гляджу, што ў нас людзі цяпер яшчэ больш аб'ядноўваюцца, больш старанна падыходзяць да працы. Бо разумеюць і сваю адказнасць за прадпрыемства, не хочуць страціць тое, што стваралася гадамі.

У сістэме холдынгу «ЗОВ» працуе не толькі Олег Зухавіцкі, але і яго жонка Таццяна — дырэктар гандлёвага цэнтру. Нехта падумае, што гэта і ёсць той самы сямейны капіталізм, калі з падачы, так бы мовіць, патрыярха клана бізнэс размяркоўваецца паміж сваякамі, а затым аўтаматычна перадаецца ў спадчыну дзецям і ўнукам. Але гэта не зусім так, дакладней, зусім не так. Натуральна, Уладзімір Львовіч на пэўным этапе (а гэта быў распад СССР) прыклаў руку, каб далучыць сына да прыватнага бізнэсу. Аднак алег не трапіў на ўсё гатовае, ён сам пачынаў з узятага ў арэнду невялікага памяшкання, дзе збіралася самая простая кухонная мэбля. І цяпер у кожнага свая пасада і свае абавязкі — і ў яго, і ў Таццяны, і ў бацькі.

А наконт сямейнасці ў бізнэсе Олег Зухавіцкі лічыць так:

— Пасада ў спадчыну не перадаецца. Дзеці

павінны быць самастойнымі, думаць сваёй галавой.

...Кіраўніка холдынгу Уладзіміра Зухавіцкага многія гродзенскія старажылы ведаюць па працы на дзяржаўных прадпрыемствах. Зрэшты, за савецкім часам іншых і не было. А вось з пачаткам гарбачоўскай перабудовы з'явіліся, як кажуць, варыянты. Аднаму з іх, стварэнню кааператыва, і аддаў перавагу Уладзімір Львовіч.

— Як да такога «рэвалюцыйнага» рашэння паставілася ваша жонка?

— Каб не яна, то і бізнэс не склаўся б...

— Вы, дапусцім, у нядзелю разам з сынам сустракаецеся за сямейным абедам, гуляеце ў тэніс. А ці можаце заўтра аддаць яму вытворчы загад, прыняць валявое рашэнне, якое супярэчыць пазіцыі Алега Уладзіміравіча?

— У мяне з сынам канкурэнцыі няма. Ён сёння мяне ў многіх справах апырэджвае, і я гэтаму радуся. А што датычыцца загадаў, валявых рашэнняў, то ні ў аднаго члена нашай сям'і і ўвогуле ў аб'яднанні няма цэнтралізаванай адміністрацыйнай улады, а ёсць сістэма інтэгрэсаў паміж усімі прадпрыемствамі. Так, мы абмяркоўваем і вырашаем агульныя для холдынгу задачы. Аднак нічога не можа прасунуць ідэю, якая не адпавядае мысленно кіраўніку той ці іншай структуры. У гэтым ёсць цяжкасць пераканання. Але гэта і залог таго, што ты не прымеш нейкіх дрэнных рашэнняў. Заўсёды кажу, што фірма — гэта не Зухавіцкі. Я — такі ж вінцік у гэтай сістэме, толькі маю ў ёй нейкую долю. Гэта фірма для ўсіх. Жывіце, развівайцеся. І калі будзеце правільныя ўзаемаадносінны, калі будзем глядзець у перспектыву — фірма пройдзе праз стагоддзі.

Менавіта па ініцыятыве генеральнага дырэктара створаны, пэўна, найбуйнейшы сярод бе-

ларускіх прыватных фірмаў прафсаюз, у складзе якога сёння больш за 900 чалавек. За кошт прадпрыемства — навучанне кадраў, аказваецца фінансавая дапамога ў складаных жыццёвых сітуацыях, калі, напрыклад, патрэбная аперацыя за мяжой, людзі падарожнічаюць, займаюцца спортам... Хаця, лічыць Уладзімір Львовіч, сацыяльная складавая яшчэ недастатковая, ідзе работа над шэрагам праектаў па вырашэнні жыллёвых і іншых праблемаў супрацоўнікаў. І для старажылаў фірмы, і для моладзі, выпускнікоў ВУНУ.

— Я мару, каб уся фірма была як адна вялікая сям'я, — кажа Уладзімір Зухавіцкі.

І, мабыць, невыпадкова ў гімне аб'яднання «ЗОВ», які ўпершыню прагучыць на перадавагодняй карпаратыўнай вечарынцы, ёсць такія словы: «Усё, што зроблена намі, застанецца дзецям».

Заахвочаны 325 адораных навучэнцаў і студэнтаў

Рашэннем Савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай падтрымцы адораных навучэнцаў і студэнтаў заахвочаны 325 чалавек. Адпаведнае распараджэнне, якім зацверджана рашэнне савета фонду, Аляксандр Лукашэнка падпісаў 29 снежня. Назначаны стипендыі 198 студэнтам дзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў і Беларускага гандлёва-эканамічнага ўніверсітэта спажывецкай кааперацыі. Грашовымі прэміямі з уручэннем нагруднага знака лаўрэата фонду ўзнагароджаны 4 пераможцы XII Міжнароднай алімпіяды школьнікаў па рускай мове, 3 пераможцы XV Міжнароднай алімпіяды па матэматыцы... Заахвочвальная стипендыя фонду з уручэннем нагруднага знака фонду назначана 6 вучням — пераможцам

міжнародных алімпіяд і канферэнцый. Грашовымі прэміямі таксама адзначаны 16 пераможцаў V Міжнароднай алімпіяды па эканамічных, фінансавых дысцыплінах і пытаннях кіравання, 25 студэнтаў — пераможцаў Рэспубліканскай студэнцкай алімпіяды па матэматыцы 2008 года, 72 навучэнцы — пераможцы рэспубліканскіх конкурсаў прафесійнага майстэрства. Аказана фінансавая падтрымка 7 інтэлектуальным і творчым аб'яднанням навучэнцаў... Падтрымана прапанова аб узнагароджанні заахвочвальнымі прэміямі 109 педагогічных, навуковых работнікаў і іншых асобаў, якія ўнеслі асаблівы ўклад у развіццё здольнасцяў адораных навучэнцаў і студэнтаў...

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Франц МАМУЛЬ, старшыня праўлення Гродзенскага абласнога грамадскага аб'яднання «Клуб прадпрыемальнікаў»:

— Другая палова 2008 года была адметная для бізнэсупольніцтва Беларусі дзвюма важнымі асаблівасцямі. Першая: на жаль, распачаўся сусветны фінансава-эканамічны крызіс. І другая: кіраўніком дзяржавы была абвешчана лібералізацыя, у тым ліку і эканамічных адносінаў. Пры гэтым, лічу, вельмі важна, што ў краіне пачынаюць складвацца традыцыйны сямейнага бізнэсу. Пацярджэнне таму — вопыт ТАА «ЗОВ». Мала таго, што Уладзімір Львовіч далучыў да бізнэсу членаў сваёй сям'і. З яго удзелам створана 27 фірмаў, узаемаадносінны ў якіх і з якімі можна назваць «працоўнай сямейнасцю». А ўнутры гэтых фірмаў ужо выраслі сямейныя дынастыі, напрыклад, Франца Аўдзёя, Аляксандра Пасвісцеліка, Валерыя Яўстраценкі.

На Гродзеншчыне многія сямейныя фірмы паспяхова вядуць свой бізнэс. Сярод іх — ТДА «Свідравіна» (Сяргей Зылькоў з двума сынамі), ТДА «Грокард» (Іван Ількевіч працуе разам з дачкой і ўжо прыцягвае да справы сына-школьніка), фірма «Атлантык» (Юрый Гардон з жонкай і сынам), ТАА «Шклапласт» (Анатоль Лазоўскі з дачкой), фірма «ЮЛас-Гродна» (браты Юрый і Аляксей Рэвера) і іншыя. Жадаю, каб у 2009 годзе ўсіх прадстаўнікоў бізнэсу Беларусі абышлі наступствы сусветнага крызісу і ва ўсіх справах спадарожнічала ўдача. Здароўя і шчасця!

Барыс ПРАКОПЧЫК.

«ГАЛОЎНАЕ Ў СЯМ'І — УЗАЕМАРАЗУМЕННЕ, КАЛІ АДЧУВАЕШ АДЗІН АДНАГО НАВАТ БЕЗ СЛОЎ»

Кожны з нас мусіць планаваць свой бюджэт. У некага гэта атрымліваецца выдатна, у кагосьці — не вельмі. Але адна справа, калі адказваеш толькі за самога сябе і часам трэба «перахапіць» дзясятку да зарплаты, і зусім іншая, калі на табе — адказнасць за іншых, асабліва за дзетак. Пра тое, як і з чаго складаецца бюджэт шматдзетнай сям'і на працягу года, якія ў ім асноўныя крыніцы даходаў і выдаткаў, мы папрасілі расказаць нашу даўнюю чытачку з вёскі Наркуны Лідскага раёна Алену Геныхаўну ЗДАНОВІЧ:

— Перш-наперш кожны месяц мы аддаём усе даўгі дзяржаве. Гэта аплата за святло, газ, ваду. Абавязкова выпісваецца цэпра — гэта святое. У тым ліку і «Звязда», якую мы чытаем ужо даўно. На доўгі тэрмін адразу выпісваць не атрымліваецца, мы робім гэта штомесяц. Потым ідзе аплата крэдытаў, мы іх бралі для набыцця бытавой тэхнікі. Усё гэта разам забірае недзе 15 працэнтаў ад агульнай сумы даходаў, якія выпадаюць на нашу сям'ю. Асноўныя крыніцы іх — гэта заробак мужа, які працуе брыгадзірам на ферме, і дапамогі на дзяцей. Старэйшая дачка ўжо студэнтка, атрымлівае стывендыю, але з намі не жыве, так што і ёй часам нешта трэба даць.

Вельмі выручае нас асабістая гаспадарка. У нас ёсць 20 сотак побач з домам і яшчэ 50 сотак выдзяляе гаспадарка для пасадкі бульбы. Дзякуючы гэтаму і сваю сям'ю цалкам забяспечваем неабходнай агароднінай, і гардскім сваякам дапамогу ў гэтым аказваем. Сёлета дзякуючы добраму ўраджаю бульбы нават атрымалася знаёмым прадаць яе лішак.

Атрымалі 1,5 мільёна рублёў, праўда, з гэтай сумы трэба вылічыць 150 тысяч, якія мы аддалі гаспадарцы за дапамогу тэхнічай.

Трымаем карову. Сёлета малако прымалі толькі чатыры месяцы, за гэты час мы здалі яго на 700 тысяч рублёў. У астатні час, калі малако не прымалі, перапрацоўвалі яго для патрэбаў уласнай сям'і.

Значыць, якія нашы далейшыя штомесячныя выдаткі? Пасля выплаты ўсіх даўгоў дзяржаве адразу на цэлы месяц набываем крупы, макаронныя вырабы, цукар і г.д. Колькі аддаём грошай, не лічыла, паколькі прадукты набываюцца кожны раз з улікам патрэбаў. Далей адкладваецца нейкая пэўная сума грошай на хлеб, а таксама на харчаванне ў «прад-оўжанцы» двух малодшых школьнікаў — каля 30 тысяч рублёў штомесяц. Старэйшыя ў школе харчуюцца бясплатна.

Рэшткі сумы размяркоўваюцца па абставінах, напрыклад, калі нешта некаму трэба набыць з адзення, абутку. Бываюць і экстранныя, незапланаваныя пакупкі, калі раптам нешта парвалася, выйшла са

строю. А такое здараецца часта. Апошнім разам аддалі 100 тысяч рублёў на таблеткі для аднаго з дзетак...

Так, летам збіраем грыбы, ягады. Прычым грыбы ўжываем у розным выглядзе — салёныя, замарожаныя, сушаныя — толькі для сябе. А вось за здарэньня сёлета чарніцы двое старэйшых дзетак набылі сабе мабільныя тэлефоны. Збіралі добраахвотна, колькі — мы нават не лічылі, але і сабе хапіла ягад, і каб цукар для варэння набыць. У нас пасаджана шмат клубніц, калі ўраджай добры, хапае, каб па «бартару» разлічыцца за якую-небудзь дапамогу, паслугі са знаёмымі.

Якія ў нас яшчэ выдаткі? Жывём мы ў калгаснай кватэры, квартплату вылічваюць адразу з заробку, выходзіць неяк незаўважна. Тым больш што для мяне, як узаагараджанай ордэнам, дзейнічае 50-працэнтная зніжка па аплаце святла, вады, газу. Такое рашэнне сёлета было прынята на мясцовым узроўні. Ці будзе аналагічнае ў наступным годзе — пакуль не ведаю. Яшчэ па восені мы мусім нарыхтоўваць паліва, вось за дровы заплацілі 99 тысяч, плюс яшчэ за брыкет.

Ці адчулі мы на сабе працявы крызіс, пра што кажуць апошнім часам, пытаецца? Ведаецца, пакуль не. Увогуле, думаю, што ў вёсцы беларусы заўсёды выжывуць. Так, для гэтага трэба шмат працаваць. Але калі мы перажылі перабудову — памятаецца тыя стра-

шэнныя часы? — думаю, перажывём і ўсё іншае.

Які мой «рэцэпт» шчаслівага сямейнага жыцця? Самае галоўнае, каб у сям'і было ўзаемаразуменне, прычым часам нават без слоў. Каб было каханне. Не будзе гэтага, напэўна, не будзе і шчаслівай сям'і. Грошы... Не скажаш, што гэта другасная рэч, без іх, разуменна, таксама нельга, але галоўнае ў іншым. Мае дзеці растуць добрымі памочнікамі. Дроў на сёкчы, жывёлу ў выпадку неабходнасці пакарміць — для іх гэта не складае аніякай цяжкасці. Прычым нават малеча імкнецца хоць бы тых дроў прынесці, а старэйшыя заўсёды сочаць за меншымі. Мой муж заўсёды мне дапамагае, умее гатаваць, асабліва добра ў яго атрымліваюцца стравы з мяса. Раней і каву ў ложаж мог жонцы падаць! (Смяецца.) Да святаў дзеці могуць падрыхтаваць падарункі, зробленыя сваімі рукамі. Я, дарэчы, калі ёсць вольны час, вельмі люблю вышываць: падушкі розныя, карціны. І для сваёй сям'і, і ў якасці падарункаў сябрам. Я адказала на ваша пытанне?..

АД РЭДАКЦЫІ. Віншумем вялікую і дружную сям'ю нашых чытачоў з навагоднімі святамі. Зычым здзяйснення ўсіх іх мараў. Вялікага шчасця, паразумнення, узаемападтрымкі, кахання ў новым годзе і ўсім іншым сем'ям нашай краіны.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

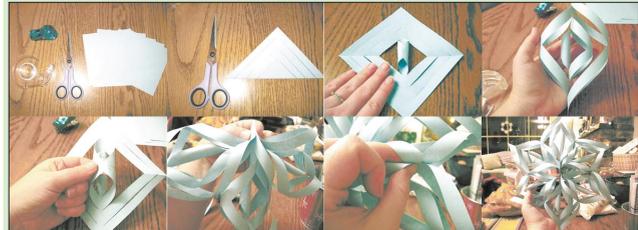
Зрабі сам

НОВЫ, АНТЫКРЫЗІСНЫ!

Падрыхтоўка да сустрэчы 2009 года праходзіць апошнія стадыі, але стаўленне да свята сёлета дваімае: крызіс усё ж зачэпіў і Беларусь, мо, лепш эканоміць на чымсьці, або прыгадаць, якія элементы свята можна зрабіць самаму? Які варыянт яны выбіраюць і што могуць зрабіць сваімі рукамі, «Звязда» дазнавалася ў папулярных беларускіх артыстаў.

Спявачка Дарыя (выканаўца адной з галоўных роляў у мюзікле «Байкер») падзялілася тэхналогіяй майстравання эксклюзіўнай **ёланчай цацкі**:

— Бярэм аркуш паперы — газету, стары плакат, можна, проста спісаны з усіх бакоў непатрэбны ліст, і камечым яго, прыдаючы форму шара. Далей, бярэм кавалак тканіны, квадратна, прыкладна 25x25 см. (Пажадана, каб тканіна магла расцягвацца, была эластычнай, і ўжо зусім цудоўна, калі на ёй будзе які-небудзь бліскучы прынт-малюнак!). Трэба размясціць шар у цэнтры абрэзка, акраікі тканіны сабраць наверх і звязаць якой-небудзь тасьмой ці бліскучым шнуром — напрыклад, з каробкі цукерак. Атрымліваецца гэты «шарык у мяшэчку». Край тасьмы можна не абразаць каротка, а звязаць бант. Калі ёсць час і фантазія, не спыняючыся на гэтым — цацку можна дадаткова ўпрыгожыць бісерам, бліскаўкамі, мішурай, дэкаратыўнымі пер'ямі і г.д. (Яшчэ адну мадэль цацкі Дарыя пагадзілася не апісаць, а паказаць наглядна — і даслала фотай інструкцыю па «зборцы» гэтага ўпрыгажэння — *гл. схему*.)

Павел КЛЫШЭЎСКІ, лідар гурта «Тяни-Толкай», узгадаў, што даўно «не браў у рукі шашкі»:

— Некалі ў мяне быў прыбор для выпальвання, і я рабіў з яго дапамогай падарункі маме. Браў, напрыклад, прыгожую фатаграфію з альбома, абводзіў яе праз капірку і потым выпальваў кантуры, асноўныя рысы. Вельмі прыгожа атрымлівалася. Але да цяперашняга часу, напэўна, не захавалася. Праўда, мне часцей даводзілася не рабіць, а атрымліваць падарункі, зробленыя сваімі рукамі — ад прыхільнікаў на канцэртах. Адзін раз, напрыклад, падарылі карціну з яечнага шалупіння, і вось яна ўжо захоўваецца недзе ў мяне.

Спявачка ВЕНЕРА здольная эканоміць на шопінгу, але парадаваць блізкіх людзей фантазіяй:

— Я эканоміла б на асабістым гардэробе — некаторыя шмоткі я часам набываю бяздумна, і ад іх можна з лёгкасцю адмовіцца. Я вельмі люблю смачна паесці, аднак змагу адмовіцца пры неабходнасці і ад дарагіх прадуктаў — тым больш, трэба ўжо садзіцца на дыету, падтрымаць форму. На чым, лічу, эканоміць не варта ні ў якім выпадку — гэта ўвогуле на самім выкананні. Вельмі дарэмна некаторыя кампаніі адмяняюць карпаратыўныя святы для супрацоўнікаў, бо гэта ледзьве не адзіная радасць і спосаб адключыцца ад праблем. У Еўропе цяпер, наадварот, бум карпаратыўных святаў — людзі стараюцца весяліцца, каб добра адпачыць і набрацца сілаў на наступны год. Так што крызіс пачынаецца з галавы!

Сёлета, думаю, дапамогу дачушыцы зрабіць уласнымі рукамі некалькі падарункаў — тату, бабулі з дзядулем. А сама вельмі хачу, калі скончыцца рамонт у нас дома, зрабіць сваімі рукамі інтэр'ер веранды — атынкаваць, па-мастацку ўпрыгожыць... Ужо прадумала ўсе элементы, чакаю гэтага моманту, калі змагу прыступіць да работы, з вялікім нецярпеннем. Астатнюю працу, аздабленне дома зробіць прафесійныя дызайнеры.

Спявак і тэлеведучы Георгій КАЛДУН успомніў, што з-пад яго рук у свой час выходзілі **распісныя... майкі**:

— Сваімі рукамі? Можна зрабіць такія падарункі — майку. Набываеш майку жаданага колеру і памеру, бярэш друкарскую фарбу (лепш менавіта яе, бо яна эластычная, не ламаецца пасля высушвання і не вымываецца з часам; можна ўзяць таксама спецыяльныя фарбы для малявання па тканіне). Знаходзіш выяву, якую хочаш перанесці на майку — мы ў дзяцінстве, напрыклад, выбіралі назвы замежных брэндаў — «Montana», «Wrangler» і г.д., каб рэч гледзелася, як фірмавая. Сканераў тады яшчэ не было, і трафарэт з выявы я рабіў з дапамогай фотапавелічальніка: спачатку абводзіў малюнак шаўракавай ручкай на поліэтылене (звычайна выкарыстоўвалася вокладка сшытка), а праз павелічальнік праецаваў яго на паперу і абмалёўваў. З максімальнай акуратнасцю лязом выразаецца гэты трафарэт, прычым, калі элементы малюнка замкнёныя, як, скажам, літара «О», пакідаем невялікія перапыскі. Ну а потым мацуем трафарэт на тканіне, падкладваем пад майку ліст шчыльнай паперы, каб свежая фарба не адбілася на ўнутраным баку, і паралонавым тампонам набываем малюнак — можна адным колерам, можна рознымі, хто як жадае. Характэрна такога падарунка ў тым, што ён эксклюзіўны, у адзіным экзэмпляры — бо майку можна замовіць і ў фірмах, але там звычайна не бяруцца за партыі менш як 20 штук.

Навесці прыгажосць у доме, падрыхтаваць падарункі для дарагіх людзей — гэта, вядома ж, добра, але не варта і пра сябе забываць! І гаворка не толькі пра святочны ўбор. Як за кароткі час без усяіх амаладжалых яблычкаў падарыць скуру твару пругкасць і выдатны выгляд, расказала **спявачка Алёна ЛАНСКАЯ**:

— Калі вы рыхтуецеся да выхаду ў свет, знайдзіце лішнія 20 хвілін, каб ураціць потым сваім выглядам літаральна ўсіх. Рэкамендую зрабіць маску для твару. У мяне, напрыклад, нармальны тып скуры, таму часта я выкарыстоўваю тварожна-вяршковую маску. Яна гатуецца вельмі проста: 2 часткі тлустага тварогу, 1 частка вяршкоў (ці тлустага малака), 1 частка расліннага алею (можна ўзяць аліўкавы або любы іншы), крыху солі. Усё змяшаць да атрымання аднароднай масы. Нанесці на твар на 15 хвілін. У каго адчуваецца суха, тым падыедзе аўсяная маска. Для яе прыгатавання неабходна 1 сталовую лыжку шматкоў заліць трыма сталовымі лыжкамі малака або вяршкоў, пачакаць, пакуль шматкі набухнуць, і нанесці на твар і шыю на 20 хвілін. Потым змыць цёплай вадой, і — радавацца выніку, які вы бачыце ў люстэрку!

Распытвала **Вікторыя ЦЕЛЯШУК**.

«БУЛЬБЯНЫ ЦЮНІНГ, КАЛІ ЛАСКА»

Акцыя «Антысушы», якая прайшла ў межах конкурсу прадуктаў харчавання «Прадукт года-2008», накіравана на адраджэнне нацыянальнай беларускай кухні.

Шэф-повар за любімым заняткам.

— Беларусы спакон вякоў адрозніваліся сваёй вынаходлівасцю, — гаворыць **кулінарны эксперт Таццяна ФАДЗЕЕВА**. — Цяпер мы вырашылі адраджаць усё забытае, шукаем старажытныя рэцэпты беларускіх страў, якія гатавалі яшчэ нашы бабулі. Няхай на нашых сталах будзе пераважна беларуская ежа, з прадуктаў, якія выраслі на сваёй зямлі.

Шэф-кухар інтэрнэт-магазіна ежы з дастаўкай Аляксандр ТАПТУНОЎ расказаў некалькі рэцэптаў беларускіх страў, паказаў, як можна зрабіць з паляндвіцы сушы па-беларуску.

— Калі мы прасоўваем нашу літаратуру, кіно, мастацтва, чаму б нам не папулярываваць нашу кухню? Мы доўга думалі, як заахоўваць беларускае заказваць беларускія стравы. І вырашылі даць беларускім стравам незвычайныя прыцягальныя назвы. Проста, як правіла, чалавек спачатку выбірае вачыма, а пасля толькі ацэньвае смакавыя якасці стравы. Напрыклад, нацыянальныя калдуны будуць называцца бульбяны цюнінг.

Шэф-кухар спадзяецца, што гэтыя рэцэпты будуць цікавыя вам, дарагія чытачы.

ДРАЖДЖАВЫЯ АЛАДКІ З МАКАМ

Склад: мука — 4 шклянкі, малако — 2 шклянкі, яйкі — 3 шт, цукар — 5 ст. л., соль — 0,5 ч. л., дрожджы — 0,5 пачка, масла сметанковае — 50 г. **Для мачанкі:** мак — 1 шклянка, малако — 2 шклянкі, цукар — 1 шклянка

Усе інгрэдыенты змяшайце і пастаўце ў цёплае месца на паўгадзіны, каб цеста паднялося. Выпякайце як звычайныя аладкі.

Падаюць іх, як правіла, прыпраўленыя растопленым сметанковым маслам. Ядуць аладкі, макаючы ў мак (мак прамыйце і заліце гарачым малаком. Дайце пастаяць 6-8 гадзін. Затым зліце малако і пратрыце мак разам з цукарам). Да гэтай стравы цудоўна падыдзе малако ці гарбата.

БУЛЬБЯНАЯ ЯЕЧНЯ

Склад: бульбяное пюрэ — 1 кг, смятана — 1 шклянка, сала свежае — 100 г, яйкі — 5 штук, мука — 4 ст. л., малако — 0,75 шклянкі

Узбіце яйкі і малако, развядзіце муку ў смятане. Усё змяшайце з бульбяным пюрэ, выліце на змазаную маслам ці салам патэльню і запякайце. Можна падаваць са скваркамі, смажанымі з лісцічкамі. Ці са смажанымі свіннымі рабрынкамі.

Надзея ДРЫЛА, фота аўтара.

Смачна і танна

САЛАТА «НЕЗВЫЧАЙНАЯ»

300 г рыбнага філе, 2-3 цыбуліны, 250 г свежых (замарожаных) грыбоў, 1/2 шклянкі рысу, 200 г сыру, 2-3 яйкі, маянэз.

Рыс адварыць. Грыбы адварыць і абсмажыць на алеі. Рыбнае філе адварыць, здробніць. Яйкі зварыць і нацерці на буйной тарцы. Цыбулю дробна нарэзаць і абсмажыць да залацістага колеру на алеі. Сыр нацерці на дробнай тарцы. Пляскату талерку змазаць маянэзам. Салат укладваць слаямі. 1 слой — рыба, змазаць маянэзам (няшмат!). 2 слой — грыбы (маянэзам не змазваць). 3 слой — рыс, змазаць маянэзам. 4 слой — абсмажаная цыбуля (маянэзам не змазваць). 5 слой — яйкі, змазаць маянэзам, 6 слой — сыр. Зверху можна выкладзі ялінку з кропу і зрабіць шарыкі з маянэзу і кетчупу ці салодкага перцу.

«НЕСАПРАЎДНАЯ ІКРА»

1 селядзец, 150 г сметанковага масла, 2 плаўленыя сыркі, 3 невялікія морквы.

Моркву адварыць, ад селядца аддзяліць філе. Моркву і сыркі нацерці на буйную тарку, філе селядца здрабніць, дадаць масла і ўсё старанна перамяшаць. Намазваць «ікру» на батон. Зверху можна ўпрыгожыць матылькамі з морквы.

СЕЛЯДЗЕЦ СВАТОЧНЫ З АНАНАСАМ

Селядзец свежамарожаны — 750 г., ананас кансерваваны — 1 бляшанка, 2-3 цыбуліны, алеі — 50 мл., воцат (9%) — 35 мл., соль — 0,5 ст. л., цукар — 0,5 ст. л., перац чорны — 0,5 ч. л., маянэз.

Селядзец ачышчаем ад касцей і вантробаў, рэжам тонкімі палоскамі, ананас рэжам маленькімі кубікамі, цыбулю паўколцамі. Змяшаць соль, цукар, перац, алеі і давесці да кіпення. Пасля астывання змяшаць селядзец, цыбулю і марынад, дадаць маянэз (грамаў 150—200 у залежнасці ад кансістэнцыі), ананас. Паставіць марынавацца на 12 гадзін у халадзільнік.

ФАРШЫРАВАНЫ ЧАРНАСЛІЎ

Чарнасліў замачыць у халадной вадзе на 24 гадзіны. Падрыхтаваць фарш: змяшаць грэцкія арэхі і часнок пры дапамозе драўлянага таўкачыка. У атрыманую ма-

су паступова дадаваць лімонны сок. П а в і н н а атрымацца арэхавага густая кашка. У канцы можна дадаць крыху маянэзу. Колькасць часнаку і лімоннага соку вызначаецца па смаку. Чым больш таго і другога — тым больш вострай будзе страва. Атрыманым фаршам напаўняем чарнасліў. Прыгожа раскласці яго на лісце салаты і зверху паліць маянэзам (хто колькі любіць).

КАЛЯДНЫ ВЯНОЧАК

Кураня разрэзаць на невялікія кавалачкі і замарынаваць у солі, перцы, часнаку і невялікай колькасці маянэзу. Праз некалькі гадзін скласці ў глыбокую пасудзіну, дадаць чарнасліў (вельмі смачна, калі чарнасліў з дытком) і тушыць да гатоўнасці. Перад падачай на стол зварыць на гарнір расцыпісты рыс. Можна ў рыс дадаць маленькую лыжачку куркумы ці шафрану, тады ён будзе жоўтага колеру, але і белы вельмі прыгожы. А кавалачкі кураняці выкладзі на бляху разам з яблыкамі,

якія разрэзаць на 4-6 частак і паставіць у духоўку, каб кураня зарумянілася, а яблыкі падпякліся. Падаваць на вялікім блюдзе. Кураня, яблыкі і чарнасліў выкладзі ў выглядзе вяночка, а рыс — на сярэдзіну (можна паліць сокам, у якім тушыліся кураня).

Пазначце сабе

Цяжка ўявіць сабе навагодні стол без традыцыйнай салаты аліўе. Але гэта страва можа стаць адной з самых незвычайных, калі аформіць яе належным чынам.

Можна зрабіць з яе сапраўдную навагоднюю ялінку. Для гэтага ўзяць пластыкавую бутэльку, адрэзаць ніжнюю частку, а верхнюю запойніць гатовай салатай. Бутэльку зняць, а салату, якая атрымала форму конуса, старанна ўпрыгожыць кропам, каб яна пераўтварылася ў ялінку. Цацкі зрабіць з зярнятка гарната і маянэзу, а зорачку наверх — з кавалачка чырвонага перца.

СМАЧНА ЕСЦІ!

САМ БОГ РАД, КАЛІ ЁЎ ХАЦЕ ЛАД...

ЦЕШЧА

Мікалая ЛАЗАВІКА:

«Зяць у мяне цудоўны»

Сакратару Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў Мікалаю Лазавіку пашанцавала. Адносіны з цешчай у яго вось ужо каторы дзясятка гадоў самыя што ні ёсць цёплыя. Зусім не як у папулярных анекдотах. Таму цешча, **Тацяна Дарафееўна ВІШНЕЎСКАЯ**, можа сказаць пра яго толькі добрае:

— Зяць у мяне цудоўны. Нам з дзедам дапамагае. Часта прыязджаюць да нас у Рагачоў з Алімпіядай (Алімпіяда Аляксандраўна — жонка Мікалая Іванавіча. — **Аўт.**), тэлефануюць пастаянна. Самае галоўнае, што дзеці добра жывуць... У мяне ўжо і ўнукі, і праўнучка. Зяці за мяне гарой, я шчаслівая цешча.

Заслужаная артыстка Беларусі Зоя БЕЛАХВОСЦІК умее здзяйсняць мары

Пра гэта паведаміў яе ШВАГЕР кнігавыдавец Эдуард Куфцерын:

— У нас існавала традыцыя: 31 снежня мы заўсёды збіраліся ў бацькоў Зоі і маёй жонкі. Так было шмат гадоў, пакуль бацькі былі жывыя. Літаральна каля дванаццаці гадоў мы раз'язджаліся па сваіх кватэрах. Але асноўныя віншаванні былі там, усе атрымлівалі падарункі і дэманстравалі свае таленты. Зоя распавядала акцёрскія тэатральныя байкі. У іх кожны раз знаходзіліся гісторыі «ў тэму», таму што яна і муж Саша мелі вялікі вопыт працы Дзедам Марозам і Снягуркай, пачынаючы з тых часоў, калі яны яшчэ бегалі на падпрацоўкі па дзіцячых садках, і да таго часу, калі ў Мінску сталі ладзіць на Новы год нейкае прадстаўленне. Адноўчы Зоі бала Снягуркай, а іншыя артысты ў выглядзе казачных герояў ехалі на галоўным праспекце сталіцы на машыне, аформленай пад печ. Каб спакойна працаваць на вуліцы, артысты прынялі для сугрэву. Усе ехалі ўсярэдзіне печы, а Яўген Крыжаноўскі быў Ямелем і мусіў ехаць на самым версе. А тады яшчэ ўсё было ў парадку з зімамі... Пакуль яны даехалі да месца, Ямеля быў цвярозы, як шкло.

А неяк Саша з'явіўся і сказаў: «Нарэшце прыйшло прызнанне: «Я галоўны Дзед Мароз краіны! Прапанавалі — і не змог адмовіцца...» Ён быў Дзедам Марозам і на нашых сямейных святах. Наступствы гэтых Новых гадоў былі такія, што наш сын доўга верыў: Дзед Мароз існуе! Нават у школе спрачаўся з дзецямі, а мы вельмі перажывалі, што з яго будуць кліць. Вось што значыць прафесійная праца! Наш Глеб пісаў лісты: «Дзед Мароз, у мяне да цябе толькі адно пытанне: як ты ўгадваеш дзіцячыя мары?» І нічога іншага не заставалася — раніцой пад ёлкай сын знаходзіў пацверджанне і казаў: «Глядзіце, ён прыходзіў!»

Насамрэч, мая сваячка дапамагла нашай сям'і здзейсніць адну вялікую мару. Мы ведаем, як цяжка дастаюцца грошыкі людзям тэатра, а муж Зоі не з тых рэжысёраў, якім плаціць вялізныя грошы ні за што. Але менавіта Зоі дапамагла фінансамі, калі нам трэба было купіць кватэру. Так атрымліваецца, што большасць людзей, якія сапраўды могуць дапамагчы, часцей за ўсё адмаўляюць. Але ад тых людзей, якія дапамагчы нічым не могуць, і ты гэта ведаеш, прыходзіць неспадзяванае ратаванне.

ЦЕСЦЬ Аляксея ГРЫШЫНА:

«Па сямейных пытаннях зяць раіцца з цешчай»

Мала хто можа пахваліцца тым, што сцяг краіны на міжнародным спаборніцтве трымаў не хто іншы, як твой ЦЕСЦЬ! Пра гэта можа раскажаць фрыстайліст Аляксей ГРЫШЫН. А вось што пра Грышына раскажа сам цесць?

— Калі дачка ўпершыню прывяла ў наш дом свайго будучага мужа, мы не ведалі, хто ён, — узгадвае Юрый Іванавіч МІТРАФАНАЎ. — Гэты малады чалавек падаўся мне вельмі ветлівым і выхаваным. Потым, калі я даведаўся, што ён — чэмпіён свету, вельмі здзіўліўся. Я былы ваенны, раней быў спартыўным арганізатарам у роце і не раз бачыў, што робіцца з чалавекам, дасягнуў ён хоць якіх вяршынь. А Аляксей не заразіўся зорнай хваробай. Ён вельмі сціплы, пачцівы малады чалавек, які па сямейных пытаннях раіцца ў тым ліку і з цешчай!

Бачымся мы даволі часта. Калі Аляксей прыязджае са спаборніцтваў, абавязкова заяджае да нас. Мая жонка, Тацяна Сяргееўна, тады адразу стол накрывае. А як жа інакш: дарагі госьць прыхаў, зяць. Аляксей заўсёды, як можа, дапамагае нам і на дачы. А калі ён там адпачывае з сябрамі, абавязкова пасля сябе прыбярэ. Гэта нават мой сын не заўсёды робіць...

Але, прызнацца, да фрыстайла я стаўлюся не вельмі станоўча: гэты від спорту надта небяспечны.

Мяркую, што на Новы год, пасля 12 гадоў, мая дачка з мужам і сын з дзяўчынай з Масквы далучацца да нас з жонкай, каб разам святкаваць. У нашай сям'і ёсць такая традыцыя: усе падарункі складваюцца пад ёлку. Гэта павялося яшчэ з маленства дзяцей. І хоць ужо даўно выраслі, усё роўна знаходзяць для сябе падарункі на тым самым месцы...

Новы год, як кажуць, свята сямейнае. Ужо на другі, паслянавагодні дзень або на трэці ідуць у госьці да родных ці знаёмых або самі прымаюць гасцей. Але сустракаюць Новы год здаўна сямейкаю. А таму ці ж гэта і не добры час успомніць аб родзічах, пра нашы сваяцкія сувязі-повязі.

Цяпер ад рэдкага ўжывання нават пэўныя словы, добра вядомыя нашым продкам, прызабыліся. І замест таго ці іншага дакладнага слова сваяцтва звычайна ўжываем апісальны зварот — «мужаў брат» або «мужава сястра», а што ёсць словы дзевяр, залюбка і іншыя як бы не ведаем.

Дык давайце пры гэтай нагодзе сёе-тое ды ўспомнім.

Слова **муж** — гэта была як бы афіцыйная назва. А найчасцей ужывалася **мой (твой) чалавек**, або **гаспадар**, ці проста **мой (твой)**: **мой** паехаў у лес. Было яшчэ ва ўжытку і слова **мужык**.

Фальклорная памяць захавала: «Вазьмі мужыка і прыкусі языка»; «Усе мужыкі — з адной мукі»; «Мужык дзяржыць адзін вугал у хаце, а жонка — тры».

А для мужа — адпаведна **жонка**, **мая палавіна**, **гаспадыня**, **кабета**, у залежнасці ад узросту — **старая**, а пад Украіну яшчэ і **дзуржына**.

Адносна сям'і — усё вядома. Нават дзіцячыя рыфмаванкі тут напашэвае.

«Мама, тата, ты і я — вось і наша ўся сям'я». Вядома, гэта занадта малая сучасная сям'я. Мне, чалавеку, якому стукнула ўжо за семдзесят гадоў, яшчэ ў памяці было чуць ад старэйшых: «Нас у сям'і было дванаццацэра». (У рускай мове нават такіх зборных лічэбнікаў пасля дзесятка няма. Відаць, да бытавання ў нашай мове падобных зборных лічэбнікаў (дваццацэра, трыццацэра і г.д.) прычынілася руплівая

працавітасць беларускіх сялян, на падвор'ях якіх бегала кожнай вясны свойскае маладое птаства — кураняты, гусянаты, качаняты. А то свіння, у якой усяго дванаццаць саскоў, раптам прывядзе трынаццацэра парасят).

Што да мноства дзяцей, жаданых ці нежаданых (бо засцепагалых сродкаў яшчэ не было), то не заўсёды яны выжывалі.

Згадваецца мамін успамін: «Калі дзіця нараджалася ўвесну ці ўлетку, то яно яшчэ паспявала да зімы набрацца моцы, загартавалася, а якое нараджалася позняй восенню ці ўзімку, то не выжывала. За зіму, бывала, паўвёскі нованароджаных вынесуць на могілкі...»

Народная прыказка вучыла: «Адно дзіця не дзіця, двое дзяцей — палавіна дзіцяці, тое дзіцяці — цэлае дзіця».

Нялёгка жылося, але часам успрымалася гэта як бы з гумарам: «На грошы — бяда, а дзіцяці пад дастаткам».

Малых з дзяцінства вучылі Божым заповедзям, паважаць старэйшых, слухацца большых.

«Не раскажвай нікому, што робіцца ўдому», «Старэйшы брат як другі бацька». І нават: «Старшы і ў пекле шануюць».

І толькі паважальных, пяшчотна ласкальных суфіксаў назавалі наша мова для дзеда, каб іхнія вусны ўсклікалі, казалі, шталпілі, лашчачыся: **тата**, **татка**, **татачка**, **татуля**, **татулька**, **татулечка**, **татуленька**, **татуська**, **татусенька**, **татуха**, **татуха...**

«3 ЦЕШЧАЙ — ДУША Ў ДУШУ»

Насуперак усім народным прыкметам і тысячам анекдотаў, зяць з цешчай могуць жыць душа ў душу. Пра гэта на ўласным прыкладзе ведае доктар Дзмітрый Салагуб, муж Анастасіі Ціхановіч, зяць Аляксандра Ціхановіча і Ядзвігі Паплаўскай:

— Апошнія два гады, на жаль, мы з Насцяй сустракаем Новы год асобна — летась у мяне моцна хварэў тата, сёлета я таксама буду ў Расіі, а Насця і Ванечка (сын. — **Аўт.**) у Мінску... Каб сабралася ўся сям'я разам — і мае родныя, і Ядзя з Сашам — гэтага, бадай, увогуле не было, занадта далёка ўсе родныя жывуць. Гады тры-чатыры таму, праўда, мы адзначалі свята якраз разам з Сашам і Ядзям, а так яны звычайна працуюць на свята, як большасць артыстаў.

— Лічыцца, што ў зяцёў з цесцем і асабліва з цешчай стасункі, мякка кажучы, напружаныя — а вы так цёпла пра іх гаворыце...

— У нас з самага пачатку склаліся адносіны давяральныя, паважлівыя і сяброўскія — напэўна, нават часам Насця на мяне крыху крыўдуе, бо я часта займаю пазіцыю яе бацькоў, проста ў нас супадае меркаванні па вельмі многіх жыццёвых пытаннях. Як псіхатэрапеўт, я часта вымушаны разглядаць праблемы, у тым ліку зяцёў і цешчаў, у іншых сем'ях — і нават сам здзіўляюся, што мы пазбеглі ўсіх падобных кан-

фліктаў. Гэта, мабыць, агульны ўзровень культуры паўплываў — разумець пазіцыі мужчын і жанчын у сям'і... І яшчэ вера.

Паколькі гэта сям'я вернікаў, то асноўным святам Дзмітрый лічыць нават не Новы год, а ўсё ж Ражство: Мы заўжды стараемся на Ражство трапіць на начную службу, едем або ў Жыровічы, або ў Свята-Духавы сабор. І посту прытрымліваемся, таму адзначаем свята не застолем, а перш за ўсё духоўна.

Але для самага маленькага члена сям'і, Ванечкі, навагодня атрыбутыка захоўваецца ў поўнай меры — вось і сёлета да яго спецыяльна запрошаны Дзед Мароз з падарункамі за добрыя паводзіны. Праўда, тата ў ролі гэтага казачнага дзеда ніколі не выступаў — кажа, малы ў любым абліччы пазнае яго і адразу «раскусіць».

— Хочацца пажадаць сваім

А што казаць пра слова **мама** з такімі ж суфіксальнымі, сэнсавымі аздобамі.

Нямногія мовы могуць пахваліцца такімі багатымі ўтварэннямі.

У такой жа суфіксальнай дзіцячай пашане словы **дзед** і **баба**.

Бацькі ці не праз усю вясну, лета, восень у працы на полі, на пашы, на пакошы. А ў нават ужо нядужых, спрацаваных дзядулі і бабулі для іхніх унукаў і ўнучак заўсёды цікавыя, незабыўныя гульні, казкі... Калі ж **дзядулька** і **бабулька** жывуць асобна — гэта дзіцячыя госьці да іх, адведкі. А там пачастункі, размовы, гасцінцы, ласункі...

І міжволі духоўнае, эмацыянальнае ўзбагачэнне асобы дзіцяці.

Памятаю яшчэ з універсітэцкіх часоў згадку знаёмай студэнткі. Яна прызнавалася: я пазнаю, ведаю нават без роспытаў, хто з маіх сябровак, студэнтак-гараджанак мае бабульку...

Павага, пашана да продкаў выразна выявілася ў беларусаў у такім свяце, як Дзяды, якія сягаюць у далёкія дахрысціянскія часы. На гэты памінальны абрад у гонар памерлых продкаў гатавалася дванаццаць страў, першая з якіх была куцця — каша з ячных круппаў, наш найстарэйшы «хлеб».

З дзяцінства памятаецца перасцярога старэйшых сяброў: не наядайся зразу, бо штыроў стравы будуць смачнейшыя...

Анатоль КЛЫШКА.
(Заканчэнне ў наступным нумары.)

НЯВЕСТКА дэпутата Галіны ЮРГЯЛЕВІЧ:

«СВЯКРОЎ — дай Бог кожнаму»

Галіна Мікалаеўна — не толькі паспяхова дэпутат, але і самая лепшая сваякроў. Ва ўсіх разе ў вачах сваёй нявесткі — Кацярыны Юргялевіч, якая працуе загадчыцай сацыяльна-педагагічнай і псіхалагічнай службы Цэнтра пазашкольнай работы «Кантакт» Цэнтральнага раёна сталіцы. І удалому дуэту «сваякроў — нявестка» ідзе ўжо без малога адзінаццаты год.

— Галіна Мікалаеўна — чалавек неверагоднай энергіі, які дасягнуў многага ў жыцці, яна не перастае цікавіцца, пастаянна адкрываць новае. Я сама педагог і заўжды дзіўлюся, як яна заўсёды ў тэме, у курсе ўсіх падзей. Усе яе дасягненні — гэта вынік працы. Паводле расказаў сваякроў, у дзяцінстве яна была мініяцюрай і далікатнай — знешне, але магла даць адпор крыўднікам.

Аднак нявестцы ад свекрыні не даецца — адносіны ў іх цёплыя:

— Ад свекрыні многае залежыць у сямейных адносінах, і я магу сказаць, не пакрываюшы душой, што ў мяне сваякроўка — дай Бог кожнаму! Таму хацелася б ёй пажадаць, каб здароўя, энергіі хапала на ўсё. Яна спагадлівая, чулая, шмат добрага робіць, за праўду пастаяць можа, ставіць мэты і дасягае. Няхай у яе жыцці так будзе і надалей!

А павіншуючы сваячку адна адну ў першыя ж дні новага года — падчас традыцыйнага вялікага сямейнага абеду.

Пра «другую маці»

— Алё, Калян! Гэта твой сусед! У тваю кватэру зладзеі залезлі! Рэчы выносяць!

— Якія?
— Цешчыну канапу, чамадан і футра!
— Ціха! Не напалохай!

Жонка ў ад'ездзе і тэлефануе мужу:

— Як там мая котка?
— Здохла.
— Які жаж! Няўжо ты не мог паведаміць мне пра гэта больш далікатна! Напрыклад, яна, маўляў, сядзіць на даху. А ўжо потым ты скажаў бы, што яна разбілася. Зразумела табе?
— Так.
— А як там мая мама?
— Сядзіць на даху...

Зоркапад. Зяць з цешчай загадваюць жаданні. Зяць загадаў. А цешча не паспела...

— Цешча на днях выпадкова зазірнула на выставу змеяў.

— Ну і што?
— Атрымала Гран-пры!

Цешча:

— Калі адыходзіць мой цягнік?

Зяць:
— Праз дзве гадзіны, 34 хвіліны, 40 секунд...

Шукаю спадарожніка жыцця для сваёй цешчы.
Яна: шумная, шкодная, нахабная. Ён: подлы, бязлітасны. Тэлефануйце. Тэл. 333333 Сідараў В.С.

— Чаго смяешся, ты ж учора машыну стукнуў.

— Ага.
— Бампер пабіў.
— Ага.
— Шкло трэснула.
— Ага.
— Цешча яшчэ галавой стукнулася.
— Во-о-ось...

Матэрыялы паласы падрыхтавалі Ала Мачалава, Ларыса Цімошук, Вікторыя Целяшук, Марына Лявошка.

Рогі паўночнага аленя ўпрыгожаныя навагоднімі гірляндамі.

У НОВЫ ГОД З МАГІЛЁВА — НА ПАЎНОЧНЫХ АЛЕНЯХ

Наведвальнікам Магілёўскага заасяду зрабілі навагодні падарунак: катанне на паўночных аленях. Прычым 31 снежня гэта забава будзе бясплатная.

У санкі запрэжаны Гоша, невялікі паўночны алень з добрымі вачыма і ўпрыгожанымі навагодняй гірляндай рогамі.

— Гэта і ёсць наш эксклюзіў: упершыню ў Беларусі сапраўдны паўночны алень катае ў Новы год дзяцей і дарослых! — хваліцца дырэктар агралесатэхнічнага каледжа Георгій Маліноўскі.

Паўночны алень з'явіўся ў пасёлку Буйнічы Магілёўскага раёна яшчэ ўвесну. Іх прывезлі з Карэліі ў абмен на дзікоў. Для таго, каб у паўночных жывёл нармальна прайшла адаптацыя ў нашым клімаце, пабудавалі халодны падземны грот.

Праход каля вальераў драпежнікаў — выпрабаванне для Гошы. Тыгр Арцём прымае пазіцыю для нападу, воўк Гель клацае зубамі, мядзведзь Федзька выходзіць з зімовай спячкі, рысь Філька моцна хвалюецца. Прыродны рэфлекс — гены спрацоўваюць.

На ўваходзе ў заасяд публіку сустракаюць навагодня персанажы.

— Паўночны алень — добры транспартны сродак, спакойны і надзейны, — дзеліцца сваімі ўражаннямі Дзед Мароз.

Снягурка ўсміхаецца з санак, Баба Яга і Лясун разам з на-тоўпам дзяцей няспынна глядзяць ды лашчаць сімпатычнага Гошу, а ён з удзячнасцю злізвае шурплатым ружовым языком кавалкі хлеба з далоняў. Малыя ў захваленні з паўночным аленем імкнецца канкурыраваць сімвал Новага 2009-га года — бычок Борка. Бычок нумарны: яго даслалі з фермы каледжа для фатаграфавання ў навагоднія святы. А вось паўночнаму аленю не страшныя марозы ды снег: яго бела-шэра-карычневая поўсць — надзейнае ўцяпленне. І Гоша зноў і зноў выпраўляецца ў падарожжа, каб стварыць людзям святочны настрой у Новы год!

Ілона ІВАНОВА.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК:

«САБРАЦЦА ЗА АДНЫМ СТАЛОМ...»

Загадка кафедры этналогіі і фальклору Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, кандыдата філалагічных навук Івана КРУКА і старшага выкладчыка гэтай кафедры, аспірантку Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аксану КАТОВІЧ нашы чытачы ведаюць даўно. Як пастаянных аўтараў «Звязды». Як знаўцаў народных традыцый, абрадаў і вераванняў. Як тачоўных дарадцаў, якія шчодро дзеляцца сваімі ведамі з кожным, хто мае ў гэтым патрэбу. Аднак у адрасаваных Аксане Катовіч і Янку Круку лістах, што прыходзяць у рэдакцыю, не-не ды і «праскокваюць» пытанні: а ці прытрымліваюцца самі аўтары шматлікіх артыкулаў тых правілаў і паводзінаў, якія актыўна прапагандуюць на старонках газеты? Ці дапамагае ім у жыцці дасканаласць веданне народных звычаяў? Як яны адзначаюць святы і ў якіх прыкметы вераць?

Напярэдадні новага года мы сустрэліся з Іванам Іванавічам і Аксанай Венямінаўнай за кубачкам кавы і паспрабавалі агульнымі намаганнямі адказаць на «пазаштатныя» пытанні нашых чытачоў.

— Ці ёсць якія-небудзь «залатыя правілы», якіх вы абавязкова прытрымліваецеся ў навагоднюю ноч?

І.І.: — Пра гэта неаднойчы гаварылася, але нічога лепшага не прыдуманна. Самае галоўнае правіла для сям'і: калі вы хочаце на працягу наступнага года жыць у згодзе, еднасці, адзінстве — у 00 гадзін 00 хвілін трэба сабрацца за адным сталом... На сярэдзіну стала за паўгадзіны да заканчэння старога года пастаўце кубак, напалову напоўнены вадой. І няхай усе прысутныя на працягу хвіліны патрымаюць над ім левую руку (па прыкметы «рука над рукою»), у думках «скідаючы» ў кубак усю негатывіўную інфармацыю, усе праблемы мінулага года. Потым ваду трэба выліць праз фортку. А пасля таго, як гадзіннік праб'е 12 разоў, напачатку новага года, зноў напоўніце кубак вадой — на гэты раз да краёў — і, трымаючы над ім правую руку, загадайце жаданне. І выпіце з кубка кожны па глытку, каб у ім нічога не засталася.

А.В.: — Хачу даць нашым чытачам не зусім звычайную параду. Калі ў вас ёсць нейкае перспектыўнае жаданне, «дакраніцеся» да яго (зразумела, сімвалічна) у навагоднюю ноч. Збіраецеся зрабіць рамонт — хоць бы разок стукніце малатком па цвіку. Хочаце намаляваць карціну — патрымайце ў руках пэндзэль. Марыце, каб нейкі чалавек у наступным годзе быў з вамі — пастаўце побач яго фотаздымак ці вазьміце ў рукі рэч, якую ён некалі трымаў у сваіх руках... Самае галоўнае — не раскідвацца на мноства жаданняў, а

вызначыць адно, самае-самае, якое хочацца здзейсніць у гэтым годзе. Але пры гэтым не забывайцеся на адну важную рэч: жадаць трэба тое, што вам самім па сілах вынесці.

І.І.: — А давайце правядзем эксперымент. Няхай кожны, хто будзе чытаць гэта інтэрв'ю, у навагоднюю ноч запіша на паперу сваё жаданне — безумоўна, папярэдне рэальна ацаніўшы ўласныя магчымасці. А роўна праз год можна звязацца з намі па тэлефоне ці пісьмова, паразмаўляць пра тое, што здзейснілася, а што — не.

— **Маладыя незамужнія дзяўчаты далі мне строгі**

наказ: абавязкова пацікавіцца ў вас, у якія з навагодніх і калядных дзён варажыць «на суджанага»?

А.В.: — Адразу папярэдку нашых чытачак, што варажба — той «канал», які сапраўды існуе, а само дзеянне можа мець самыя непрадказальныя і непажаданыя вынікі. Некалі варажба была сакральная, патаемнай часткай народнага жыцця. Гэта сёння мы ператварылі яе ў гульню, а часам і ў здзек з народнай культуры: адны абдымаюць агароджку, іншыя кідаюць чаравікі...

Я.К.: — Варажба была складовай часткай усіх калядных

святаяў. Варажыць можна было і ў ноч з 24 на 25 снежня, з 31 снежня на 1 студзеня і з 13 на 14 студзеня. Дарэчы, апошні варыянт з'яўляўся самым распаўсюджаным, а варажба ў гэту ноч лічылася самай сапраўднай. У варажбе ёсць сэнс тады, калі вы ставіцеся да яе ўсур'ез, калі хочаце ведаць лёс, каб нейкім чынам паўплываць на яго. І ні ў якім выпадку нельга нікому расказваць пра ўбачанае. Гэта як сон, раскажаш — не збудзецца.

**Гутарыла
Наталля КАРПЕНКА.
(Заканчэнне
ў наступным нумары.)**

НОВЫ ГОД

Новы год — першае свята ў календарным колавароце жыцця, таму менавіта для яго з цягам часу сталі характэрныя ўсе асноўныя складовыя часткі рытуалу сустрэчы славянскага Новага года, які раней адзначаўся ў дзень вясеннега раўнадзенства. Па народных уяўленнях, тое, што адбудзецца з чалавекам у Новы год, будзе здарацца з ім на працягу ўсяго года.

● Адно з галоўных правілаў нашых продкаў: не трэба сустракаць Новы год з запазычанасцямі — увесь год будзеш «расплачвацца».

● Навагодні стол накрывалі ў адпаведнасці з галоўным прыкметам пачатку: «як сустрэнеш Новы год, такім ён і будзе». Таму ставілі звычайна 12 розных страў, кожная з якіх сімвалічна ўвасабляла тую ці іншую пару года, а з пэўнай доляй умоўнасці — кожны месяц. Таму ў склад святочнай трапезы ўваходзілі: саланіна або ялавічына (каўбаса, катлеты, смажаніна, салыцісон), масла, сыр, бліны, салёная і марынаваная гародніна, кісялі або кампоты, рыба, грыбы.

● На Новы год, як толькі гадзіннік пачне адлік дванацатай гадзіны, трэба хуценька на

аркушы паперы запісаць самае важнае жаданне і спаліць паперу разам з апошнім, дванацатым ударам. Загаданае жаданне абавязкова здзейсніцца.

● Асблівы сэнс дзяўчаты ўкладалі ў традыцыю пераапрацацца некалькі разоў у навагоднюю ноч ва ўсё новае. Меркавалі, што тады і на працягу года таксама будзе абноўкі.

● Прыглядаліся, хто першым прыйдзе ў хату ў Новы год. Лічылася, што калі гэта будзе мужчына — год надарыцца ўдалы, з прыбыткам, а калі жанчына — сям'ю напаткаюць нястачы і распач.

Каб па-добраму развітацца з высакосным годам... Каб не перацягнуць «дрэннае» высакоснага года ў новы год, у апошнюю ноч неабходна было чытаць так:

«Анёлы гадавыя, анёлы святыя, словам сваім не дайце, справай сваёй не пускайце з высакоснага, які ўходзіць, у новы год, які прыходзіць. Не дапускайце к рабам (імяны дамачадцаў) ні чорных дзён, ні злых людзей, ні слязы гаручай, ні хваробы балючай. Дванаццаць анёлаў, устаньце на абарону (імяны), слова моцнае, справа святая. Амін. Амін. Амін.»

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

ЧЫМ ЗАПОМНІЎСЯ ВАМ ГЭТЫ ГОД?

Вадзім САШУРЫН, 5-разовы чэмпіён свету па біятлоне:

— Мне складана гаварыць пра штосьці яркае і добрае, бо сёлета я пахаваў роднага брата... Ва ўсякім выпадку, запамінальным для мяне быў удзел у рэаліці-шоу «Цудоўная сямёрка». Гэта стала выдатным шанцам пазнаёміцца з новымі людзьмі — я ўдзячны лёсу за такую магчымасць, бо я ж чалавек, вельмі далёкі ад шоу-бізнэсу, таму блізкае знаёмства з многімі артыстамі і тэлеведучымі стала проста адкрыццём.

Алеся, спявачка:

— Самым запамінальным для мяне стаў удзел сына Анатоля ў дзіцячай «Новай хвалі». Думаю, гэта стала прыемнай падзеяй не толькі для мяне, але і для многіх іншых людзей — усё ж абодва галоўныя прызы, першая прэмія, і прыз глядацкіх сімпатый, прыехалі ў Беларусь! Мы яшчэ на хвалі гэтых эмоцый, і на цяперашні момант — гэта самая яркая падзея года, пра якую я магу гаварыць бясконца. Бо, як любая маці, вельмі люблю сваё дзіця і лічу, што гэта яго заслужаная ўзнагарода. А сам сын — мой самы галоўны навагодні падарунак, бо ён нарадзіўся напярэдадні свята, 27 снежня.

Алёна БІКАНІЕВА, актрыса і тэлеведучая (Фея з «Калыханкі»):

— Галоўная падзея года — нараджэнне дачушкі Дыяны, безумоўна. Я стала самай шчаслівай маці на свеце. Някая праца і паспяхова кар'ера не заменіць гэтага шчасця — трымаць на руках любімую дачушку, жыцьдзеля сваёй сям'і. Гэта для мяне цяпер самае галоўнае, так што Новы год мы будзем сустракаць з мужам Дзімам і дачкой, хоць пастараемся наведваць таксама ўсіх нашых блізкіх сваякоў, каб свята было сапраўды агульнасямейным.

ВЕНЕРА, спявачка:

— У маім жыцці адбылося некалькі буйных падзей, якімі запомніўся гэты год. У творчым сэнсе гэта, па-першае, выхад на сцэну новага кліпа якая пад імем Венеры, па-другое, выпуск песні «Vig Game», якая ўвайшла ў паўфінал адбору на «Еўрабачанне» — гэта заўважны рух наперад, што для мяне асабліва прыемна. А яшчэ я ўпершыню адпачывала ў Малайзіі, на востраве Пенанг — і гэта дакладна запомніцца на ўсё жыццё, вельмі спадабалася... Нягледзячы на крызіс у краіне, у мяне стала значна больш працы, мяркую нават па заказах на навагоднія карпаратывы — іх разы ў два больш, чым летась.

Павел КЛЫШЭЎСКІ, лідар гурта «Тяни-Толкай»:

— Кажуць, высакосны год нешчаслівы? Пэўным чынам гэта пацвердзілася — сёлета ў суседзях па доме, у знаёмых было вельмі многа пахаванняў... Але ж гэта жыццё, і трэба рухацца далей, не спыняцца ў самоце і дэпрэсіі. У нас год быў вельмі ўрадлівым у творчасці — былі новыя песні, новы кліп, так што грэх скардзіцца.

Іна АФАНАСЬЕВА, спявачка:

— Гэты год быў для мяне не толькі юбілейны (артыстка адзначыла адразу два юбілеі — асабісты і творчы. — **Аўт.**), многа чаго адбылося. Нягледзячы ні на якія эканамічныя крызісы, я рада, што мы паспелі зрабіць новы альбом, «Буду з табой» — прыгожы і дастойны. Чула, некаторыя гавораць, што ён занадта дарагі для Беларусі. А чаму б і не, я лічу, беларусы не менш за еўрапейцаў вартыя самага лепшага музычнага прадукту! Акрамя таго, хацелася зрабіць «фішку» ў дадатак, каб не быў проста альбом, як ва

ўсіх. Доўга думала, і вырашыла выпусціць... духі. У стварэнні водару ўдзельнічаў вядомы парфумер Алег Выглазаў. Ён прапанаваў нам на выбар 20 варыянтаў паху, з якіх я выбрала 8, з іх — 4, а потым — адзін... Два месяцы мучылася, але адзін выбраць усё ж не змагла, так што атрымалася дзве разнавіднасці: «дзень» і «ноч». «Дзень» — больш падабаецца мне самой, гэта мой ідэальны водар, «ноч» больш упадабалі і ацанілі мужчыны, якія знаёмліліся з навінкай на маіх канцэртах. Назву брэнда — «Af Ina» — прыдумала мая сяброўка, стыліст Жанна Лявонава. Акрамя таго, мы нарэшце адкрылі свой прадзюсарскі цэнтр, а пры ім створаны дабрачынны фонд. Я рада, што вакол мяне за гэты год падабралася выдатная кампанія людзей — сяброў, калег, аднадумцаў. Менавіта таму ўсё атрымалася.

Гэтае ж пытанне мы задалі нашым чытачам на сайце www.zviazda.by. Свае варыянты, якімі падзеямі і з'явамі найбольш запомніўся ім 2008 год, даслалі больш як 100 чалавек. Карцінка атрымалася, праўду кажучы, неадназначная:

Пачатак сусветнага крызісу вызначылі для сябе як галоўную падзею 29 аптытаных;

Феномен футбольнай каманды БАТЭ, якая сёлета парадвала бальшычккаў, вылучылі на першае месца па значнасці 16 чалавек;

Толькі 12 наведвальнікаў сайта заўважылі, што 2008 год — высакосны;

Па 11 галасоў былі аддадзеныя за падзею культурную і спартыўную — перамогу Расіі на «Еўрабачанні-2008» і Алімпійскія гульні ў Пекіне;

Запуск вялікага адроннага калайдара — няўдалы, але затое шырока разрэкламаваны праз СМІ — прыгадалі 10 чалавек;

Прыемную для аўтамабілістаў навіну — бензін патаннеў! — адзначылі 8 чалавек;

І толькі 4 чалавекі прыгадалі сенсацыю ў ЗША — выбранне першага ў гісторыі цёмнаскурага прэзідэнта. Зрэшты, яно і зразумела: заўжды цікавей, што адбываецца пад бокам, а не дзесьці далёка.

Прыемных вам навінаў і добрых, запамінальных падзей у новым годзе!

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ПРАВАСЛАЎНЫ КАЛЯНДАР

ПАСХАЛІЯ (паводле новага стылю)

Пачатак масленіцы	23 лютага
Пачатак Вялікага посту	2 сакавіка
Вербная нядзеля	12 красавіка
Пасха (Вялікдзень)	19 красавіка
Узнясенне	28 мая
Пяцідзятніца (Троіца)	7 чэрвеня
Пачатак Пятровага посту	15 чэрвеня

ДВУНАДЗЯСЯТЫЯ НЕПЕРАХОДЗЯЧЫЯ СВЯТЫ

7 студзеня, серада	Раждзтва Хрыстова
19 студзеня, панядзелак	Хрышчэнне Гасподняе
15 лютага, нядзеля	Стрчанне Гасподняе
7 красавіка, аўторак	Дабравешчанне Прасвятой Багародзіцы
19 жніўня, серада	Праабражэнне Гасподняе
28 жніўня, пятніца	Успенне Прасвятой Багародзіцы
21 верасня, панядзелак	Нараджэнне Прасвятой Багародзіцы
27 верасня, нядзеля	Уздзвіжанне Крыжа Гасподняга
4 снежня, пятніца	Увядзенне ў храм Прасвятой Багародзіцы

ВЯЛІКІЯ СВЯТЫ

14 студзеня, серада	Абраманне Гасподняе і памяць свц. Васілія Вялікага
7 ліпеня, аўторак	Нараджэнне Іаана Прадцечы
12 ліпеня, нядзеля	святых першавярхоўных апосталаў Пятра і Паўла
11 верасня, пятніца	Усекнавенне галавы Іаана Прадцечы
14 кастрычніка, серада	Пакроў Прасвятой Багародзіцы

МНАГАДЗЁННЫЯ ПАСТЫ

Вялікі пост	з 2 сакавіка да 18 красавіка
Пятроў пост	з 15 чэрвеня да 11 ліпеня
Успенскі пост	з 14 жніўня да 27 жніўня
Пост перад Раждствам Хрыстовым ..	з 28 лістапада да 6 студзеня 2010 года

АДНАДЗЁННЫЯ ПАСТЫ

Серада і пятніца на працягу ўсяго года, за выключэннем усёдніх тыдняў і Каляднага перыяду
 Навячэр'е Богаўлення

УСЁЕДНЫЯ ТЫДНІ (па серадах і пятніцах посту няма)

Калядны перыяд	з 7 да 17 студзеня
Мытара і Фарысея	з 9 да 14 лютага
Сырны (масленічны)	з 23 лютага да 1 сакавіка
Пасхальны (Светлы)	з 19 да 25 красавіка
Троіцкі	з 8 да 14 чэрвеня

ТРАПЕЗА Ў СВЯТЫ

Паводле Царкоўнага статута, у святы Раждства Хрыстовага і Богаўлення, калі яны прыпадаюць на сераду і пятніцу, посту няма. У Навячэр'е Раждства Хрыстовага, Навячэр'е Богаўлення, у святы Уздзвіжання Крыжа Гасподняга і Усекнавення галавы Іаана Прадцечы дазваляецца ежа з алеем. У святы Стрчання, Праабражэння Гасподняга, Успення, Нараджэння і Пакрова Прасвятой Багародзіцы, Увядзення Яе ў храм, Нараджэння Іаана Прадцечы, апосталаў Пятра і Паўла, Іаана Багаслова, калі яны прыпадаюць на сераду і пятніцу, а таксама ў перыяд ад Пасхі да Троіцы ў сераду і пятніцу дазваляецца рыба.

ДНІ АСАБЛІВАГА ПАМІНАННЯ СПАЧЫЛЫХ

Памінанне ўсіх спачылых, што пацярпелі ў час ганенняў за веру Хрыстову	8 лютага
Субота мясапусная	21 лютага
Субота 2-га тыдня Вялікага посту	14 сакавіка
Субота 3-га тыдня Вялікага посту	21 сакавіка
Субота 4-га тыдня Вялікага посту	28 сакавіка
Радаўніца	28 красавіка
Памінанне спачылых воінаў	9 мая
Субота Троіцкая	6 чэрвеня
Субота Дзмітрыеўская	7 лістапада

НЕ АДПРАЎЛЯЕЦА ВЯНЧАННЕ

Напярэдадні серады і пятніцы ўсяго года (г.зн. па аўторках і чацвяргях)
Напярэдадні нядзельных дзён (г.зн. па суботах)
Напярэдадні двунадзятых, храмавых і вялікіх святаў
На працягу пастоў Вялікага, Пятровага, Успенскага і посту перад Раждствам
На працягу Каляднага перыяду (ад 7 да 19 студзеня)
На працягу сырлага тыдня (масленіцы), пачынаючы з Нядзелі мясапуснай і ў Нядзелю сырапусную
На працягу Пасхальнага (Светлага) тыдня
 У дні і напярэдадні Усекнавення галавы Іаана Прадцечы — 11 верасня
 і Уздзвіжання Крыжа Гасподняга — 27 верасня

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Запаветнай
Белавежскай Пушчы —
600 гадоў

2009

КАТАЛІЦКІ КАЛЯНДАР

1 студзеня	Святой Багародзіцы Марыі
6 студзеня	Аб'яўленне Пана (Тры Каралі)
11 студзеня	Хрост Пана
2 лютага	Ахвяраванне Пана
25 лютага	Папалец (Пачатак Вялікага посту)
19 сакавіка	Святога Юзафа
25 сакавіка	Звеставанне Пана
5 красавіка	Пальмовая нядзеля
12 красавіка	Вялікдзень
13 красавіка	Велікодны панядзелак
19 красавіка	Божай Міласэрнасці
21 мая	Унебаўшэсце Езуса Хрыста
31 мая	Спасленне Святога <i>Свята Аведзінаў Найсвяцейшай Панны Марыі (31.05) сёлета не адзначаецца</i>
7 чэрвеня	Найсвяцейшай Тройцы
11 чэрвеня	Цела і Крыві Хрыста
19 чэрвеня	Найсвяцейшага Сэрца Езуса
24 чэрвеня	Нараджэнне св. Яна Хрысціцеля

29 чэрвеня	Св. Апосталаў Пятра і Паўла
2 ліпеня	Маці Божай Будслаўскай
6 жніўня	Перамяненне Пана
15 жніўня	Унебаўзяцце Найсвяцейшай Панны Марыі
8 верасня	Нараджэнне Найсвяцейшай Панны Марыі
14 верасня	Узвышэнне Святога Крыжа
29 верасня	Святых Арханёлаў
2 кастрычніка ..	Анёлаў Ахоўнікаў
1 лістапада	Усіх Святых
2 лістапада	Успамін усіх памерлых вернікаў
22 лістапада ...	Хрыста — Валадара Сусвету
29 лістапада	Першая нядзеля Адвэнту
8 снежня	Беззаганнага Зачацця Найсвяцейшай Панны Марыі
25 снежня	Нараджэнне Пана
27 снежня	Святой Сям'і

ЛЮТЭРАНСКІ КАЛЯНДАР

1 студзеня	Новы год, Абраманне і нарачэнне імя Ісуса.
6 студзеня	Богаўленне, Хрышчэнне Гасподняе
25 студзеня	Дзень абарачэння апостала Паўла
2 лютага	Стрчанне Гасподняе
25 лютага	Папальцова серада, пачатак Пакутнага часу
2 сакавіка	Дабравесце
6 сакавіка	Сусветны дзень малітвы
5 красавіка	Вербная нядзеля
9 красавіка	Чысты чацвер, Дзень усталявання Прычасця
10 красавіка	Пакутная пятніца
12 красавіка	Вялікдзень, Уваскрэсенне Гасподняе
25 красавіка	Дзень евангеліста Марка
21 мая	Узнясенне Гасподняе
31 мая	Пяцідзятніца, свята сашэсця Святога Духа
7 чэрвеня	Тройца, свята Святога Трыадзінства
24 чэрвеня	Нараджэнне Іаана Хрысціцеля
25 чэрвеня	Дзень Аўгсбургскага веравызнання
29 чэрвеня	Дзень святых апосталаў Пятра і Паўла

2 ліпеня	Дзень наведвання Марыяй Елізаветы
6 жніўня	Перамяненне Гасподняе
28 жніўня	Дзень памяці ахвяраў палітычных рэпрэсій
21 верасня	Дзень апостала і евангеліста Мацвея
29 верасня	Дзень архангела Міхаіла і ўсіх анёлаў
4 кастрычніка ..	Свята падзякі за ўраджай
18 кастрычніка ..	Дзень евангеліста Лукі
30 кастрычніка ..	Дзень памінання ахвяраў гвалту, вайны і тэрору
31 кастрычніка ..	Дзень Рэфармацыі
18 лістапада ...	Дзень пакаяння і малітвы
22 лістапада ...	Дзень памінання спачылых. Нядзеля вечнасці
24 снежня	Сачэльнік
25 снежня	Нараджэнне Хрыстова
26 снежня	Дзень першапакутніка Стэфана
27 снежня	Дзень апостала і евангеліста Іаана
28 снежня	Дзень нявінна забітых немаўлят
31 снежня	Пярэдадзень Новага года

МУСУЛЬМАНСКІ КАЛЯНДАР (1430 – 1431 год па Хіджры)

7 студзеня (10 мухарама)	дзень памінання прарокаў і пасланнікаў Алага — Дзень Ашура
19—20 ліпеня (26/27 раджаба)	узнясенне Прарока Мухамада — ноч Мірадж
21 жніўня (1 рамадана)	пачатак мусульманскага посту — Сям-Ураза.
15—16 верасня (26/27 рамадана)	ноч Прадвызначэння — Лейлят аль-Кадр
20—22 верасня (1-3 шаваля)	Ід-аль-Фітр — Свята разавення — Ураза-Байрам — заканчэнне мусульманскага посту (святкаванне 3 дні)
26 лістапада (9 зуль-хіджа)	Дзень стаяння на гары Арафат — Дзень Арафата
27—29 лістапада (10-12 зуль-хіджа) ...	Ід-аль-Адха — Свята ахвярапрынашэння — Курбан-Байрам — заканчэнне вялікага паломніцтва ў Мекку (святкаванне 4 дні)
17 снежня (1 мухарама)	пачатак новага 1431 года ад Хіджры
26 снежня (10 мухарама)	дзень Ашура — дзень памінання прарокаў і пасланнікаў Алага

ЯЎРЭЙСКІ КАЛЯНДАР

ЯЎРЭЙСКІ 5769 ГОД ПАЧАЎСЯ 1 КАСТРЫЧНІКА 2008 ГОДА (1 ЦШРЭЯ)	
9 лютага	Ту Бі-Шват — Новы год дрэў. Трапеза складаецца са злакаў і садавіны, якімі славіцца Ізраіль: пшаніца, жыта, масліны, фінікі, вінаград, інжыр і гранат
10 сакавіка	Пурым — Свята ў памяць аб выратаванні яўрэяў ад поўнага знішчэння ў часы Персідскай імперыі
9—16 красавіка	Песах — свята ў гонар сыходу яўрэяў з егіпецкага рабства
21 красавіка	Іом а-Шоа — Дзень катастрофы і гераізму яўрэйскага народа
29 красавіка	Іом а-Ацмаут — Дзень незалежнасці Ізраіля
12 мая	Лаг ба-Омер — 33 дзень Омера (узнясенне снапа ў храм)
29 мая	Шавуот — свята падаравання Торы
30 ліпеня	9 Ава — Пост у памяць аб разбурэнні першага і другога Іерусалімскіх Храмаў
19—20 верасня	Рош а-Шана — Глава года, сімвалізуе пачатак яўрэйскага года
28 верасня	Іом-Кіпур — Дзень Збавення. Вялікі пост
3—10 кастрычніка	Сукот — свята шалашоў, у якія сяліліся продкі яўрэяў, калі былі 40 гадоў у пустыні
11 кастрычніка	Сімхат-Тора — свята завяршэння чытання світка Торы
11—20 снежня	Ханука — свята ў памяць пра цуд гарэння храмавай свяцільні

Усе святы пачынаюцца з вечара папярэдняга дня з захадам сонца.

	Студзень				Люты				Сакавік				Красавік				Май				Чэрвень				Ліпень				Жнівень				Верасень				Кастрычнік				Лістапад				Снежань										
Пн	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	Пн		
А	6	13	20	27	3	10	17	24	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	А		
С	7	14	21	28	4	11	18	25	4	11	18	25		1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	С	
Ч	1	8	15	22	29	5	12	19	26	5	12	19	26		2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	Ч
П	2	9	16	23	30	6	13	20	27	6	13	20	27		3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	П	
С	3	10	17	24	31	7	14	21	28	7	14	21	28		4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	С	
Н	4	11	18	25		1	8	15	22	1	8	15	22	29		5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	Н

Фота Анатолія Кішчука.

Любоў і каханне. Два словы, сутнасць якіх не трэба нікому тлумачыць. Пачуцці, разуменне якіх даецца зверху, гэта нібыта анёлы-ахоўнікі, з якімі чалавек ідзе па жыцці: спачатку адчуўшы пшчоту мацярынскай любові, потым зразумеўшы, што ён любіць сваіх родных, любіць мясціны, дзе нарадзіўся. І цеплыню гэтага разумення ён захвае, нават калі лёс закіне яго далёка і будзе выпрабавваць на трываласць і мужнасць. Але ў чужых землях, сярод іншых людзей ён будзе ўзгадваць імя маці, імя радзімы і імя сваёй каханай. Імя радзімы, як імя каханай жанчыны — адно на ўсе часы... Так сцвярджае чалавек, неверагодны лёс якога шмат пра што вымушае задумацца.

Кола першае

— Я беларус, мой прадед беларус, дзед, бацька. Я нарадзіўся ў 1905 годзе, але калі рос, то нават не чуў назвы такой — Беларусь. Нашы землі, якія ў Польшчы ўваходзілі, называлі Крэсы Усходнія. Побач была мяжа з СССР, адтуль да многіх сваякі прыязджалі, распавядалі пра каласы... Мы таго не разумелі. Зусім па-іншаму жылі. Я чалавек вясковы, нарадзіўся ў вёсцы Каменна Слабада, непадалёк ад Івянца. Сяляне, вучыцца нам асабліва не было калі. Трэба было зарабляць, каб пра- жыць...

Зарабляў Аляксандр тым, што пілаваў лес і сплаўляў па рацэ. Быў малады і спрытны. І прыгожы... Напэўна ж, дзеўкі ўпотаі погляды кідалі: што ж не спынаецца жаніцца? Але ж ён мог загадкава ўсміхнуцца: доўга ніхто не ведаў, што во- чы яго ўжо спыніліся, выбралі.

Эвеліна была жанчына па- глядная. Дзед яе быў шляхці- чам. Бацька загадваў вялікай лясной гаспадаркай, сям'я іх добра жыла. І дачка ў дзеўках не засядзлася, але ўжо праз тры гады засталася яна мала- дой удавой з дзвюма маленькімі дачкамі.

Ведаў усё гэта Аляксандр Шэкаль, шкадаваў яе сэрцам. Ды ці спадзяваўся, што замож- ная кабета можа стаць жонкай простага хлопца? Аднак яны сталі сустрэцца. Чатыры га- ды пайшлі на патаемныя спат- канні, перш чым нехта рашыў- ся і прызнаўся, што хоча, каб яны жылі разам. Яна сказала: «Што ж, няўжо будзем так му- чыцца?..» 26 лістапада 1938 го- да Эвеліна і Аляксандр пажані- ліся, вянчаліся ў касцёле. І толькі да 15 мая 1939 года па- жылі сям'ёй.

Жыццё іх толькі наладзіла- ся, але шчасце так і не раскве- цілася на поўную моц, не дало плоду — чаканага дзіцяці. Му- жа забралі ў войска той краі- ны, у якой яны на той час жылі. Польшча правяла аблізацыю, тысячы беларусаў сталі яе сал- датамі. Для іх вайна за Польш- цю супраць СССР, які ўвёў сваё войска ў Заходнюю Бела- русь, не была доўгай. Доўгім і пакутлівым аказаўся шлях да- моў пасля той кароткай вайны, калі моцныя мужчыны на сва- ёй зямлі раптам аказаліся сла-

бымі, падазронымі, не маючы шанцаў апраўдацца і патлумачыць, куды і дзеля чаго яны вяртаюцца. Дамоў? Да сям'і? А калі ўсё не так проста...

Шэкаль служыў на мяжы ў кавалерыі. Іх камандзір, калі зразумеў, што вайна па сут- насці прайграная, прапанаваў салдатам, якія блізка жылі, пайсці дамоў. Аляксандр кінуў каня і пайшоў дамоў, туды, дзе ён нарадзіўся. Была восень. А вясной 40-га года за ім прый- шлі людзі з пэўнай службы. У баранавіцкай турме ён упер- шынню даведаўся, што такое катаванні. Былога польскага жаўнера падазравалі ў тым, што не так ён думае, а калі не толькі думае, а сапраўды на лес пазірае? А тут яшчэ і цесць ягоны — дакладна класавы во- раг, быў расстрэляны...

«Прызначанне з мяне выбі- валі катаваннем. Памятаю, як вы- ставілі голага паміраць на хо- ладзе», — Аляксандр Апанаса- віч узгадвае гэта са слязамі на вачах. Ён выжыў толькі таму, што ў нейкі момант яго ўжо без прыкмет жыцця кінулі ў хлеў на сена. У лістападзе 1940 года яму прысудзілі 8 гадоў сталін- скіх лагераў.

Два месяцы асуджаных везлі ў заплатаваных таварных ва- гонах. Да месца прызначэння даехалі не ўсе. Разам з тыся- чамі палонных, якія некалі былі польскімі салдатамі, Шэкаля накіравалі рыць абарончыя бліндажы на Далёкі Усход. Савецкі Саюз баяўся вайны з Япо- ніяй. Працаваць трэба было шмат і шпарка. Людзі не вы- трымлівалі... І ён не спадзяваў- ся выжыць, нават паспавядаў- ся на ўсякі выпадак такому ж асуджанаму святару.

Перамены

на заходнім фронце

Ужо палата вайна на Заха- дзе, фашысты тапталі Бела- русь. А ворагі народа «адпа- чывалі» на нарах у той час, калі на франтах самым неабход- ным чалавекам быў салдат. Ва ўсіх арміях. Савецкаму Саюзу быў патрэбны другі фронт, пра гэта вяліся перамовы з саюз- нікамі — англічанамі і амеры- канцамі. Польскі ўрад у вы- ганні, які знаходзіўся ў Вялі- кабрытаніі, прапанаваў сфар- міраваць з былых польскіх вай- скоўцаў, якія патрапілі ў лагера- ры, 100-тысячнае вайсковае фарміраванне, якое ўзначаліў

ДОУГАЯ ДАРОГА ВЯРТАННЯ

У снежні Аляксандр Апанасавіч Шэкаль з Івянца ў свой 103-і дзень нараджэння прымаў ганаровых гасцей. У гэты дзень яму, ветэрану Другой сусветнай вайны, зрабілі падарунак — прысвоілі афіцэрскае званне. Калісьці ён быў простым салдатам, але цяпер атрымаў званне падпаручніка Войска польскага. Беларус у польскую армію патрапіў яшчэ да вайны з фашыстамі.

генерал Уладзіслаў Андэрс. Яго армія ў 1942 годзе стала другім польскім корпусам у складзе войска Вялікабрытаніі.

Тое, што гэта шанц, зразу- мелі ўсе. Спачатку — шанц не загінуць у лагерах. У новую армію імкнуліся патрапіць усімі праймамі і няпраўдамі. Палякі, усходнія беларусы і ўкраінцы, нават рускія, якія записваліся католікамі... Усіх салдатаў новай арміі для пачатку накарма- лі, выдалі новую амуніцыю. Польскі корпус накіраваўся ў Еўропу праз Іран, Ірак, Палесціну, Егіпет.

«На Каляды, якраз да Новага 1944 года мы абнялі фронт у гарах, у снегах у Італіі,» — узгадвае Аляксандр Апанасавіч.

Салдаты арміі Андэрса, ся- род якіх былі тысячы белару- саў, яшчэ не разумелі, што па- трапіўшы ў горы бліз цудоўна- га кляшара, яны апынуліся пе- рад брамай, якая адкрывала ім шлях да неба. Кляштар, які ста- яў высока ў гарах, фашысты пе- ратварылі ў непрыступную крэ- пасцу. Штурм гэтай крэпасці адкрываў антыгітлераўскай ка- аліцыі шлях на Рым. Аднак не- аднаразовыя спробы ўзяць кляштар, які і яго бамбардзіроў- кі амерыканцамі, нічога не да- лі. Пакуль да штурму не далу- чылася армія Андэрса. Бітва пры Монтэ-Касіна ў маі 1944 года ўвайшла ў падручнікі гіс- торыі як прыклад гераізму. І ме- навіта салдаты Андэрса пасля пяці месяцаў цяжкіх баёў пад- нялі пераможны сцяг на руінах кляшара.

«На вяртоках мы ўздымалі- ся па скалах нібыта альпіністы. На жываце ў мяне былі прывя- заныя гранаты, якія ў любы мо- мент маглі ўзарвацца», — узгад- вае Аляксандр Шэкаль, які ва-

ўкладаўся ў галаву...

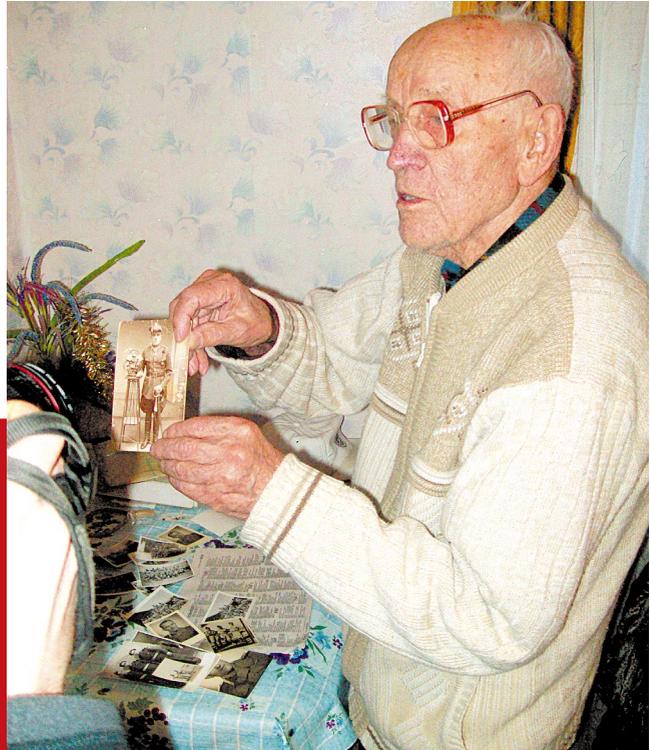
Усё гэта было даўно, цяпер у іх ужо два дарослыя сыны-волаты, якія, напэўна, таксама будуць верыць у цуды, як і іх татка.

Сакрэт гэтай містэрыі цяжка зразу- мець, калі не ведаць эканамічнага ста- новішча Беларусі пачатку 90-х. Дык вось, тавараў у Беларусі практычна не было, рэчы куплялі па купонах, замежных не было і па іх. Дакладней, яны існавалі, але недзе ў паралельнай прасторы, да якой грошы звычайныя пакупнікі не даходзілі.

Мая ж знаёмая працавала таваразнаў- цам ва ўпраўленні абласнога гандлю. І не важна, што гэта была ўсяго толькі сім- патычная дваццацігадовая бландзінка. Для жанчын усіх прафесій і сацыяльных груп яна была самым цікавым і патрэб- ным чалавекам у свеце! Чалавекам, дзе- ля якога можна трымаць нумар гасціні- цы і сядзець на працы ў загсе ў выхадны дзень.

І ўсё ж яна была мудрай, гэтая бландзінка. Бо ні муж, ні дзеці ніколі не чулі падрабязнасцяў гэтай каляд- най гісторыі.

Ганна КІСЛІЦЫНА.

якай упэўненасці ў тым, што на радзіме сустрэнуць па-братэр- ску беларусаў, якія вяртаюцца з Брытаніі. Ды яшчэ былых «ла- гернікаў».

— Адночы швагер прыехаў да мяне на раду: «Пакінуў дома дваіх малых дзяцей і жонку. Ха- чу дамоў паехаць». — Не магу, Адам, табе дарадзіць. Ты веда- еш, як і што там можа здарыць- ся, што цябе можа чакаць, але каб не атрымалася горш для іх. Я ж таксама пакінуў сям'ю, жон- ку, братоў... Дзеля іх, напэўна, вымушаны застацца ў Англіі, — кажа Аляксандр Шэкаль.

Двайны партрэт

Пасля вайны ў Шэкаля на- ладзілася ліставанне з Эвелі- най. У Беларусь пайшлі вестачкі з сумненнямі: што рабіць? Жон- ка пісала: тыя хто вярнуўся ад- разу пасля вайны, патрапілі пад пільнае вока і доўга на свабо- дзе не засталіся. Ён не адва- жыўся вярнуцца. Такіх было шмат — хто застаўся ў іншай краіне, без радзімы, без сям'і.

— Мне сэрца балела ад уся- го... Як застацца, дзе праца- ваць, калі англійскую слаба ве- даю. Адночы сяджу ля мора, разважаю сам з сабою. Побач ляжыў падпіты чалавек і спяваў: «Цар Мікалай...» Сам з Расіі. Кажы: «Куды я паеду, калі Ста- лін свайго роднага сына не вы- купіў, не пашкадаваў. А мы тым больш ворагі...»

Шэкаль вырашыў узяць брытанскі пашпарт. Пасля вай- ны працоўныя рукі патрэбны былі і ў Англіі. Аляксандр улад- чываўся на завод фрэзероў- шчыкам, пасяліўся ў горадзе Лютан. Былым героям Монтэ- Касіна Вялікабрытанія выпла- чвала яшчэ і пенсію.

Аляксандр Апанасавіч ха- цеў, каб яго пенсію аформілі на Эвеліну. Але англічане не дасылалі да Савецкага Саюза. Ён вывучыў вялікую колькасць дакументаў, выразаў у газеце артыкул, дзе тлумачылася: дзе б жонка ні была, яна мае пра- ва. І пайшоў з той газетай па- рогі абіваць. У яго сям'і ў Бе- ларусі не было іншага кармі- целя, акрамя яго. Ён зарабляў грошы і думаў пра тое, што хоча адсюль, здалёк можа быць карысны сваім блізкім, у якіх на Радзіме зусім іншае жыццё. Яны пісалі, слалі фотаздымкі, па якіх ён мог уявіць, як выглядае яго жонка. Атры- маўшы аднойчы яго фотазды- мак, Эвеліна паклала побач свой. А пасля пайшла ў фота- атэль і папрасіла, каб з да- памогай цуда-тэхнікі аб'ядна- лі фотакарткі і зрабілі дваіны партрэт — яна побач з мужам. Яны ж так і не паспелі сфата- графавацца разам. Ніхто з іх не ведаў, ці дзевядзецца калі- небудзь сустрэцца?

Гэтыя мары рабілі яго працу ў Англіі не марнай. Але ажи- цывіліся яны толькі ў 1976 годзе. Калі ўжо не было Сталіна, а вы- бары ў Брытаніі выйгралі лей- барысты, Шэкаль прыйшоў у са- вецкае пасольства: «Хачу паба- чыць жонку ў Беларусі». І яму далі візу на тры месяцы!

Аляксандр не бачыў Эвелі- ну і сваіх родных 37 гадоў. Здавалася, жыццё прайшло, ужо не маладыя, дачкі Эвеліны выраслі. Якая будзе сустрэча? Да збораў англійскі ветэран падышоў адказна, падумаў пра падарункі для ўсіх. Ехаў, памятаючы тую Беларусь, якую пакінуў.

А краіна жыла сваім жы- цём, моцна змянілася з таго часу. Хаты моцныя, дагледжа- ныя, вокны прыгожа пафарба- ваныя, платы акуратныя. Пры- гожа. Што на Гродзеншчыне, дзе брат жыў, што на Міншчы- не, дзе чакала яго Эвеліна. Яна да таго часу ўжо перабралася ў Івянец, жыла ва ўласнай ха- це. А яго родная вёска ад Івян- ца — 7 кіламетраў наўпрост... Усё роднае, знаёмае. Ды і лю- дзі нібыта такія ж. А вучыцца разумець трэба нанова...

Плямённі Антон вазіў Аляк- сандра Шэкаля па Беларусі, паказваючы, дзе была наша вайна. Ён даведаўся тады і пра партызан, і пра спалення вёс- кі, наведаў Хатынь. Сям'я на- ладзіла экскурсію для свайго «англійчанина». Час праліцеў хутка, і яго аказалася мала. «На тры месяцы візу давалі, але ж ніхто не ўлічыў дарогу. На ча- тыры дні скараціўся з-за гэта- га мой прыезд», — скардзіцца Шэкаль.

Аляксандр хацеў забраць жонку ў Англію. Яна адмаўля- лася — тут бы засталіся яе дзеці, няхай ужо і дарослыя. Але адной дачцэ была вельмі патрэбная мацярынская ла- ска. Калі мужа забралі, Эвеліне з двума дзецьмі прыйшлося не соладка. Адночы дзіця нехта даглядаў і не даглядаў — дзяткіна пашкодзіла спі- ну, вырасла калекай. Кінуць яе тут адну?

— Я хацеў, каб Эвеліна бы- ла разам са мной. Яна адмо- вілася, сказала: «Можаш жа- ніцца. А мо ўжо жанаты, дзіцей маеш?..» Я сказаў: «Не, нічога такога. Жаніцца не буду. Да- жыву сам». Крыўдна было. Але я абяцаў, калі зменіцца ў вас права, я прыеду да цябе жыць.

У 90-х гадах мінулага ста- годдзя Беларусь атрымала не- залежнасць. Краіна, у якую Аляксандр Шэкаль баяўся вяр- тацца, перастала існаваць, даўшы магчымасць яму ажыц- цявіць сваю мару. Ветэран прадаў дом у Англіі, атрымаў пасведчанне на права жыхар- ства ў Беларусі і пераехаў у Івянец. Яму было ўжо 93 гады.

Эвеліна яго дачкалася. Яна ўжо моцна хварэла, яе паралі- завала. Аляксандр Апанасавіч пасля вяртання пражыў разам з жонкай толькі тры гады, а ў 2002 годзе яе пахаваў.

— Я беларус, хачу памерці на радзіме, каб пахавалі побач з жонкай. Усё жыццё я кахаў толькі яе, марыў да яе вярнуць- ся, — кажа Аляксандр Шэкаль на чысцоткай беларускай мо- ве, якую не забыў, пражыўшы 50 гадоў у Вялікабрытаніі.

У яго пакоі на сцяне вісіць фотартрэт, на якім яны раз- зам з Эвелінай. Той, які зрабі- лі ў атэль з двух асобных фотаздымкаў.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Калядная гісторыя з «Дзённіка бландзінкі»

У мяне шмат сяброў мужчынскага по- лу, відаць, у якасці кампенсацыі адсутнасці блізкіх сябровак. І вось апошнім часам яны ў адзін голас скардзяцца на жаночую агрэ- сію, маўляў, жанчыны бяруць на сябе ўсю ініцыятыву: самі звоняць, самі прызнача- юць спатканні, самі прадумваюць сцэнар адносінаў, пакідаючы мужчыну ролю па- сіднага выканаўцы. Не буду разважаць на тэму, як яно насамрэч. Раскажу казку- бль. Дарэчы, калядную.

Шмат гадоў таму пазнаёмілася я на адпачынку з жанчынай. І вось, седзячы на тэрасе пад вялізнымі балгарскімі зо- рамі за бутэлекчай чырвонага, яна рас- казалі гісторыю свайго шчаслівага шлю- бу. Удакладню, расказала яна яе, папа- рэдне правяршышы, ці не чуе яе хто.

Даўным-даўно, пасля размеркавання па заканчэнні тэхнікума, маладая правін- цыялка трапіла на працу ў беларускі го- рад П. А вучылася яна ў Мінску, таму і ўсе яе сябры-сябровачкі жылі ў сталіцы. Таму менавіта ў гэтым горадзе яна святкавала Новы год, дзе і пазнаёмілася з маладым чалавекам. І так ён ёй спадабаўся, што яна запрасіла яго на экскурсію ў свой го- рад, багаты на гістарычныя помнікі, літа-

ральна на адзін дзень — 7 студзеня. Ма- ладому чалавеку яна таксама спадабала- ся, таму ён з лёгкасцю пагадзіўся.

Ён прыехаў да яе ў суботу, яны многа гулялі, а позна вечарам высветлілася, што ён згубіў квіток на цягнік. Зразумела, што ў святочныя дні з квіткамі праблемы, і та- му мужчыну давалося застацца. Быў са- мы пачатак 90-х, калі ў гасцініцах мес- цаў не было па вызначэнні, але яму па- шанцавала. Знайшоўся свабодны нумар, больш таго, лагодная адміністратарка пусціла і маю знаёмую. Ноч была вельмі романтичнай... Раніцай яны пайшлі зноў гуляць па горадзе. Праходзячы міма за- гса, мая знаёмая пажартавала: «Можы, распішамся?» На што пачула: «Ну нату- ральна, толькі ён жа не працуе!» Але на ўсякі выпадак яны тузанулі дзверы — і яны расчыніліся! Строгая дзёчечка на ўвахо- дзе спытала: «Вы распісвацца? Вам на- права!» Яны павярнулі — і о, цуд — у іх не толькі прынялі заяву, але і прапана- валі распісаць іх у той жа момант! Пасля таго як яны паставілі свае подпісы на па- перках, добрыя феі з загса прапанавалі ім шампанскае з цукеркамі... Карацей, цуд каляднага дня быў бясконцы і не

МАЛІТВА ПАД УЗРЫВЫ ПЕТАРДАЎ

Як усе добрыя сем'і, гэтая збіраецца разам на Новы год. Але не за святочным сталом, а ў храме

— Ці можна сказаць пра манастыр, што гэта — сям'я?

— Сям'я — гэта людзі, якія жывуць адным целым, жывуць разам, бачаць, чуюць, разумеюць адзін аднаго. Ад гэтага ўзнікае любоў, спачуванне, суперажыванне. Таму ўвесь свет павінен быць сям'ёй. Але, на жаль, гэта не так. Людзі не толькі не разумеюць адзін аднаго, яны прычыняюць адзін аднаму боль.

Ды і не кожная сям'я з'яўляецца сям'ёй. Можна жыць пад адным дахам, есці за адным сталом і быць не-сям'ёй. Кожны сам па сабе. Адсюль трагедыя дзяцей, якія жывуць не ў сям'і, хоць у іх ёсць тата і маці. Дзеці бачаць адносіны бацькоў, паміж якімі не любоў, не Хрыстос, а грэх, крыўды, папрокі, разбурэнне.

Што будзе з дзіцем, якое выхоўваецца на такой глебе зла і недаверу?

Манастыр павінен быць сям'ёй. Але людзі прыходзяць рознымі шляхамі ў храм, прыходзяць з міру, пакалечаныя, глухія, сляпыя, нямыя, сухія, як сказана ў Евангеллі. Таму, каб манастыр стаў сям'ёй, патрэбна ўвесь час рабіць намаганні, змагацца з грахам, які жыве ў кожнай сястры, браце. Трэба ўвесь час звяртацца да Урача Нябеснага, Які прыйшоў у гэты свет, каб аднавіць адзінства перш за ўсё чалавека. Бо чалавек сам ў сабе не адзіны. Яго розум у адным месцы, сэрца ў іншым, ён часам не ведае, што робіць, калі грэх штурхае яго на тое ці іншае дзеянне альбо слова.

(з размовы з духаўніком манастыра)

Манастыр

Нараджэнне манастыра заведзена лічыць з даты першага пострыгу. Але Свята-Елісавецкія жаночы манастыр, што ў пасёлку Навінкі пад Мінскам, гісторыю сваю пачынае не калыкі гадоў раней, з 1995 года. Тады дзве жанчыны пад духоўным кіраўніцтвам протаіерэя Андрэя Лемяшонака сталі наведваць хворых у псіхіятрычнай і 2-й клінічнай бальніцах. У хуткасці да іх далучыліся іншыя і ўжо праз год пры Мінскім Свята-Пятра-Паўлаўскім саборы было зарэгістраванае Сястрыцтва імя прападобнапакутніцы вялікай княгіні Елісаветы.

Колькасць сясцёр расла і думка пра ўтварэнне манастыра нарадзілася сама сабой. У 1996 годзе быў закладзены першы камень пад будаўніцтва храма ў пасёлку Навінкі. Праз чатыры гады адбыліся першыя адзяванні і першы пострыг.

Такім чынам, спачатку інакіні і манахіні выйшлі з сястрыцтва, потым у манастыр сталі прыходзіць і іншыя шляхамі, але дагэтуль манастыр і сястрыцтва не аддзелены адзін ад аднаго. Белья сёстры, якія жывуць у міру, і чорныя, якія жывуць у манастыры, увесь час разам.

У манастыры зараз жыве 85 сясцёр: каля 20 манахіняў, столькі ж інакіняў, 10 трудніц, астатнія — паслушніцы. Белья сясцёр каля трохсот. Акрамя таго, у 2000 годзе за 30 кіламетраў ад манастыра было арганізавана падвор'е. Там жывуць і працуюць людзі, якія не

маюць іншага жылля альбо хочуць пазбавіцца ад нейкай залежнасці, змяніць асяроддзе. Сёстры, якія арганізуюць работу падвор'я, час ад часу змяняюцца, бо гэта адно з самых цяжкіх паслушэнстваў, якое патрабуе шмат душэўных і фізічных сілаў. Сёння на падвор'і праходзіць рэабілітацыю каля 80 чалавек.

Новы год

У манастыры разумеюць, што людзі, якія жывуць на падвор'і, па-ранейшаму чакаюць свята на Новы год. Таму там упрыгожваюць ёлку, у Навагоднюю ноч насельнікі падвор'я ладзяць самі сабе святочны паказ (людзі там збіраюцца творчыя і таленавітыя), атрымліваюць невялікія падарункі і глядзяць тэлевізар.

У самім манастыры на Новы год яшчэ няма ні елак, ні гірляндаў, ні святочнай трапезы. З першага студзеня пачынаецца апошні тыдзень посту, і гэтым прадиктаваны ўвесь настрой гэтых дзён. Але...

Напэўна, у дзяцінстве для ўсіх насельнікаў і насельніц манастыра Новы год быў галоўнай падзеяй. Потым, пасля прыходу ў Царкву, яны сталі разумець, што Чароўная Ноч, Ёлка і цацкі — атрыбуты зусім іншага свята. Тым не менш падсвядомае чаканне Новага года ўсё адно засталася. У многіх іншых манастырах манахі і манахіні ў ноч на 1 студзеня кладуцца спаць, а тут — збіраюцца разам і ў той самы момант, як людзі ў міру ўзнімаюць келіхі з шампанскім і

прамаўляюць адзін аднаму віншаванні, пачынаюць асаблівую Навагоднюю малітву.

Адзначаць так Новы год калісьці прапанаваў духаўнік манастыра і сястрыцтва протаіерэй Андрэй Лемяшонак. Прычым, як высветлілася, клапаціўся ён пры гэтым не пра манахіняў.

— Гэта не столькі манастырская традыцыя, колькі прыходская, — тлумачыць айцец Андрэй. — Бо яна нарадзілася ў першую чаргу для міран, якія не хочуць сядзець у гэтую ноч за сталамі, піць і есці. Нехта хоча папрасіць Божай дапамогі ў годзе, які наступае, памаліцца. Не ўсім можа быць весела на святочным «Агеньчыку». Ёсць людзі, якія хочуць пачаць год з малітвы. Апоўнаць у нас пачынаецца Навагодні малебен, дзе мы просім дабрабы-

Калі гадзіннік б'е 12... у дарозе

Калі вы разлічвалі на банкет у самалёце, змушаны вас расчараваць! У святочную ноч рэйсаў няма — раскажу нам начальнік службы сэрвісу авіякампаніі Нацыянальнага аэрапорта «Мінск» Мікалай Абрамчык. Не так і шмат ахвотных сустрэць Новы год у небе!

Няма шанцаў сустрэць Новы год і ў аўтобусе. Як паведаміла нам начальнік аддзела перавозак філіяла «Мінскі аўтавакзал» Юлія Старавойтава, «усе пасажыры самае позняе да 23.00 павінны быць дастаўленыя да пункта прызначэння».

Затое чыгунка з радасцю прымае ахвотнікаў авантур! Скрозь навагоднюю ноч вас праімчыць фірменная «Звязда» — цягнік, названы ў гонар нашай газеты. У раскладзе вы знойдзеце яго як хуткасны цягнік № 52 «Мінск — Санкт-Пецярбург». Старт — 31 снежня 2008 года ў 17.40, а скончыцца падарожжа ў 8.52 у Санкт-Пецярбургу ўжо ў 2009-м! Цэны на навагоднюю вандроўку, як паведаміў начальнік цягніка Сяргей Павідзіш, зніжаны на 30 працэнтаў. Паездка ў плацкарце абыдзецца ў 65 500 рублёў, а за камфорт у купэ трэба расквашліцца на 223 300 рублёў. У ролі Дзеда Мароза звычайна начальнік цягніка Сяргей Павідзіш. Аднак сёлета яго па графіку зменіць Ларыса Сымонік. Так што на «Звяздзе» будзе, відаць, Снягурка! Пасажыраў, як заўжды, чакаюць святочныя віншаванні і вясёлы вагон-рэстаран, а самых малых — салодкія пачастункі. Прыемнай навагодняй дарогі!

Ала МАЧАЛАВА.

віншавання салдатаў яны адпраўяцца святкаваць са сваімі сем'ямі. А ў радавых ёсць выбар: працягваць весяліцца ці класіцца спаць. Як правіла, усе выбіраюць першы варыянт.

— А ці парадуюць кухары салдатаў перад Новым годам?

— Безумоўна, гэта адна з прычын, чаму ў арміі Новы год любяць больш за ўсё.

Словы Аляксандра пацвердзілі і хлопцы ў форме, з якімі мне давялося парамаўляць. Аказваецца, шлях не толькі да сэрца мужчыны, але і да навагодняга настрою салдата ляжыць праз страўнік. Таму першы этап падрыхтоўкі да сустрэчы Новага года звязаны менавіта са святочным сталом, які па традыцыі ставяць у казарме.

— Старавайскоўцы расказвалі, што салдаты скідаваюцца рублёў на пяць на прадукты, якія будуць стаяць на святочным сталом, — распавядае Руслан Багдановіч, які носіць форму толькі пяць месяцаў. — Пасля гэтага прызначаюць адказных, якія адпраўляюцца за межы часці, у ваенны гарадок, каб набыць самае неабходнае — кандытарскія вырабы, каву, мандарыны, сок, ліманад. Таксама для абгажэння галоўнага навагодняга атрыбуту ідуць на ход пасылкай і

Фота з архіва манастыра.

Як святкуюць Новы год у калектывах, пра якія гавораць: АДНА СЯМ'Я?

Ёсць сустрэча волі Божай і волі чалавечай. Мы хочам, каб быў мір у нашай душы, у нашай сям'і і навокал. Мы просім, каб Гасподзь даў нам наблізіцца да святла...

— Значыць застолле не забараняецца?

— Вядома ж, не. Супраць-паказаныя крайнасці, лішняя. Калі чалавек не памятае, што казаў і як казаў, гэта ўжо сумна. Але паставіць для дзяцей ёлку, накрыць стол, зрабіць свята, зрабіць прыгожа, так, каб усё гэта было адухоўлена!

Супрацьлегласць нуды

— Што самае цікавае, — распавядае манахіня Іаанна (Арлова), — з кожным годам людзей у навагоднюю ноч на Літургію збіраецца ўсё больш. Я ўпэўненая, што і цяпер будзе поўны храм. Можа і не выпадкова, што дні памяці праведнага Іаана Кранштацкага, мучаніка Ваніфацыя і свяціцеля Ваніфацыя Міласцівага — святыя, якім мы малімся аб вылучэнні ад п'янаства, прыпадаюць якраз на 1 і 2 студзеня.

Маці Іаана скадуе людзей, якія імкнуцца ў гэтыя дні павесціся, але не ўмеюць. Сама яна ўзгадвае, што да манастыра кожны Новы год для яе быў усё больш самотным. Якую б забаву ні выдумляў, душа не радавалася. У дзяцінстве было інакш.

— У дзяцінстве, безумоўна, была казка, — узгадвае манахіня. — Было нешта чароўнае, прыгожае, чаго чакаў і што радала. Старыя шклянныя шары і пацеркі на елцы, пах хвоі, дзед і бабуля... Свята ўтваралі не шум, не ежа, не тэлеперадачы, а любімыя людзі, чалавечыя жыццё, якое рабілі ў гэтую ноч асаблівым.

...Калі чалавек паміж застоллем і храмам выбірае апошняе, гэта ўжо сведчыць пра пэўны пералом у яго святвядомаці.

— Ды і многія ў гэту ноч маюць вялікую патрэбу, каб за іх памаліліся, — дадае манахіня. **Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.**

малітвы, кажу словы пра пакаянне, потым чытаю адпушчальную малітву. Мінчан прыязджае шмат, хто на машынах, хто на аўтобусах. Ім падабаецца. У начным набажэнстве заўсёды ёсць нешта незвычайнае, нейкі момант няспання, змагання з плочцю...

— Але далёка не ўсе гатовыя на такую незвычайную сустрэчу Новага года.

— Нічога благага няма ў тым, што людзі збіраюцца ў Навагоднюю ноч разам за святочным сталом. Гэта сустрэча не столькі новага каляндарнага года, колькі сустрэча людзей, магчымаць пагаварыць, адчуць цеплыню адзін аднаго. Добра, калі гэта атрымліваецца, калі святкаванне не зводзіцца толькі да застаўленага талеркамі і бутэлькамі стала, да незразумелых жартаў.

На Новы год могуць быць шчырымі адносіны з блізкімі. На жаль, у штодзённым жыцці людзі часам закрываюцца, хаваюцца адзін ад аднаго і нават ад саміх сябе. Таму, безумоўна, святочны стол, нейкія словы, стаўнікі могуць абагаціць чалавека.

Добра, калі людзі з падзякай узгадаюць усё, што было ў адыходным годзе, і папросяць Бога аб дапамозе ў годзе, які надыходзіць. Вернік разумее, што яго жыццё ў руках Божых. Безумоўна, Бог лічыцца з нашымі жаданнямі.

НОВЫ ГОД НА ДВАРЭ!»

камі, цацкамі, а іншыя — без. Упрыгажэнняў жа хапае ў кожнай роце. У дадатак да гэтага, некаторым у пасылачку, разам з кансервамі і згущонкай, клапатлівыя бацькі возьмуць ды і пакладуць ёлачны шарык.

За некалькі гадзін да Новага года ўвесь асабісты склад разам з сяржантамі, прапар-

Дзеда Мароза і Снягурку, у касцюмы якіх пераапранаюцца двое самых артыстычных салдатаў. Яны праводзяць конкурсы з армейскім ухілам: хто хутчэй намотае анучкі, адзене процівагаз, зойме сваё месца ў страі. І толькі пасля таго, як усе нагуляюцца ўволю, збіраюцца перад тэлевізарам і глядзяць навагодні канцэрт.

Пасля навагодняй ночы салдатаў чакае ўвесь адзін падарунак — на адну гадзіну больш сну.

— Як трапіць у лік салдатаў, звальненне якіх прыпадае на навагоднія святы?

— Кожны салдат за ўвесь перыяд службы мае права пайсці ў звальненне на 10 сутак, — сказаў капітан. — Акрамя таго, за прыкладную службу могуць адпусціць яшчэ на тры суткі дадаткова. Але такі падарунак — правесці Новы год дома з бацькамі — яшчэ трэба заслужыць. Як? Прыкладнай службай.

...Аднойчы бачыла, як пасля тэлефоннай размовы з братам-салдатам дзесяцігадовая дзяўчынка абшчапіла абедзювыя рукамі маці за шыю і радасна пракрычала на ўвесь аўтобус: «Матулечка, Саньку на Новы год адпусцілі дадому!»

Надзея ДУРА.

Фота аўтара.

«РОТА, ПАД'ЁМ!»

У пачатку снежня сяброўка вырашыла завезці кілаграм мандарынаў, каб хоць так наблізіць свята добраму знаёмаму, якога летам забралі ў армію. Вярнуўшыся, Таня паставіла на падваконне дзесяцісантыметровую штучную ёлачку: «Давай сняжынкі выразаць, салдаты ўжо ўсе вокны імі абклеілі». Цікава, а як салдаты Новы год святкуюць?

«Вы Новы год у вайскавай часці плануеце сустрэць?» — перапытаў начальнік прэс-цэнтра Міністэрства аховы. — «Няблага было б расказаць пра тое, што бачыла на ўласныя вочы. Але нумар выходзіць перад Новым годам».

Ёлка для Лёшы ПРАКОПЧЫКА, які служыць ужо пяць месяцаў.

Дзе яшчэ ў свеце ёсць такі народ, які самыя галоўныя паняцці ахінуў сардэчнай цеплынёй, што прыйшла ледзьве не ад самай першай сям'і, якая некалі ў сівых стагоддзях ўтварылася на гэтай зямлі: краіна ў нас — Бацькаўшчына, мова — матчына... Ды і спадчына адна ў усіх — «ад прададэдаў спагон вякоў нам засталася...»

Чакаем на Новы год бацькоў. І сястра з сям'ёй прыедзе з Масквы. Пра тое, каб гасцінна прыняць родных, мы вырашылі падумаць загадзя, дзеля гэтага паехалі на падарункі ў Ждановічы. Павільёны, латкі, шапікі... Дзень амаль патух, калі мы ішлі да выхаду. Але тут па дарозе дзіўным чынам паўстала слова «Уваход». Ды і прадавец прамовіў чароўныя словы: «Вітаю вас!»

«Гэта тое, што мне патрэбна!» — адразу сказаў мой муж. Так мог бы сказаць кожны, хто, вяртаючыся з кірмашу, зайшоў бы ў гэты павільёнчык, — у ім гандлявалі валізкамі вялікімі і не вельмі ды заплечнікамі на розны ўзрост і густ. Прадаўцу не спатрэбілася доўга паказаць свой тавар. Мы выбралі амаль адразу і набылі не вагаючыся. Гандаль тут быў не да месца: мы куплялі па-беларуску!

Усяго магла кахаць перад самымі казачнымі святамі, але ж сустрэць беларускамоўнага прадаўца на вялікім кірмашу ў Ждановічах... Наша рэакцыя не здзіўляла маладога чалавека. Ён не першы год гандлюе па-беларуску і прывык да эмоцый з гэтай нагоды.

— Спачатку ўсе здзіўляюцца, робяць круглыя вочы, іх уражае тое, што не ў тэатры ці ў бібліятэцы, а тут, на кірмашы чалавек нешта тлумачыць і пытае па-беларуску, — кажа Уладзімір. — Бываюць і тыя, хто купляе нават не думаючы, менавіта таму, што па-беларуску. А некаторыя слухаюць і падтрымліваюць размову, а потым забываюцца, па што яны прыйшлі. Так і сыходзяць з аднымі эмоцыямі. Насамрэч, маёй працы гэта не дзе і перахаджае, таму што я павінен прадаць тавар. Але, працуючы з людзьмі, я адчуваю, што ім гэта падабаецца. Стаўленне да беларускай мовы ў большасці пакупнікоў добрае.

Уладзімір адчувае гэта штодня. Нярэдка сярод яго пакупнікоў бываюць людзі, якія не здзіўляюцца таму, што ён размаўляе па-беларуску і самі яго падтрымліваюць. У асноўным

Атрымліваецца, што мы ўсе адзін аднаму блізкія людзі. Дакладна не чужыя. Аднолькава разумеем сэнс слоў, аднолькава адчуваем, калі гэтыя словы клічуць на дапамогу, ці калі яны вылучаюць дабрыню. Аднолькава святкуем, калі праз словы атрымліваем добрыя весткі, і дзякуем за іх таксама словамі. Як тут не паверыць у тое, што слова сапраўды было спачатку, але кожны народ вучыўся яго прамаўляць па-свойму? Кожнае новае пакаленне ў народзе нібыта дзіця малое ў сям'і ў праходзіць шлях далучэння да слоў, якія ўсіх яднаюць. Да мовы, якая ўсіх нас робіць роднымі людзьмі.

КУПЛЯЙЦЕ ПА-БЕЛАРУСКУ!

гэта моладзь. Ёсць залётная інтэлігенцыя, якой вельмі падабаецца гэты прадавец. Але былі выпадкі крыху сумныя ці нават кур'ёзныя, калі кліенты заходзілі, чулі гаворку і пачыналі камплексаваць ад таго, што так не ўмеюць, нават пасмейваліся самі з сябе, маглі нешта і запытаць. Уладзімір узгадвае, як аднойчы ў павільён зайшлі хлопец з дзяўчынай. Ён разгублена спытаў: «Ён што, паўкраінску гаворыць?» А яна засаромелася і штурханула яго ў бок: «Ты што, гэта ж беларуская мова!»

— У асноўным я ўжываю простыя словы, якія павінны быць зразумелымі кожнаму чалавеку, які жыве ў Беларусі, але сам па-беларуску ў побыце не размаўляе, — тлумачыць Уладзімір. — Усміхаюцца, калі я на сумку «торба» кажу. Гэта адразу нясе нейкі паэтызм. Кажуць: «Ну, тады дайце мне гэтую торбу!» Што значыць «заплечнік», зразумець няцяжка, ці «валіжык», а бывае, кажу і чамадан. Тлумачу, як карыстацца: вось колы, ручка, за якую цягнецца. Усё можна зразумець. Але самае дзіўнае, што часта нашы землякі не разумеюць, што азначае «танна» па-беларуску. Я кажу, «танная рэч», і бачу, што некаторыя замінаюцца, але не перапытаюць. Тады тлумачу, што гэта «дзёшава» па-руску.

Беларуская мова ў працы на кірмашы — яшчэ і апазнавальны знак. Людзі часта запамінаюць месца, дзе нешта прыглядзелі, якраз таму, што прадавец размаўляў па-беларуску. І бывае так, што прыходзяць купляць, і чуюць, што гэ-

ты самы прадавец з нейкім гаворыць па-руску і тады здзіўляюцца не менш, чым пры першым знаёмстве: «Ой, а што здарылася?» І чуюць у адказ: «Выбачайце...» Насамрэч, у працы на кірмашы па-рознаму бывае. Бываюць, хоць і не часта, кліенты, якія самі просяць, каб з імі размаўлялі па-руску. Не так проста і ў нейкі момант адзін чалавек можа вырашыць «моўнае пытанне» ўсёй краіны. Уладзімір адчуў гэта яшчэ ў першы год свайго гандлю па-беларуску, калі на сто працэнтаў ужо ўжываў толькі беларускую мову. Але потым прыйшоў да таго, што з кліентамі трэба ўсё-такі праводзіць больш гнуткую «моўную палітыку», улічваючы індывідуальныя падыходы, канкрэтныя сітуацыі.

Ён і сам не выходзіў з беларускамоўнай сям'і і ў той час, калі да беларускай мовы ставіўся як большасць беларусаў. А размаўляць па-беларуску па-

чаў дзесці чатыры гады таму. Не на працы. А з сябрам, якога ў сям'і з маленства прывучалі размаўляць па-беларуску. Спачатку ў стасунках з ім, а потым і больш шырока Уладзімір стаў карыстацца беларускай мовай. Прыйшоў час, калі ён выспеў і прыйшоў з гэтым рашэннем на працу. Такая перамена здзіўляла блізкіх.

Маці Уладзіміра руская. Амаль 40 гадоў таму яна прыехала ў Беларусь з мужам. Ка-

працу, самі аўтаматычна, але свядома, жадаюць яму добрай раніцы. А потым кажуць: «Да пабачэння». Дзякуючы яму замержыя прадаўцы засвоілі некаторыя словы на нашай мове, хоць раней увогуле маглі і не задумвацца пра тое, у якой краіне яны працуюць. Ды што казаць, калі нават нашы землякі, магчыма, пачушы родныя словы васьць тут, у Ждановічах, спыняюцца, стаяць і слухаюць: вось размаўляюць жа людзі!.. Часта Уладзімір чуе ад людзей «дзякуй!» — за тое, што даў ім магчымасць пачуць беларускую мову ў рэальным жыцці.

Такую падзяку прадавец чуў нават ад расіян. Аднойчы муж з жонкай і дзецьмі прыглядзілі торбу на колах. Уладзімір — прадавец дасведчаны, хоць і малады, адразу чуе, калі чалавек не мясцовы, не беларус. І пачаў з імі размаўляць па-руску. Разгаварыліся. Сям'я прыехала да сваякоў здалёк, з Краснаярскага краю. Паразмаўлялі пра цяжкія пералёты. І калі яны ўжо сыходзілі з новай торбай, то пачулі словы падзякі за набытак па-беларуску: «Вялікі дзякуй. Прыязджайце, прыходзьце да нас яшчэ». Яны пайшлі. А потым мужчына вярнуўся: «Паслухай, паўтары яшчэ...» Прадавец патлумачыў, што сказаў. Расіянін быў задаволены: «Вось, я патроху ўжо вучу вашу мову. Ведаю ўжо «прывітанне» і «да пабачэння». А зараз яшчэ засвоіў і «дзякуй». Гасцей з Расіі беларуская мова ніколі не напружвае, наадварот, ім цікава, яшчэ і здзіўляюцца: «А чаму ў вас так мала беларуская мова гучыць?»

— Беларуская мова для мяне стала падставай, каб задумацца пра сэнс жыцця. Я пачаў размаўляць па-беларуску, і ўсё астатняе да мяне прыходзіла менавіта дзякуючы мове, — прызнаецца Уладзімір. — Ёсць людзі, якія пражываюць частку жыцця без мовы. А ёсць такія, хто добра валодае ёю, але не ўжывае на працы, толькі з сябрамі, і тое не заўсёды. Але сёння ўсё-такі ты можаш у транспарце пачуць беларускую гаворку. І літаратуры хапае — можна дзесьці дома кніжку добраю пачытаць. Але мова жыве тады, калі яна гучыць. І калі я на сёння ўжываю беларускую мову, то я хачу, каб гэта пашыралася. Кожны чалавек, калі разумее, што значыць мова для краіны, ён мусіць пра гэта думаць. І нейкія крокі робіць, каб быць прыкладам для іншых. Важна пачаць. Патроху — адзін дзень, ці адзін год... Спачатку дома, няхай і з памылкамі — цябе нічога не пачуе, акрамя тваіх родных. А яны зразумеюць усё.

Ларыса ЦІМОШЫК.

ГОД БЕЛАРУСКОЙ МОВЫ

Можна быць не толькі ў жыцці аднаго чалавека, які вырашыў гэта для сябе. Наступны год будзе дакладна годам беларускай мовы для «звяздоўцаў»: наша газета працягвае заставацца адзіным штодзённым выданнем, якое друкуецца на беларускай мове і знаходзіць падтрымку дзяржавы. Мы ўдзячныя за разуменне людзям, якія чытаюць родную газету на роднай мове. Менавіта таму мы верым у тое, што вы, нашы шануючыя чытачы, ведаеце, як прамога можа гучаць беларускае слова — трэба яго толькі вымаўляць услях. Варта пачаць. Ды хоць бы з Новага года!

Ініцыятыву «Звязды» аб'явіў Год беларускай мовы віце дэ-рэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Янкі Купалы і Якуба Коласа Аляксандр ЛУКАШАНЕЦ.

— Гэта вельмі слушная прапанова. У нашым грамадстве падтрымка і пашырэння патрабуе менавіта беларуская мова як адна з дзяржаўных моў нашай краіны. Абсалютна натуральна, што ў Беларусі павінен быць год беларускай мовы. Усведамленне важнасці нацыянальнай мовы народа, сярод якога жывеш, сапраўды сёння вельмі актуальна. Веданне мовы дазваляе больш правільна зразумець менталітэт народа, яго культуру, традыцыі, гісторыю.

(Поўнаасцю інтэр'ю з А. Лукашанцам чытайце ў першым нумары «Звязды» за 2009 год, які, дарэчы, выйдзе ў аўторак, 6 студзеня.)

Стапрацэнтны беларус

Для маладога мастака і літаратара Андрэя Такіндана беларуская мова — матчына ў літаральным сэнсе. Хлопец нарадзіўся ў Беларусі, яго маці беларуска і яна заўсёды размаўляе па-беларуску.

— У дзяцінстве я жыў у вёсцы на Лепельшчыне, чуў вясковую мову, — кажа Андрэй Такінданг. — Гэта была звычайная вёска, але ўся прырода, азёры спрыялі нейкай удумлівасці, радаснаму светаўспрымання гэтых перажыванняў. Краявіды, натуральная атмасфера і фізічная праца прымушаюць чалавека быць трохі філосафам. Напэўна, з-за гэтага я стаў карціны малюваць. У Мінску я вучыўся ў каледжы мастацтваў, а мастацкі асяродак збольшага беларускамоўны.

— А я сталі пісаць па-беларуску?

— Час ад часу я пішу вершы, аднойчы мяне запрасіў паўдзельнічаць у паэтычнай сустрэчы знакаміты літаратар Андрэй Хадановіч. Я з самага пачатку стаў пісаць па-беларуску, нават аб гэтым не задумваўся. Вершы — гэта не толькі сродак выяўлення навакольнага свету, але і адлюстраванне ўнутранага.

— Вы лічыце сябе беларусам па светаадчуванні?

— Я стапрацэнтны беларус. Тое, што мой бацька з Афрыкі, праўдзельна больш у падсвядомасці, чым у разумовым выяўленні. Афрыканскае існуе ўжо на ўзроўні мовы крыві: магчыма, тэмперамент, некаторыя рысы характару. Але я чалавек цэльны, няма афрыканскага Андрэя ці беларускага. Ува мне ўсё імянецца да спалучэння, у прычыне, як у кожнага чалавека, у якога маці з аднаго рэгіёна, а бацька з другога — ці гэта Лепельшчына, ці Гродзеншчына, ці Магілёўшчына, ці Чад. Я там быў — зусім іншы рытм жыцця і адносіны паміж людзьмі — там яны больш простыя і самі людзі больш падобныя да дзяцей. А тут рытм жыцця больш хуткі, вымагае нейкай засяроджанасці чалавека на працы, на сваіх перажываннях. У нас чалавек больш закрыты, гэта агульнаеўрапейская рыса.

— Як людзі рэагуюць, калі чуюць з вашых вуснаў беларускую мову?

— Знаёмыя ведаюць мяне як чалавека, які размаўляе па-беларуску. А ў новых знаёмых можа першыя 20 секундаў гэта выклікае здзіўленне, а пасля чалавек альбо сам пераходзіць на беларускую мову, альбо перастае здзіўляцца. Гэта натуральна, таму што наша мова робіць тое, што і іншыя — дапамагае людзям разумець адзін аднаго.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Чаму вы размаўляеце па-беларуску?

Раіса БАРАВІКОВА, паэтка, рэдактар часопіса «Маладосць»:

— Я нарадзілася ў Бярозаўскім раёне, там пасля вайны застаўся мой бацька, які партызаніў у Заходняй Беларусі. Сам ён быў з Магілёўшчыны, з Бялыніцкага раёна, дзе размаўлялі на беларускай мове, а мая мама была мясцовая і гаворка ў яе была дыялектная, паляшчкая. Я памятаю, што ў дзедзяду хату прыходзілі людзі, каб паслухаць, як гаворыць мой бацька. Калі я нарадзілася, то чула адразу дзве гаворкі — бацькаву беларускую і маміну паляшчкую. Але дзеці больш часу праводзіць з маці, таму я ў дзяцінстве размаўляла па-паляшчцы. Памятаю адно цікавае падарожжа: у 49-м годзе тата павёз мяне да сваіх бацькоў у Бялыніцкі раён. І калі мы ехалі ў цягніку ад Блудна да Мінска, то ў вагоне гучала беларуская мова ці паляшчкая гаворка. Трэцяй мовы я не чула. Мае бацькі ў 65-м годзе пераехалі на радзіму бацькі, на Магілёўшчыну. Там маміна гаворка настолькі ўсіх уразіла, што ёй нават далі мянушку «палячка». Паляшчкі дыялект сапраўды вельмі жывучы, і калі я прыязджаю на Бярозаўшчыну да родных, то і цяпер міжволі пачынаю размаўляць як яны... Беларуская мова ў мяне з дзяцінства. Рускую я асвоіла ўжо пазней — у школе ці праз асяродак.

Валерый ЖЫВАЛЕЎСкі, прафесар Беларускай акадэміі музыкі, выкладчык па класе гітары:

— У колькі гадоў памёр Багдановіч? А я нарадзіўся ў 25 гадоў — тады нарадзілася мая мова. Я гродзенскі хлопец, выкладанне ў нас было рускамоўнае. Толькі ў 25 гадоў зразумей, што я беларус. І тады перайшоў на беларускую мову. Я заўсёды думаю, разважаю і жыву беларускай мовай, літаратурнай, Беларускай. Мае вучні мяне падтрымліваюць. Прыйдзіце ў мой клас Акадэміі музыкі — там

пануе беларуская мова. Яна спалучаецца з гітарнай музыкай. Вядомы літаратар Фадзей Булгарын, дарэчы, ураджэнец Міншчыны, яшчэ напрыканцы XVIII стагоддзя пісаў, што на Міншчыне амаль што кожная бедная шляхцічанка іграла на гітары з сямью жалезнымі струнамі. Гэты інструмент быў вельмі папулярны ў нас нават у XVIII стагоддзі. Музыка і мова ўвогуле вельмі гарманічныя з'явы. У сям'і маёй таксама пануе гармонія: мая каханая палавінка нарадзілася з гэтай мовай і сын мой таксама.

Наталля МАТЫЛІЦКАЯ, фалькларыст, спявачка беларускіх песень:

— Сур'ёзным штуршком для мяне была кніжка Караткевіча «Зямля пад белымі крыламі», яна вельмі мяне ўразіла і беларускай мовай таксама. Гаварыць па-беларуску я пачала, калі паступіла на філфак БДУ, скончыўшы беларускую школу на Случчыне. Мяне здзіўляла, што студэнты карысталіся беларускай мовай толькі на занятках, а пасля іх пераходзілі на рускую. Чаму так адбываецца? Пра гэта мы разважалі з маёй сяброўкай, дачкой пісьменніка Паўла Місько. І Марына сказала, магчыма, не хапае мужнасці, але мы можам паказаць прыклад, пачаць з сябе. Як дамовіліся, так і зрабілі. На філфаку было больш жанчын, але вучыліся і мужчыны, якія сёння ўжо вядомыя пісьменнікі. Дык яны на беларускую мову пераходзілі хутчэй. Я стараюся карыстацца беларускай мовай у побыце, не кажучы ўжо пра прафесійную дзейнасць. Пасля маіх лекцый па беларускай мифалогіі студэнт перайшоў на беларускую мову. Паехаў дамоў у Сяно, а там здзіўліліся: «Мінскай булкі з'еў і па-беларуску загаварыў. Дзе такое было?..» Сваю дачку мы аддалі ў беларускі садок. Але калі яна пайшла ў школу, то вырашыла не вылучацца. А нядаўна схадзіла на «Госціцу», прыйшла ўзрушаная: «Мама, я пачну гаварыць па-беларуску, толькі ты мяне падтрымай!»

ФУТБАЛІСТЫ БАТЭ Ў СПАДАРОЖНІЦЫ ВЫБІРАЮЦЬ ПСІХОЛАГАЎ

Што аб'ядноўвае лепшага нападаючага і лепшага футбаліста-2008 Вітала Радзівонава з лепшым абаронцам-2008 Сяргеем Сасноўскім? Безумоўна, тое што яны выступаюць за клуб, які сёлета стаў сенсацыяй для ўсіх беларускіх балельшчыкаў, прабіўшыся ў Лігу чэмпіёнаў і стаўшы там пагрозай для сусветных грандаў — барысаўскі БАТЭ. Яшчэ адна агульная рыса, якая высветлілася выпадкова: у спадарожніцы абодва футбалісты выбралі дзяўчат, якія з'яўляюцца псіхологамі. Віталь Радзівонаў, якога яшчэ нядаўна называлі зайздросным халасцямкам каманды, ажаніўся ў красавіку гэтага года. Яго выбраніца Валянціна нядаўна скончыла ўніверсітэт. Сяргей Сасноўскі хоць намінальна і застаецца халасцямкам, але яго сэрца таксама занятае. Ірына Жаўнерчык па спецыяльнасці дзіцячы псіхолог і працуе ў дзіцячым садку. (Паводле яе прызнання, ніякіх сваяцкіх адносінаў да яшчэ аднаго футбаліста БАТЭ Максіма Жаўнерчыка не мае.) Праўда, пазнаёміліся футбалісты са сваімі абранніцамі тады, калі былі яшчэ нікому не вядомымі гульцамі — каб быць жонкай генерала, замуж трэба выходзіць за лейтэнанта. У спартсменаў мы спыталі, якім чынам сям'я спрыяе іх спартыўным дасягненням.

Віталь РАДЗІВОНАЎ, лепшы нападаючы, лепшы бамбардзір, лепшы футбаліст-2008:

— Найперш мяне падтрымліваюць мае бацькі — мама Валянціна Мікалаеўна і тата Віктар Канстанцінавіч, а таксама жонка Валянціна. Праўда, гэта толькі цяпер бацькі, і асабліва тата, сталі актыўнымі балельшчыкамі. Раней ніхто надта футболом і не цікавіўся. І ў футбольную секцыю я сам вырашыў пайсці, тата не марыў зрабіць з мяне футбаліста, як гэта адбываецца ў многіх іншых гульцоў. Ён і цяпер больш за мяне перажывае, чым цікавіцца футболом. Стадыён бацькі наведваюць толькі калі гульня з маім удзелам, і тое па магчымасці. Валянціна таксама прыходзіць на матчы. Як яна паводзіць сябе пасля праіграўнага намі матча? Я лічу, не трэба засяроджвацца на няўдачах. І не засяроджваюся, стараюся хутэй іх забыць і глядзець у будучыню. Стараюся абстрагавацца — разам з жонкай ці з сябрамі куды-небудзь схадзіць, пасядзець у кавярні ці пагуляць па горадзе. Ці дапамагае мне жонка як псіхолог? Магчыма, штосьці і робіць, улічваючы яе прафесійныя веды, але я гэтага не заўважаю.

Сяргей САСНОЎСКІ, лепшы абаронца-2008:

— Усе падтрымліваюць, усе цікавяцца. Па-свойму разбіраюцца, па-свойму радуюцца, па-свойму крытыкуюць. Хоць самы галоўны мой крытык — гэта я. У секцыю аддаў, безумоўна, тата, а мама спачатку увогуле была супраць. Але пасля я сам захаваўся ў футбол. Тата ходзіць і на стадыён, і па тэлевізары глядзіць, і газеты спартыўныя чытае. Ірына таксама ў курсе ўсіх футбольных падзей — калі з футбалістам хочаш жыць, давядзецца цікавіцца гульнёй. Пасля паражэння яна, вядома ж, імкнецца прыўзняць настрой, але калі шчыра, гэта бессэнсоўна. Мне патрэбен час, каб забыць няўдалую гульню. І ў гэты час трэба сябе чымсьці заняць, не важна чым, абы сумныя думкі не лезлі ў галаву.

Да размовы падключыцца ІРЫНА:

— Я, безумоўна, Сяргея стараюся падтрымаць, кожны раз гэта бывае парознаму. Часам пасля гульні, якая для яго шмат значыла, я адчуваю, што трэба штосьці рабіць, а часам і ён і не настолькі засмучаны, каб сцвяжаць. Піва? Не, дарэчы, піва ён ніколі не п'е.

Фота Канстанціна ПУХАВА

Маргарыта ГАНЧАРЭНКА, жонка галоўнага трэнера БАТЭ Віктара Ганчарэнкі: «КОЖНАЯ ЖАНЧЫНА МАРЫЦЬ ПРА ТАКОГА МУЖА»

«Мы пазнаёміліся з Віктарам восем гадоў таму, калі ён яшчэ быў футбалістам. Першая сустрэча, а пазнаёміў нас агульны сябар, не пакінула ў мяне станоўчых эмоцый — я не разумею, як па вуліцы можна хадзіць у спартыўным касцюме. Я ж не ведала тады, што ён футбаліст і ідзе на трэніроўку. Цяпер я і сама гуляю з каляскай у двары ў спартыўным касцюме.

Калі я ўзгадвала, як ён рабіў мне прапанову, у мяне наварочваліся слёзы. А было гэта так: мы зайшлі ў краму, Віця кладзе ў кошык бутэльку шампанскага, каробку цукерак, я адразу здагадалася, для чаго... А я якраз перад гэтым паглядзела перадачу пра тое, як мужчыны робяць прапановы — з паветранымі шарамі, морам кветак, ну ці ў рэстаране на крайні выпадак... «А дзе романтика? — пыталася я ў Віці пасля. — Ты ж адзін раз у жыцці робіш мне прапанову, гэта павінна быць сапраўднае свята!» «Усё наша з табой жыццё — і так свята!» — адказаў ён мне. І ў гэтым увесць Віця. Ён лічыць, што нічога добрага няма ў прыгожых прапановах і шыкоўных вясельях, якія ў хуткім часе заканчваюцца скасаваннем шлюбу. Хоць наша вясельле, а мы пажаніліся амаль сем гадоў таму, было вялікім: як звычайна, вялікая колькасць запрошаных — у нас было 70 чалавек, у асноўным блізкія, сваякі, сябры.

Які Віктар у паўсядзённым жыцці? У яго заўсёды добры настрой. Ён умее радавацца звычайным рэчам. Напрыклад, раніцай снедае: «Якая смачная каша!», ці «Якое цудоўнае на-

двор'е!» Ён, дарэчы, зусім не прыдзірлівы і есці можа ўсё. Безумоўна, я стараюся гатаваць — лічу, што гэта адзін са спосабаў, якім жанчына можа прадэманстраваць сваё стаўленне да каханага чалавека. У нас, у жанчын, усё ў жыцці або вельмі дрэнна, або ўсё добра. Віктар жа больш стрыманы, прагматычны, у яго «ўсё дрэнна» не бывае ніколі. Пасля проигрышу ён кажа так: «Якая сёння была гульня! Я столькі для сябе зразумеў. Я адкрыў у сваіх хлопцах столькі новага»... Дарэчы, ён так любіць сваю каманду. Заўсёды кажа: «Я люблю цябе, Арцёмма і сваіх хлопцаў!» Ён з радасцю ідзе на працу, з радасцю вяртаецца да нас з Арцёммам. Вядома ж, мне крыўдна, што цяпер Віця столькі часу праводзіць з рознымі людзьмі, толькі не з намі. Калі ён быў нікому не вядомым футбалістам, ён быў патрэбны толькі мне, а цяпер ён патрэбны ўсім! Хоць я разумею, што кожная жанчына марыць менавіта пра такога мужа. І я адчуваю, што з ім я заўсёды шчаслівая.

Арцёмма Віця ўбачыў толькі праз месяц пасля нараджэння. Арцёмма нарадзіўся летась на Вадахрышча, 19 студзеня, Віця разам з БАТЭ ў гэты час быў на Кубку Садружнасці. Пасля заехаў да нас у бальніцу на некалькі хвілін, доктар вынес Арцёмма да ліфта, паказаў, і Віця зноў з'ехаў з

Мінска па справах.

Пасля Лігі чэмпіёнаў Віця не можа спакойна нават па хлеб схадзіць, нядаўна давалося завесці другі тэлефон — адзін уключаны да шасці гадзін вечара, другі — пасля шасці. Мяне пазнаюць толькі ў двары. Размаўляеш з кім-небудзь, а на развітанне чуеш: «Жадаем вам удачы. Сёння яна вам спатрэбіцца». Я думаю: чаму сёння? Тады ўзгадваю: сёння ж гульня. Цёмна ў шэсць месяцаў, дарэчы, упершыню пабываў на стадыёне — мы схадзілі на матч «Дарыда» — БАТЭ, і ён дзве гадзіны вытрымаў. Па тэлевізары тату ён пакуль не пазнае — зразумела, што дома Віця такім сур'ёзным тонам, як у тэлевізары, з ім не размаўляе.

Цяпер усе хатнія справы на мне, зразумела. Раней, памятаю, калі я яшчэ працавала, а Віця пасля аперацыі быў дома, я вяртаюся з працы, а Віця ў гіпсе скача на адной назе і падмятае падлогу. Ён не мог сказаць, каб я прыбіралася. Цяпер усё па-іншаму: знойдзе парушынку на падлозе і — «Што за гармідар у нас такі?»

Алена АЎЧЫННІКАВА.

Як паведамляе Sport.ro, Віталь Радзівонаў знаходзіцца ў шорт-лісце румынскай «Сцяўа». Гулец пакінуў уражанне ў скаўтаў каманды падчас матчаў Лігі чэмпіёнаў, у якіх быў адным з лепшых. Таксама бухарэсцкі клуб зацікаўлены ў набыцці 25-гадовага абаронцы барысаўскага БАТЭ Сяргея Сасноўскага. «Сяргей Сасноўскі сапраўды можа апынуцца ў Румыніі. Яму 25 і ён каштуе каля 700 тысяч еўра», — цытуе агента ФІФА Фларына Мані Cissocер.com

Фота Анастасія КЛЕШЧУКА

Шматгадовая аматарка зімовага закальвання мінчанка Наталія ЛІС на Чыжоўскім вадасховішчы.

ЭРАТЫЧНАЯ РАДАСЦЬ, або Спакусіце ўласнага мужа

Надта інтымна

— Уявім сітуацыю. Да вас прыходзіць пацыентка і кажа: «На дзесяты год шлюбнага жыцця пачала ўсёдамляць, што мне не хапае нейкага драйву... Хутка здагадалася, што драйв, які мне патрэбны, — навізна ў сэксе. Хочацца новага сэксуальнага партнёра! Але ж ёсць нюанс... Тое, што для мяне будзе навізнай, для мужа — здрадай. Як жа быць?». Што вы на гэта адкажаце?

Колькі відаў сэксуальнай сапсаванасці вы ведаеце? Ну, вось... А лічыце, напэўна, што пра «гэта» вам усё даўно вядома. Сапраўдныя знаўцы, безумоўна, сустракаюцца ў папуляцыі. Але ж гэта, галоўным чынам, спецыялісты ў адпаведнай галіне. Сэксологі не проста валодаюць разнастайнай інфармацыяй эратычнага кшталту, але і ўдала спалучаюць тэорыю з практыкай — дапамагаюць канкрэтным людзям рабіць сваё жыццё больш радасным, гарманічным і ўстойлівым. Што асабліва важна ў шлюбе. Таму сёння — сустрэча менавіта з такім спецыялістам, сэксологам Мінскага абласнога псіханеўралогічнага дыспансэра Дзмітрыем КАПУСЦІНЫМ, які дае некалькі агульных карысных тлумачэнняў адносна надта інтымнай сферы жыцця.

не кабінет з перакананнем, што прыйшла да «дрэннага» доктара? Вы хочаце падштурхнуць мяне да прыняцця рашэння замест самога чалавека... Нібыта я павінен узяць на сябе адказнасць за яго ўчынак... Нібыта я той, хто павінен даць індывідуальную зраду... Не, так не атрымаецца. Ніхто, акрамя самога чалавека, не здольны вырашыць, што яму варта рабіць...

Сітуацыі, падобныя на тую, што вы прывялі, безумоўна, існуюць. Вас цікавіць маральны бок справы? У сэнсе, ці дапушчальная здрада? Я скажу так: нататкі і пойдзе выконваць «рэкамендацыю»? Або я скажу «не, не здраджвай», і яна пакі-

да мной — пацыент, у якога ёсць праблема, і я павінен дапамагчы яму вырашыць яе. Шлях кароткатэрміновай зрады мужу нічога ў прынцыпе не вырашае. У ідэальным варыянце той, хто звяртаецца да сэксолога з падобным пытаннем, павінен прыйсці на прыём са сваім пастаянным партнёрам, таму што дзеля захавання адносінаў працаваць над сітуацыяй давядзецца абамі.

— Для мяне загадка: як сумясціць наяўнасць сэксу ў нашым жыцці з... спачатку дашлюбным устрыманнем ад сэксу, потым з вяртаннем у шлюб аднаму партнёру?.. Дзе ж, уласна кажучы, сэкс?

— А сэксу, па-вашаму, не можа быць з адным партнёрам?

— Пра гэта я і хачу спытаць. Сэкс з адным партнёрам можа цалкам задавальняць?

— Можна. Праўда, для гэтага абамі партнёрам давядзецца добра папрацаваць. Чалавек заўсёды шукае чагосьці новага, і гэта нармальна... Ёсць такія цікавыя даследаванні, якія паказалі, што той жа мужчына прывыкае да жанчыны ў сярэднім за 3-4 гады. За гэты час жанчына, што называецца, выкладваецца, і паміж партнёрамі ўзнікае так званы «эратычны сум». У некага ён можа з'яўляцца раней, у некага пазней, але ў сярэднім — прыблізна так. Што характэрна, пік скасаванняў шлюбу прыпадае таксама дзесьці на гэты час — трэці-пяты гады сумеснага жыцця. Я кажу толькі пра тыя выпадкі, калі ў сям'і усё, у прынцыпе, нармальна, але склаўся стэрэатып узаемаадносінаў, які не прадугледжвае падтрымку сэксу.

— Вы думаеце, шлюб можа разваліцца з-за сэксу, калі гэты сэкс — «ніякі»?

— Колькі заўгодна! Безумоўна, жанчыны могуць разводзіцца з-за таго, што муж стаў слабым у сэксуальным плане, а мужчыны — з-за таго, што жонка перастала быць цікавай у ложку. Думаю, праўда, што мужчыны больш актыўныя ў гэтым сэнсе — на адну незадаволеную жанчыну прыпадае дзесьць мужчын. Чаму для жанчын гэта радзей становіцца

ца падставай для разрыву адносінаў? Таму што яны могуць даволі доўга прыстаёўвацца. Ёсць нават такое паняцце — задавальненне без аргазму. Жанчына можа думаць падчас сэксу пра што заўгодна, адзначаць для сябе, што «было», што муж ходзіць не злосны... А ўласна інтым даўно знік. Утварылася нармальна савецкая сям'я!

Праўда, многія жанчыны, як вы сказалі вышэй, аднойчы адчуваюць недахоп таго самага драйву і пачынаюць думаць аб замене сэксуальнага партнёра. Заўважце — не мужа! Так бывае: знікла романтика, і жанчына становіцца гатовай для пазашлюбнай сувязі. Яна не будзе яе афішаваць і не будзе думаць пра замену мужа, паколькі з ім звязана безліч сацыяльных пытанняў — сваякі, дзеці, дача, машына... Мяркую, што палова, калі не дзве трэці жанчын пасля такоў здрады нават не перажываюць дакораў сумлення. Галоўнае — пераступіць адзін раз, а далей працэс пайшоў... Адна трэць са згэданых жанчын здраджвае мужу, але жы-

ве з дакорамі сумлення. Каб загладзіць сваю віну, такая жанчына пачынае больш актыўна займацца сэксам з мужам, больш старанна весці хатнюю гаспадарку...

Ну, а тыя жанчыны, што ўсё ж такі не здраджваюць, пераключаюцца на штосьці іншае — ходзяць у салон, будуць дачу, пераходзяць на самастымуляцыю... Некаторыя могуць пры гэтым ператварыцца ў надта скандальныя асобаў, якія часта раз'юшаюцца і пастаянна чымсьці не задаволеныя. Насамрэч такія жанчыны цудоўна ведаюць, чым яны не задаволены... Вось гэта асноўныя варыянты развіцця падзей у шлюбе, якія вычарпалі інтым. Якім шляхам той ці іншы пацыент будзе спрабаваць уцячы ад эратычнага суму — асабіста справа кожнага. Сэксологі, псіхологі будуць працаваць з любым варыянтам. Галоўнае — адаптаваць чалавека да таго рашэння, якое ён прыняў.

Гутарыла Святлана БАРЫСЕНКА. (Заканчэнне ў наступным нумары.)

ПАНЯДЗЕЛАК, 5 СТУДЗЕНЯ

5.30 Дак. серыял «Таямнічы свет жывёл».
6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.

6.05, 7.05, 8.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
6.45, 7.45, 18.50, 2.00 Зона X.
7.30, 8.25, 11.50 Дзелавое жыццё.
8.20 Гатум разам.
8.30 У свеце маторай.
9.05, 15.25 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
9.10 Nota Bene.
9.35 Здароўе.
10.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё». «Мае ўспаміны пра Новы год».
11.00 Канцэрт лаўрэатаў і дыпламантаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

12.10 Дак. фільм «Мас-фільм». Невядомая версія.
13.05 Камедыя «Дзяўчаты».
14.45 Дак. цыкл «Нябачны фронт».
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.30 Культурныя людзі.
16.05 Гульнявое шоу «Інтуіцыя».
16.50 Серыял «Гарачы лёд».
17.50 Серыял «Родныя людзі».
19.30 «Марскі дазор». Відэафільм АТН.
20.00 Ток-шоу «Ход у адказ».
21.00 Панарама.
21.50 Серыял «Доктар Хаўс».
23.35 Дзённік V Каляднага міжнароднага турніру аматараў хакею на прыз Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
0.00 Камедыя «Іспанская гасцёўня».
2.05 Дзень спорту.
2.20 Усе стыхіі.

6.00, 6.30, 7.00, 7.30,

8.00, 8.30, 9.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.00, 0.20 Нашы навіны.
6.05 «Наша раніца».
9.05 Контурсы.
10.10, 11.10 Камедыя «Арол і рэшка».
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00, 23.15, 0.35 Навіны спорту.
11.55 «Малахаў+».
13.10 «Дэтэктывы».
13.45 «Модны прыгавор».
15.00 Серыял «Шырокая рака».
16.15 Серыял «Агонь каханьня».
17.10 «Няхай гавораць».
18.20 Серыял «Хто ў доме гаспадар?».
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
21.05 Серыял «Спадчына».
22.10 Серыял «След».
23.20 Прафесійны бокс. Шэйн Мослі — Рыкарда Маёрга.

6.55 Ранішня падзарадка.
7.55, 17.05 Смачна з Барысам Бурдой.
8.15 Тэлебарометр.
8.30 Усе аб бяспецы.
9.00 У гэты дзень.
9.05, 16.20 Гадзіна суда з Паўлам Астахамым.

9.50 Камедыя «Шырлі-мырлі».
12.10 Гаспадар.
12.35 Серыял «Расплата за грахі».
13.25 Бухта капітанаў.
14.05 «Дванаццаць месяцаў». Мультфільм.
14.55 Мультсерыял «Соннік Ікс».
15.20 Пазакласная гадзіна.
15.30 Гіпноз.
17.30 Серыял «Спадчыніца».
18.35 Навіны культуры.
18.50 Серыял «Забойная сіла-1».
19.55 Беларуская часінка.
20.50 Калыханка.
21.10 Кінааповесць «Старэйшы сын». 1-я серыя.

6.00, 6.30, 7.00, 7.30,

22.25 Хакей. Формула гульні.
22.55 Меладрама «Ледзяная нявеста».

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 7.40 «Раніца. Студыя добрага настрою».
8.30 «Тыдзень».
9.30 «Вялікае снеданне».
10.05 «Дарагая перадача».
10.40 Серыял «Жыццё працягваецца».
11.30 Серыял «Багатая і каханая».
12.20 Маст. фільм «Баль казак».
13.50 «Крутыя хлопцы і дзяўчаты». Навагодні галаканцэрт.
16.00 «Культурнае жыццё».
16.50 «Далёкія сваякі».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вясцера».
18.25 Серыял «Багатая і каханая».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10, 22.55 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малы».

20.35 Камедыя «Рэпетытар».
23.00 Маст. фільм «Двое — гэта занадта».

1.00 «Закон і крымінал».
5.00, 11.00, 15.20, 0.30 «Вёска дурняў».

5.30, 13.30 Мультфільм «Сіндбад».
6.30, 14.30 Серыял «Робін з Шэрвуда».
7.00 Маст. фільм «Новыя прыгоды Акмаля».
8.25 Дак. серыял «Падводная адысея каманды Кусто».
9.00, 19.30 Ток-шоу «Слова за слова».
10.00, 18.30 Серыял «Прыгоды мага».
11.30, 22.30 Нашы любімыя камедыі. Маст. фільм «Унікум».
15.00, 18.00 Навіны Садружнасці.
15.55 «Білет на сёння».
16.00, 1.00 Маст. фільм

«Кветкі календулы».
20.30, 3.00 Маст. фільм «Матылёк».

7.00, 10.50, 16.55 «Навіны кіно».
7.10 «На рыбалку з Юрыем Заслаўскім».
7.25, 23.30 «Метэапрагноз».
7.30 Камедыя «Джэнтльмены ўдачы».
9.00 «Клуб—700».
9.30 «К-відэа для дзяцей».
9.50 Серыял «Каралёк — птушка пеўчая».
11.00 Серыял «Сям'я Кардзье».
12.45 «8 самых».
13.00 «Дзённы тэлечат».
16.30 Мультпарад.
17.00 Серыял «Свавольнікі».
17.30 Серыял «Лейтнант Каломба».
19.15 «Мой любімы гадаванец».
19.45 Камедыя «Ехалі ў трамвай Ільф і Пятроў».
20.55 «Вечарніца».
21.10 «К-відэа» для ўсёй сям'і.
21.15 Трылер «Страказа».
23.10 «Стары магнітафон».

7.00 Серыял «3 новым шчасцем!».
10.00 «Ранішня пошта».
11.00, 14.00, 19.00 Весткі.
11.20 Пакой смеху.
12.00 Маст. фільм «Ванечка».

13.50, 16.50, 18.50, 22.30 Навіны—Беларусь.
14.20 Маст. фільм «Прынцэса цырка».
17.00 «Зброя, якая спывае».
Ансамбль Аляксандрава. Дак. фільм.
17.55 Серыял «Жанчына без мінулага».
19.30 Серыял «Кармеліта».

20.30 Серыял «І падае снег...».
21.30 Серыял «Пастка».
22.40 Маст. фільм «Вітчына».

7.00, 19.10 «К-гульні».
7.10, 10.55 «Метэапрагноз».
7.15 Камедыя «Гэта вясленькая планета».
8.50 «Навіны кіно».
9.00 «Клуб—700».
9.30, 19.30 «Кіно—кліп—парад».
9.50 Серыял «Каралёк — птушка пеўчая».
11.00 Трылер «Страказа».
13.00 «Дзённы тэлечат».
16.30 Мультпарад.
17.30 Маст. фільм «Фантамас».
19.15 «На рыбалку з Юрыем Заслаўскім».
19.45 Серыял «Знахар».
1-я серыя.
20.55 «Вечарніца».
21.10 «К-відэа» для дзяцей.
21.15 Меладрама «Знесены морам».
22.55 Вячэрні канцэрт тэлечата.
23.40 «Астра-метэа-прагноз».

6.20 «Закон і крымінал».
6.25, 7.40 «Раніца. Студыя добрага настрою».
8.30 «Дарагая перадача».
8.50 Камедыя «Рэпетытар».
10.40 «Жыццё працягваецца». Серыял.
11.30, 18.25 «Багатая і любімая». Серыял.
12.20 Фільм-казка «Як выйсці замуж за караля».
13.50 «Далёкія сваякі».
14.15 Муз. фільм «Набожная Марта».
16.50 «Новыя падарожжы дзілетанта».
17.30 «Званая вясцера».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10, 22.55 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малы».

20.30 «Аўтапанарама».
20.50, 23.00 Маст. фільм «Сярэбранае вяселле».
22.00 «Рэпарцёр СТБ».
23.55 Маст. фільм «Вечар».

5.00, 11.00, 15.20, 0.30 «Вёска дурняў».
5.30, 13.30 Мультфільм «Цуды краіны цацак».
6.30, 14.30 Серыял «Робін з Шэрвуда».
7.00 Маст. фільм «Хлопчык з пальчык».
9.00, 19.30 Ток-шоу «Слова за слова».
10.00, 18.30 Серыял «Прыгоды мага».
11.30, 22.30 Казкі нашага дзяцінства. Маст. фільм «Фініст — ясны сокал».
15.00, 18.00 Навіны Садружнасці.
15.55 «Білет на сёння».
16.00 Маст. фільм «Чыча».
20.30, 3.00 Маст. фільм «Пяты элемент».
22.30 Трансляцыя Каляднага богаслужэння.
0.30 Маст. фільм «Страсці Хрыстовыя».

6.20, 19.30 Серыял «Павуціна».
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
8.15 «Жывая легенда. Міхал Жванецкі».
9.00 «Кулінарны паядынак».
10.25, 21.35 Серыял «Агент нацыянальнай бяспекі».
12.05 «Суд прысяжных».
13.25 Серыял «Залатое цяля».
15.00 «Злачынства ў стылі мадэрн».
15.30 «Цуда-людзі».
16.25 Серыял «Вяртанне Мухтара».
17.10 Серыял «Я — цэлаахоўнік».
23.40 Серыял «Медыум».
1.20 «Новы год у стылі «АББА»».

7.15 «Віват, гардэмарыны!». Маст. фільм.

23.55 «Рускі народны гурт «Боні М». Дак. фільм».

7.00 Серыял «3 новым шчасцем!».
9.45 Мультфільм.
10.00, 17.25, 0.45 Серыял «Родныя людзі».
10.45, 18.15, 1.30 Серыял «Жанчына без мінулага».

11.25, 20.20, 3.45 Серыял «Пастка».
13.00, 19.00, 3.00 Весткі.
13.15, 5.20 Серыял «І падае снег...».
14.45 «Культурны адпачынак». Дак. серыял.
15.15 Навагодняе «Крывое люстэрка».
16.55 «Гарадок». Дайджэст.
19.35, 2.15 Серыял «Кармеліта».
21.55 Камедыя «Стралая неадкладна!».
23.30 «Астравы». Міхал Глузскі.
0.15 «Тэатральны летапіс». Ала Пакроўская.

6.30 Меладрама «Брудныя танцы-2».
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
8.15 «Жывая легенда. Барыс Грабенчыкоў».
9.00 «Кватэрнае пытанне».
10.25 Баявік «Васабі».
12.05 Суд прысяжных.
13.25 Камедыя «Ваш выбар, мадам!».

15.00 «Злачынства ў стылі мадэрн».
15.30 «Цуда-людзі».
16.25 Серыял «Вяртанне Мухтара».
17.10 Серыял «Я — цэлаахоўнік».
19.30 Серыял «Павуціна».
21.35 Серыял «Агент Нацыянальнай бяспекі».
23.45 «Ты смешны!».
0.35 Серыял «Медыум».

7.15 Маст. фільм «Ясёнія».
9.20, 7.05 «Энцыклапедыя». Шота Руставелі.

9.30 «Каралева жыве сярод нас». Таццяна Шмыга.

10.05, 6.45 «Прыгоды капітана Врунгеля». Мультфільм.
10.30, 13.30, 20.00, 0.45 Падзеі.
14.55 Маст. фільм «Вяселле ў Малаўцы».
12.15 Маст. фільм «Масква Першапрастоўная».
12.45, 20.15 Серыял «Анёл-ахоўнік».

13.45, 0.35 «Гісторыя дзяржавы Расійскай».
13.50 Дзіма Білан у праграме «Сто пытанняў даросламу».
14.30, 5.15 Серыял «Самара-гарадок».
16.00 «Рэпарцёр».
16.10, 1.55 «Рэальныя гісторыі». Ва ўладзе стыхіі.
16.40, 1.00 Серыял «Інспектар Дэрык».
17.40, 3.10 Расказы пра кіно. «Сцеражыся аўтамабіля». Эльдар Разанаў.

22.55 **ФІЛЬМ ДНЯ**
«ЛЕДЗЯНАЯ НЯВЕСТА» (ВЯЛІКАБРЫТАНИЯ—ГЕРМАНИЯ, 2003 г.)

«Ці можа жанчына падарыць мужчыну частку сябе?» Гэтым пытаннем заклапочана юная Ліна. Яна шукае сапраўднае каханне. Ліна становіцца крыніцай натхнення для трох прадстаўнікоў свету мастацтва — рок-спевака, пісьменніка і фотамастака. Здрады і расставанні, удачы і любоўныя прызнанні як парывы ветру змяняюць адно аднаго і вядуць да непазбежнай развязкі...

Рэжысёр — Полі Сціл. **У ролях:** Валянціна Чэрві, Джэймс П'юрофой, К'эран МакМенамін.

АЎТОРАК, 6 СТУДЗЕНЯ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
6.02, 7.05 Прэс-агляд.
6.05 Дзень спорту.
6.15, 7.10, 8.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
6.45, 7.45, 18.50 Зона X.
7.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

8.20 Гатум разам.
8.30 «Дзе жыве Дзед Мароз?». Відэафільм АТН.
9.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
9.10 Канцэртная праграма «Першы віншаванне Беларусь».
10.15, 16.45 Серыял «Гарачы лёд».
11.00, 17.45 Серыял «Родныя людзі».
12.10 Гадзіна суда. Справы сямейныя.
13.05 Серыял «Адчайныя хатнія гаспадыні-3».
14.05 Ток-шоу «Ход у адказ».

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.25 «Зямля беларуская». «Бялыніцкія таямніцы».
15.40 Серыял «Тайны следства-3».
19.30 Сфера інтарэсаў.
19.55 Серыял «Монтэкрыста».
21.00 Панарама.
21.40 Меладрама «Прыходзь на мяне паглядзець».

23.35 Дзённік V Каляднага міжнароднага турніру аматараў хакею на прыз Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
23.55 Святочнае богаслужэнне на Нараджэнне Хрыстова з Мінскага кафедральнага Свята-Духава сабора.

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.55, 1.55 Нашы навіны.

6.05 «Наша раніца».
9.05 Чакай мяне.

10.00, 21.05 Серыял «Спадчына».
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00, 0.10, 2.10 Навіны спорту.
11.10 «Навагодні жарт».
11.55 «Малахаў+».
13.10 «Дэтэктывы».
13.45 «Модны прыгавор».
15.00 Серыял «Шырокая рака».
16.15 Серыял «Агонь каханьня».
17.10 «Няхай гавораць».
18.20 Серыял «Хто ў доме гаспадар?».
18.55 «Поле цудаў». Калядны выпуск.
20.00 Час.
22.10 Маст. фільм «Прыходзь на мяне паглядзець».
0.15 Маст. фільм «Калядны анёл».

6.55 Ранішня падзарадка.
7.55, 17.05 Смачна з Барысам Бурдой.
8.15, 18.50 Серыял «Забойная сіла-1».
9.10 У гэты дзень.
9.15, 16.20 Гадзіна суда з Паўлам Астахамым.

10.00, 17.30 Серыял «Спадчыніца».
10.50, 21.10 Кінааповесць «Старэйшы сын».
12.00 Хакей. Формула гульні.
12.25 Маст. фільм «Скарб».
14.30 Серыял «Расплата за грахі».
15.20 Пазакласная гадзіна.
15.30 Мультфільм «Калядныя песні».
18.35 Навіны культуры.
19.55 Беларуская часінка.
20.50 Калыханка.
22.30 Меладрама «Непадлёк ад раю».

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

6.10, 17.20 «Міншчына».
6.20 «Закон і крымінал».

6.25, 7.40 «Раніца. Студыя добрага настрою».
8.30 «Дарагая перадача».
8.50 Камедыя «Рэпетытар».
10.40 «Жыццё працягваецца». Серыял.
11.30, 18.25 «Багатая і любімая». Серыял.
12.20 Фільм-казка «Як выйсці замуж за караля».
13.50 «Далёкія сваякі».
14.15 Муз. фільм «Набожная Марта».
16.50 «Новыя падарожжы дзілетанта».
17.30 «Званая вясцера».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10, 22.55 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малы».
20.30 «Аўтапанарама».
20.50, 23.00 Маст. фільм «Сярэбранае вяселле».
22.00 «Рэпарцёр СТБ».
23.55 Маст. фільм «Вечар».

5.00, 11.00, 15.20, 0.30 «Вёска дурняў».
5.30, 13.30 Мультфільм «Цуды краіны цацак».
6.30, 14.30 Серыял «Робін з Шэрвуда».
7.00 Маст. фільм «Хлопчык з пальчык».
9.00, 19.30 Ток-шоу «Слова за слова».
10.00, 18.30 Серыял «Прыгоды мага».
11.30, 22.30 Казкі нашага дзяцінства. Маст. фільм «Фініст — ясны сокал».
15.00, 18.00 Навіны Садружнасці.
15.55 «Білет на сёння».
16.00 Маст. фільм «Чыча».
20.30, 3.00 Маст. фільм «Пяты элемент».
22.30 Трансляцыя Каляднага богаслужэння.

6.20, 19.10 «К-гульні».
7.10, 10.55 «Метэапрагноз».
7.15 Камедыя «Гэта вясленькая планета».
8.50 «Навіны кіно».
9.00 «Клуб—700».
9.30, 19.30 «Кіно—кліп—парад».
9.50 Серыял «Каралёк — птушка пеўчая».
11.00 Трылер «Страказа».
13.00 «Дзённы тэлечат».
16.30 Мультпарад.
17.30 Маст. фільм «Фантамас».
19.15 «На рыбалку з Юрыем Заслаўскім».
19.45 Серыял «Знахар».
1-я серыя.
20.55 «Вечарніца».
21.10 «К-відэа» для дзяцей.
21.15 Меладрама «Знесены морам».
22.55 Вячэрні канцэрт тэлечата.
23.40 «Астра-метэа-прагноз».

7.00, 19.10 «К-гульні».
7.10, 10.55 «Метэапрагноз».
7.15 Камедыя «Гэта вясленькая планета».
8.50 «Навіны кіно».
9.00 «Клуб—700».
9.30, 19.30 «Кіно—кліп—парад».
9.50 Серыял «Каралёк — птушка пеўчая».
11.00 Трылер «Страказа».

13.00 «Дзённы тэлечат».
16.30 Мультпарад.
17.30 Маст. фільм «Фантамас».
19.15 «На рыбалку з Юрыем Заслаўскім».
19.45 Серыял «Знахар».
1-я серыя.
20.55 «Вечарніца».
21.10 «К-відэа» для дзяцей.
21.15 Меладрама «Знесены морам».
22.55 Вячэрні канцэрт тэлечата.
23.40 «Астра-метэа-прагноз».

6.20, 19.30 Серыял «Павуціна».
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
8.15 «Жывая легенда. Міхал Жванецкі».
9.00 «Кулінарны паядынак».
10.25, 21.35 Серыял «Агент нацыянальнай бяспекі».
12.05 «Суд прысяжных».
13.25 Серыял «Залатое цяля».
15.00 «Злачынства ў стылі мадэрн».
15.30 «Цуда-людзі».
16.25 Серыял «Вяртанне Мухтара».
17.10 Серыял «Я — цэлаахоўнік».
23.40 Серыял «Медыум».
1.20 «Новы год у стылі «АББА»».

7.15 «Віват, гардэмарыны!». Маст. фільм.

9.30, 19.10, 2.25 «Трымай мяне мацней». Серыял.

НАВАГОДНІ АПЫТАННІ

Ці п'яце вы гарэлку на Новы год?
 — Не зразумеў пытаньня... — 13 %
 — У якім сэнсе? — 18 %
 — Звычайную гарэлку? — 23 %
 — Як зразумець «п'яце гарэлку»? — 22 %
 — Усё пералічанае вышэй — 24 %

Апытанне напярэдадні свята: што за глупства вы цягнеце?
 — Гэта елка — 15 %
 — Гэта падарункі жонцы — 25 %
 — Гэта хутка стане салатай «Аліўе» — 56 %
 — Гэта Мікалай Пятровіч — 4 %

Што на Новы год вы будзеце піць — гарэлку або шампанскае?
 — Шампанскае — 100 %
 — Гарэлку — 100 %

Калі вы будзеце сустракаць Новы год?
 — 3 31 на 1 — 10 %
 — 3 31 на 5 — 50 %
 — 3 25 на 5 — 20 %
 — Не ад мяне залежыць — 20 %

Тэлефоннае апытанне, якое праводзілася раніцай 1 студзеня, дало наступныя вынікі:
 2 % — «так?»
 3 % — «аліўе?»
 95 % — не змаглі адказаць

А слаба вам з'есці васьм гзтую снежку?
 — Ням — 30 %
 — Хрум — 30 %
 — Гам — 10 %
 — А яшчэ ёсць? — 30 %
 (Апытанне праводзілася за 10 \$)

Ці помніце вы свой першы Новы год?
 — Так — 70 %
 — Не памятаю! — 20 %
 — Я і апошні не вельмі помню — 10 %

Што вам дораць на Новы год часцей за ўсё? (апытанне сярод мужчын)
 — Шкарпэткі — 50 %
 — Гальштукі — 50 %
 — Іншае — 0 %

Што вам звычайна дораць на Новы год? (апытанне сярод жанчын)
 — Іншае — 50 %
 — Зусім іншае, не тое — 40 %
 — Не зусім тое — 9 %
 — Тое, а трэба іншае — 1 %

Ці мільгала ў вас калінебудзь думка заняцца сэксам са Снягуркай? (апытанне сярод мужчын)
 — Мільгала — 100 %

Анекдоты пад куранты

Лавелас.
 — Ты Новы Год дзе будзеш сустракаць?
 — У шафе...
 — Мама купіла сёння мандарыны. Узгадаў, што хутка Новы Год.
 Раніца 1 студзеня. Крама.
 — Дзяўчына, а ў вас хлеб свежы?
 — Не! Леташні!

Ніколі не адгадаеш, якая дата будзе раніцай 1-га студзеня.
 — У навагоднюю ноч я пазнаёміўся з чароўнай дзяўчынай. Мы выпілі, патанчылі, потым паехалі да мяне. І вось ужо цэлы год я не магу выправдзіць яе з сваёй кватэры!
 — А што ж ты хацеў? Як сустрэнеш Новы Год, так яго і правядзеш...

1 студзеня... На стале запіска: «3 Новым годам, каханы. P.S. Расол у халадзільніку. P.P.S. Халадзільнік на кухні».
 — Табе муж падарыў што-небудзь на Новы год?
 — Вядома! Набор рыбалоўных прыладаў.
 — А ты яму?

— А я яму — норкавае манто!
Народная прымета:
 «Калі Вы бачыце цвярозага Дзеда Мароза, дык, хутчэй за ўсё, гэта Санта-Клаўс!»
 Два бамжы пасля навагодняга свята абменьваюцца ўражаннямі:
 — Я на Новы год маю ў Іспанію з'ездзіць, ад быкоў пабегаць.
 — Ды з'ездзі ў Шабаны на дыскатэку, пхні каго-небудзь і бегай.

Дзеці ў дзіцячым садку. Пеця: «У мяне тата — уладальнік аўтасалона. Я Дзеду Марозу дзіцячы БМВ замовіў на Новы год».
 Вася: «А ў мяне тата — уладальнік рэстарана. Я Дзеду Марозу замовіў вялікі-вялікі торт».
 Вовачка сядзіць, патыліцу чухае ад зайздасці і кажа: «Ага, будзе вам Новы год, у мяне тата — кілер. Я яму Дзеда Мароза замоўлю!»

31 снежня. Мужык ставіць табурэтку і накідае вярочку на люстру. Раптам расхінаюцца дзверы і ўвальваецца п'яны Дзед Мароз. Плюхаецца на канапу, глядзіць на няшчаснага мужыка і пытаецца:
 — Што гэта ты там робіш?
 — Ды жыццё — жах, не магу я больш, надакучыла! Вырашыць вось...
 Дзед Мароз:
 — Вось як?.. Ну раз ты ўсё адно на табурэтку, раскажы вершык ці што...

— Новы год выдатна сустраю! Выходжу з падвала, гляджу, на лясвічнай пляцоўцы бутэля з пад гарэлкі — грамаў 100 засталася, у бачок зазірнуў — бутэрброд з ікрой, толькі раз надкусаны. Выпіў, закусіў, па вуліцы пагуляў. А ты як?
 — Дрэнна, усё свята дома прасядзеў: нейкі гад каток на люк паставіў.
 — І колькі каштуе такі здаровы пучок кропу? — спытала жонка, убачыўшы мяне з елкай.
 Увесь свет чакае з неярпеннем інфармацыі з Расіі. Ці хопіць у рускіх моцы адзначыць стары Новы год?
 — Што такое Новы Год?...
 — Гэта вячэра, якая плаўна пераходзіць у сняданак.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.28	15.57	7.29
Віцебск	8.25	15.40	7.15
Магілёў	8.18	15.48	7.30
Гомель	8.06	15.53	7.47
Брэст	8.42	16.14	7.32
Гродна	8.34	16.23	7.49

Месяц Маладзік. Месяц у сузор'і Вадалея.

Імяніны
 Пр. Зоі, Мадэста, Марка, Міхаіла, Сімяона.
 К. Меланіі, Сільвестра.

НАДВОР'Е на заўтра

ВІЦЕБСК 749мм рт.сл. -6..-4°C -6..-4°C	ГРОДНА 753мм рт.сл. -5..-3°C -4..-2°C	МІНСК 742мм рт.сл. -8..-6°C -4..-2°C	МАГІЛЁЎ 743мм рт.сл. -7..-5°C -4..-2°C
БРЭСТ 752мм рт.сл. -4..-2°C -4..-2°C	ГОМЕЛЬ 742мм рт.сл. -6..-4°C -7..-5°C		

Геамагнітныя ўзрушэнні

23 гадз.	02 гадз.
20 гадз.	05 гадз.
17 гадз.	08 гадз.
14 гадз.	11 гадз.

Абазначэнні:
 — нямка прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 — малая геамагнітная бура

...у суседзяў

ВАРШАВА -2..0°C	КІЕЎ -4..-2°C	РЫГА -3..-1°C
ВІЛЬНЮС -4..-2°C	МАСКВА -4..-2°C	С.ПЕЦЯРБУРГ -7..-5°C

ТЭСТ «ПРЫВІТАННЕ, НОВЫ ГОД!»

Салата «аліўе». Нізі мандарынаў са святачным пахам. Калючая прыгажуня ёлка, аздобленая цацкамі і «дожджыкам». Дзед з белай ватнай барадой і мехам падарункаў... Вы ўпэўненыя, што ведаеце УСЁ пра Новы год? Прапануем праверыць гэта, а разам з тым больш даведацца пра навагоднія звычаі і традыцыі ў розных краінах свету.
 Выберыце з прапанаваных варыянтаў адказу адзін — які, на ваш погляд, правільны.

- 1. У якой краіне, паводле паданняў, жыве самы сапраўдны Дзед Мароз?**
 а) Швецыя,
 б) Нарвегія,
 в) Фінляндыя,
 г) Эфіопія.
- 2. У Аўстры добрай прыметай лічыцца сустраць гэтага чалавека напярэдадні Новага года і дакрануцца да яго — маўляў, гэты дотык прынесе вялікае шчасце і ўдачу.**
 а) конь,
 б) алень,
 в) асёл,
 г) прусак.
- 3. У гэтай краіне ў навагоднюю ноч коцяць па вуліцах запаленыя бочкі з дзёгцем.**
 а) Шатландыя,
 б) Непал,
 в) Лаос,
 г) Ватыкан.
- 4. У Венгры ёсць прымета, што пад Новы год нельга есці птушку — бо яна па-**
 ляціць і забярэ з сабой...
 а) каханне,
 б) надзею,
 в) шчасце,
 г) бараду Дзеда Мароза.
- 5. У Германіі Санта-Клаўс выязджа менавіта на гэтай жывёліне:**
 а) конь,
 б) алень,
 в) асёл,
 г) прусак.
- 6. Расліна, чые галінкі ў квецені з'яўляюцца сімвалам Новага года ў В'етнаме і ўпрыгожваюць амаль кожны дом...**
 а) вішня,
 б) гранат,
 в) персик,
 г) кактус.
- 7. У гэтай краіне абнадыходзе чарговага года абвешваюць званы, якія апоўначы пачынаюць біць і адмяраюць 108 удараў (па колькасці заганных страсцяў, якія трэба выгнаць з жыцця чалавека).**
 а) Іспанія,
 б) Італія,
 в) Японія,
 г) Ірак.
- 8. Імя італьянскага Дзеда Мароза — _____ Натале.**
 а) Бабо,
 б) Буба,
 в) Бубе,
 г) Бэбі.

9. У Швецыі калядныя і навагоднія святы доўжацца месяцам, з 13 снежня па 13 студзеня. А перад Новым годам дзеці выбіраюць каралеву свята, імя якой...
 а) Герда,
 б) Лючыя,
 в) Марта,
 г) Ізаўра.

10. У гэтай краіне існуе звычайна: перад Новым годам увесь посуд у доме напаяюць чыстай вадай, а калі апоўначы б'е гадзіннік, выплэскаюць яе праз акно на вуліцу:
 а) Аўстралія,
 б) Індыя,
 в) Куба,
 г) Кенія.

11. Па традыцыі, супрацьпакі розных устаноў гэтай краіны ў апошні працоўны дзень года выкідаюць з вокнаў на вуліцу старыя календа-

ры, непатрэбныя ведамасці і бланкі. (Аднойчы нават здарыўся казус: супрацоўнікі адной з газет выкінулі на вецер увесь архіў!).
 а) Аргенціна,
 б) Мексіка,
 в) Уругвай,
 г) Індыя.

12. Выпраўляючыся ў госці на Новы год, грэкі бярэць з сабой гэты прадмет і пакідаюць яго гаспадарам, прымаўляючы: «Няхай кашалькі гаспадароў будучы такімі ж цяжкімі, як гэты...»?
 а) гарбуз,
 б) камбэн,
 в) сыр,
 г) торт.

Цяпер падлічым балы і падвядзем вынікі. За адказы 1в, 2б, 3а, 4в, 5в, 6в, 7в, 8а, 9б, 10в, 11а, 12б залічыце сабе па 1 балу, за ўсё астатняе — 0.
0—3. Гм. А вы ведаеце ўвогуле, што існуе такое свята — Новы год? Вучыце матэматыку!
4—7. Няблага. Што ў вас у школе было па геаграфіі?
8—10. Вельмі добра! Хоць зараз жа можна прызначыць вас менеджарам у турфірму — будзе чым заахоўваць кліентаў.

Больш за 10. Цудоўна! Прызнайцеся, вы — Дзед Мароз?
 А ў дадатак для найбольш цікаўных — яшчэ крыху падрабязнасцяў пра самае інтэрнацыянальнае свята:
 — На Кубе гадзіннік у Новы год б'е толькі 11 разоў. Паколькі 12-ы ўдар прыпадае якраз на новы год, гадзінніку таксама даюць адпачыць і сустраць свята разам з усімі;
 — У Швецы пад Новы год заведзена разбіваць посуд пад суседзіна дзвярыма (вось, паўна, гаспадыні з ранку радуюцца!);
 — Калі гадзіннік б'е поўнач, японцы пачынаюць смяцца — каб на гэты смех ляцелі шчасце і ўдача;
 — У Галандыю Дзед Мароз прыплывае на караблі;
 — Па балгарскай традыцыі, з апошнім ударам гадзінніка ва ўсіх дамах на 3 хвіліны гасне святло — гэта час для навагодніх пацалункаў, якія замяняюць першыя тосты;
 — У В'етнаме і цяпер многія ў навагоднюю ноч выпускаюць у рэкі і сажалкі жывых карпаў. Паводле легенды, на спіне карпа плавае бог, які ў Новы год выпраўляецца на нябёсы, каб расказаць аб тым, як жыўце людзі на зямлі;
 — У Панама апоўначы, калі новы год толькі-толькі пачынаецца, звонаць усе званы, завываюць сірэны, гудуць аўтамабілі, а самі панамцы — дзеці і дарослыя — гучна крычаць і гукаюць усім, што трапляецца пад руку.
 Малюнкi caricatura.ru

11. Па традыцыі, супрацьпакі розных устаноў гэтай краіны ў апошні працоўны дзень года выкідаюць з вокнаў на вуліцу старыя календа-

